

Ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljeii Lucas

Seijndaa'ñe Lucas na seiljeii ñ'oom naya

¹ Na m'aaⁿ 'u Teófilo, na jeeⁿ ya ts'aⁿndyu', matseiljeiya ñ'oommeiiⁿ. Majndye nn'aⁿ jnda jla'ljeii ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús chiuu waa na mayuu'cheⁿ na jnda tuii quii'ntaaⁿyâ.

² Jla'ljeiina ñ'oom'ñeeⁿ cha'xjeⁿ ñ'oom na to'ñooⁿyâ na tquia nn'aⁿ na nty'iaandaä chiuu waa na tuii xjeⁿ na jnaⁿcheⁿna'.

³ Jaach'ee xuee mañjom ts'ooⁿya cha'tso na tuii. Je' mach'eenaa' ts'ooⁿ na mati ja nntseiljeitcuundyo ñ'oomwaa na nntsei'naⁿ,

⁴ cha catsei'noⁿ na mayuu' ñ'oom na jnda t'mooⁿ nn'aⁿ njom'.

Seicandii ángel na nluiñe Juan

⁵ Ncuee quia tyom'aaⁿ Herodes tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ ts'ondaa Judea, tyom'aaⁿ cwii tyee cwentaa nn'aⁿ judíos na jndyu Zacarías. Jom tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ tmaaⁿ ntyee na seicajndyuna' Abías. Scoom'm jndyu Elisabet, cwii ts'aⁿ tsjaaⁿ Aarón.

⁶ Wendye joona, tyol'ana na maty'iomyana' jo nnom Ty'oots'om. Meiⁿcwii na cha'tso ñ'oom na matsaⁿntjom Ta Ty'oots'om tîcwi'nom'na, tyola'candana juuna'.

⁷ Saa tjaa'naⁿ ndana ee Elisabet tîc'oom jnaaⁿ. Ndo' jeeⁿ jnda tquiendyena.

8 Quia na tue'cañoomna' tmaaⁿ ntyee na ñ'eⁿ Zacarías na nndye'ntjomna jo nnom Ty'oots'om naquii' wats'om t'maⁿ,

9 cha'xjeⁿ na waa ñ'oom ndaa ntyee, tyo'oona x'iaa, 'ñeeⁿ nleijnoom' na nncjaaquiee' naquii' wats'om t'maⁿ cwentaa' Ty'oots'om. Zacarías teijnoom'm na nncjaaqueⁿeⁿ na nnts'aaⁿ tsioom suu. Quia jo' tjaqueⁿeⁿ ndo' tōōⁿōⁿ na matseicoom suu.

10 Yocheⁿ na mach'eeⁿ tsioom suu jndye nn'aⁿ m'aⁿ tach'eeⁿ wats'om t'maⁿ na cwila'neiⁿ nnom Ty'oots'om.

11 Xjeⁿ'ñeeⁿ teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om nnoom. Meintyjee' ángel'ñeeⁿ ntyjaa' tio ntyjaya yuu na cwico suu.

12 Seiñ'eeⁿ'na' Zacarías quia na nty'iaaⁿ'aⁿ juu. Jeeⁿ seicaty'uena' jom.

13 Saa tso ángel nnoom:

—Tinty'ue', Zacarías. Majnda jndii Ty'oots'om ñ'oom na macaⁿ. Ndo' scu' Elisabet nntseincueⁿ yu'ndaa nda'yo'. Ndo' nntseicajndyu' juu Juan.

14 Cantyja 'naaⁿ juu ññequiaana' na jeeⁿ neiⁿ ndo' nncjaaawee' ts'om'. Mati jndye nn'aⁿ nnc'omna na jeeⁿ neiiⁿ na na nluiiñê.

15 Ee jom t'maⁿ nntseixmaaⁿ jo nnom Ty'oots'om. Tixoc'om winom meiⁿ nta na wjeeti. Ndo' cha'waa naquii' ts'oom nnc'oom Espíritu Santo meiⁿ na ndi njoom ts'om tsiaa' tsoñeeⁿ.

16 Cantyja 'naaⁿ jom jndyendye nn'aⁿ tsjaaⁿ Israel nlcwe' n'omna jo nnom Ta Ty'oots'om cwentaana.

17 Jom nddyojñeeⁿ jo nnom Ta Jesucristo cwii tjoocheⁿ na nddyo. Ndo' nndi'ntjoom nnom ñequio najndeii na ñejndi'ntjom Elías. Nnts'aaⁿ

na caljoya n'om nn'aⁿ ñ'eⁿ ndana cha nn'aⁿ na cwila'quie' n'om, nnquioo' n'omna cantyja na jndo' n'om nn'aⁿ na cwil'a yuu na maty'iomyana'. Luaa' nnts'aaⁿ cha nntseijndaa'ñeyana' naquii' n'om nn'aⁿ na nnc'om cwentaa' Ta Ty'oōts'om.

¹⁸ Quia jo' tso Zacarías nnom ángel:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na luaa' nluii? Ee ja luaa jnda tquiendyo ndo' mati scuya jnda tquienê.

¹⁹ T'o ángel nnoom, tso:

—Ja jndyuya Gabriel na mandi'ntjona nnom Ty'oōts'om. Jom jñoom ja na catseicandiiya 'u ñ'oom nayameiiⁿ.

²⁰ Saā queⁿ cwenta, je' nnta' na matsei'neiⁿ jnaaⁿ na ticatseyu' ñ'oom na matsjoo njom'. Ndo' nnaaⁿnda' na nntseineiⁿ juu xuee quia na nntseicandaa'ñena' ñ'oomwaa'.

²¹ Ndo' joo nn'aⁿ na tyomeindoo' Zacarías, jeeⁿ tyom'aaⁿ n'omna chiuu waa na jeeⁿ yo tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ.

²² Saā quia na jlueeⁿeⁿ taleicatseineiⁿ, jo' na jla'noⁿ'na na waa na tco'na' nty'iaaⁿ'aⁿ naquii' wats'om. Cwe' tyots'oō l'oōⁿ ndaana. Ee jnda ta' na matseineiⁿ.

²³ Quia na jnda jndaa' xuee na mandi'ntjoom naquii' wats'om t'maⁿ, tjalcweeⁿeⁿ waⁿ'aⁿ.

²⁴ Jndanquia teitquioo' na jndeiñe scoom'm Elisabet. Tyom'aaⁿcheⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ w'aana cwii 'om chi'.

²⁵ Quia jo' tso juu Elisabet: “Luaa naya mach'ee Ta Ty'oōts'om ñ'eⁿndyo. Seijndaa'ñe na cantycwii na cwicalui'jnaaⁿndyo jo ndaa nn'aⁿ na tjaa'naⁿ jndaaya.”

Seicandii ángel na nluiñe Jesús

26 Jo' jo' chi' na jnda yom na teitquioo'ñe ángel Gabriel nnom Zacarías, ndo' majñomnda' Ty'oots'om jom cwicheⁿ tsjoom na jndyu Nazaret, ts'ondaa Galilea

27 na m'aaⁿ cwii yuscundyua na jndyu María, tsaⁿñeeⁿ mawaa ñomcaaⁿ'aⁿ ñequio cwii tsaⁿ's'a na jndyu José tsjaaⁿ David.

28 Jnda tjaquiee' ángel yuu na m'aaⁿ, tso nnoom:
—Xmaⁿndyu', 'u na t'maⁿti naya na macanda'. Nquii Ty'oots'om m'aaⁿñê ñ'eⁿndyu'. Quii'ntaaⁿ cha'tso ntyjelcu', 'u matio'naaⁿñetyeeⁿ.

29 Ndo' María quia na jñeeⁿ ñ'oommeiⁿ!, jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' jom ndo' jeeⁿ tyom'aaⁿ! ts'oom ljo' ma'moⁿ ñ'oommeiⁿ!.

30 Quia jo' tso ángel nnoom:
—María, tinty'ue'. Ee 'u t'maⁿ naya jnda teijnom' na macanda' jo nnom Ty'oots'om.

31 Luaa nluii, ndeiindyua' ndo' nntseincui' cwii tyochjoo ndo' nntseicajndyu' juu Jesús.

32 Jom nluiit'maⁿñê. Nntseicajndyuna' jom Jnda nquii Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ. Ndo' ññequiaaⁿ na nluiiñe rey cha'xjeⁿ ñeseixmaⁿ David na tyotsa'ntjom.

33 Maxjeⁿ nljotyeeⁿ na nntsa'ntjoom ntseindacantyjo Jacob, ndo' tijoom cantycwii cantyja na nntsa'ntjoom.

34 Tso María nnom ángel:
—¿Chiuu nnts'aayuuna' na nluii na luaa'? Ee tyoom'aaⁿya ñ'eⁿ tsaⁿ's'a.

35 Quia jo' t'o ángel nnoom, tso:
—Juu Espíritu Santo nnts'aaⁿ cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ ñ'eⁿndyu'. Ndo' juu na jndei na matseixmaⁿ nquii Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ, nnc'oomna'

ñ'eⁿndyu'. Ee jo' na nluiiñe yu'ndaa na lju' ts'om, ndo' nntseicajndyuna' juu Jnda nquii Ty'o^ots'om.

³⁶ Ndo' queⁿl cwenta, mati nomnⁿ'aⁿl Elisabet meiiⁿ na jnda tqwieñê majndeiiiñê cwii tyochjoo. Je' chi' na jnda yom na jndeiñê. Ndo' jom ts'aⁿ na cwilue nn'aⁿ na tileic'oom jnda.

³⁷ Ee tjaa'naⁿ cwii nnom na xocanda^{aa} nnts'aa Ty'o^ots'om.

³⁸ Ndo' tso María nnom ángel:

—Ja ts'aⁿ mandi'ntjomtyeⁿ nnom Ta Ty'o^ots'om. Cats'aana' ñ'eⁿndyo cha'xjeⁿ ñ'oom na jnda tsu'.

Quia jo' mana jlui' ángel na m'aaⁿ.

Wjaacando' María xjoom Elisabet

³⁹ Jnda jo' seijndaa'ñe María, seityuaaⁿ'aⁿ tjaaⁿ. Tjaaⁿ cwii tsjoom naquii' ntsjo ts'o^ondaa Judá.

⁴⁰ Tueⁿ'eⁿ waa' Zacarías. Tjaqueⁿ'eⁿ ndo' tquiaaⁿ na xmaⁿñe Elisabet.

⁴¹ Jnda na jndii Elisabet jndyee' María na tquiaa na xmaⁿñê, quia jo' seijndeii yu'ndaa ts'om tsiaⁿ'aⁿ. Ndo' xjeⁿ'ñeeⁿ tjaquiee' Espíritu Santo cha'waa naquii' ts'oom.

⁴² Ndo' jndei seineiⁿ, tsoom:

—Quii'ntaaⁿ cha'tsondye tyjaalcuuya, 'u na matio'naaⁿñeti Ty'o^ots'om. Ndo' matio'naaⁿñê yu'ndaa na njom ts'om tsia'.

⁴³ Sa^{aa} ja, ¿'ñeeⁿ cwiluiindy^o na jnda'jom nncu' na cwiluiindyu' tsondye quii Ta na matsa^{ntjom} ja tyjee'cañoom' jndyocando' ja?

⁴⁴ Ee quia na jndiia na matsu' na xmaⁿndyo, quia jo' mantyjacheⁿ seijndeii yu'ndaa ts'om tsi-aya na neiiⁿ'eⁿ.

45 Matio'naaⁿñe Ty'o^ots'om 'u. Ee matsei'y^u' na nntseicandaa'ñena' ñ'oom na seicañeeⁿ 'u, na tso ángel njom'.

46 Quia jo' tso María:

Ñequio na xcwee' ts'o^oñ matseit'maaⁿ'ndyo Ta Ty'o^ots'om,

47 ndo' neiiⁿ' ts'o^oñya jom, ee cwiluiiñê na macwji'n'maaⁿñê ja.

48 Ee ty'oom na wi' ts'oom ñ'eⁿndyo, meiiⁿ ts'aⁿ na cwe' cwantindyo ja na mandi'ntj^oñtyaⁿ nnoom.

Ndo' je' je', xuee na cwii wjaana', cha'tsondye nn'aⁿ tsjaaⁿ na wjaawicantyjoo' nluena na matio'naaⁿñê ja.

49 Ee nqueⁿ na cha'tso najndeii matseixmaaⁿ, t'maⁿ naya jnda s'aaⁿ ñ'eⁿndyo.

Jom lju' cwiluiiñê, ndo' maxjeⁿ jo' jo' xueⁿ'eⁿ.

50 Cha'waa na ndyowana', m'aaⁿ na wi' ts'oom cha'tsoti nn'aⁿ na cwii wjaawicantyjoo' na cwila't'maaⁿ'ndye jom.

51 Ee cantyja na s'aaⁿ, t'moⁿna' chiuu waa najndeii na matseixmaaⁿ.

S'aaⁿ na t'oom'ndye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿ'ndye cheⁿnquiee cantyja na cwila'tiuu.

52 Tyotseit'maaⁿñê nn'aⁿ na cwe' cwantindyo ndo' tjeiiⁿ'eⁿ nn'aⁿ na waa najnda na m'aⁿ n'iaaⁿ.

53 Teijneiⁿ nn'aⁿ na nquiu na tjo^ondye jom.

Saaⁿ nn'aⁿ na nquiu na tjaa ljo' cotseitjooⁿa' joo, tîcateijneiⁿ naⁿñeeⁿ.

54 Tyoteijneiⁿ welooya, nn'aⁿ Israel na tyondye'ntjom nnoom,

cha ca'moⁿna' na mañjom ts'oom na nntseicanda^a'ñê ñ'oom na tsoom nda^ana na nnts'aaⁿ.

55 Ee tsoom na tijoom cantycwii na wi' ts'oom cha'tsondye nn'aⁿ tsjaaⁿ Israel, majuu Abraham ñequio nn'aⁿ na tuiindy^e tsjaaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ.

56 Ndo' ljoo'ñe María cha'na ndyee chi' ñequio Elisabet. Jnda^a chii tjalcweeⁿeⁿ waⁿaⁿ.

Cantyja na tuiñe Juan

57 Tue'ntyjo^a xjeⁿ na nntseincuii Elisabet, quia jo' seincueⁿ cwii tyochjoo.

58 Ndo' nn'aaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo' jndyena na jeeⁿ wi' ts'om Ty'o^ots'om jom. Jo' chii t'omna na neiiⁿna ñ'eⁿñê.

59 Xuee na jnda^a ñeeⁿ na tuiñe yu'ndaa, tjom-ndyena na nla'canda^a'ndyena costumbre na waa jo nda^ana na cwil'ana ñ'eⁿ yo'ndaa na naⁿnom. Ndo' tyol'ana na nla'cajndyuna jom xuee' tso-tyeeⁿ, Zacarías.

60 Saa t'o tsoñeeⁿ, matso:

—Nchii jo', maxjeⁿ Juan njñoom.

61 Jluena nnoom:

—¿Chiuu na luaa'? ndo' tjaa'naⁿ cwii nn'aⁿyo' na luaa' jndyu.

62 Quia jo' s'o^o lueena nnom tsotye yu'ndaa na cwitax'eena chiuu l'ue ts'oom na njndyu jnaaⁿ.

63 Ndo' jom tcaaⁿ cwii tsom nda^ana. Seiljeiⁿ nacjoo'na': "Juan xuee' yu'ndaam'aaⁿ." Ndo' cha'tsondyena tjawee' n'omna.

64 Mañjjuu xjeⁿ'ñeeⁿ, jnaaⁿ na matseineiⁿ Zacarías, seit'maaⁿ'ñê Ty'o^ots'om.

65 Jeeⁿ ndyaa' tyueneiiⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ nndyoo' ñ'eⁿndyena. T'om ñ'oom cha'waa naquii' ntsjō ts'ōndaa Judea cantyja na nmeiiⁿ tuii.

66 Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tyondye ñ'oommeiⁿ, jeeⁿ tyola'wena ñ'oom'ñeeⁿ naquii' n'omna. Jeeⁿ tyom'aaⁿ n'omna, tyota'x'eena ndaa ntyjeena:

—¿Ljo'to cwiluiiñe yu'ndaam'aaⁿ?

Ee jla'nōⁿna na Ty'ōots'om m'aaⁿ ts'ō nacjoo' yu'ndaa'ñeeⁿ.

Matseit'maaⁿñe Zacarías Ty'ōots'om

67 Ndo' Zacarías, tsotye yu'ndaa, too' quii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom na tquiaa Ty'ōots'om naquii' ts'oom. Tsoom:

68 Catseit'maaⁿñena' nquii Ta Ty'ōots'om cwentaa jaa nn'aⁿ Israel, ee jndā jndyoteijneiⁿ jaa nn'aaⁿaⁿ ndo' tioml'uaaⁿ jnaaⁿya.

69 Quii'ntaaⁿ jaa jndā tqueeⁿ nquii na tjacantya cwiluiit'maⁿñe na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. Cwiluiiñe tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo' na ñejndi'ntjom nnoom.

70 Teiyo tsoom na luaa' nnts'aaⁿ ñequio ñ'oom ndyuee profetas cwentaaⁿaⁿ na lju' n'om.

71 Na nncwjii'ñê jaa luee nn'aⁿ na jndoo jaa, ndo' ñequio luee nn'aⁿ na ticuee' n'om jaa.

72 Ndo' nnc'oom na wi' ts'oom welooya na ñet'om teiyo.

Macañjom ts'oom ñ'oom'ñeeⁿ na seijndaa'ñetyeeⁿ na lju' tseixmaⁿna'.

73 Juu ñ'oom'ñeeⁿ tsoom na nnts'aaⁿ nnom welooya Abraham na ñet'oom teiyoticheⁿ.

74 Jo' na nntseicandyaañê jaa luee nn'aⁿ na jndoo
jaa

cha ndya'ntjooⁿya nnoom ñequio na ti'maaⁿ
n'ooⁿya.

75 Ndo' cha'waati xuee na cwii m'aaⁿtyaaya,
nnc'ooⁿya naquii' na jnda tqueⁿljoom'm jaa.

Ndya'ntjooⁿya nnoom cantyja na
maty'iomyana'.

76 Ndo' 'u jndaaya, nluindyuu' profeta cwentaa'
nquii Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ.

Ee 'u nncja'jndyee' jo nnom Ta na
nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿaⁿ
cha'cwijom ts'aⁿ na matseijndaa'ñe nato,
cha mam'aⁿc'eendye nn'aⁿ quia nncuee'cañoom.

77 'U ññequiaa' na nla'noⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cwen-
taaⁿaⁿ na macwilui'n'maaⁿndyena nc'e na
matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿna.

78 Nc'e na tjacantyja na wi' ts'om Ty'oots'om jaa,
juu na nnaⁿ nandyeticheⁿ, njñoom juu na nntseix-
ueeñe jo ndaaya.

79 Juu nntseixueeñe ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ nacje
'naaⁿ najooⁿñe na manchjena' joo na wi' na
cwitjoom.

Ndo' nncjaachom jaa nato na ya nnc'ooⁿya jo
nnom Ty'oots'om.

80 Tjawijndei tyochjoo Juan. Tjawijndo' ts'oom
cantyja najndei na matseixmaⁿ Ty'oots'om. Ndo'
quia na tue'ntyjo na tsaⁿs'a jom, tyom'aaⁿ jo ndo'
yuu tjaa nn'aⁿ c'oom hasta xjeⁿ na seica'moⁿñê
ndaq nn'aⁿ Israel.

2

Cantyja na tuiñe Jesús (Mt. 1:18-25)

¹ Joo ncuue'ñeeⁿ tqueⁿ Augusto César ñ'oom na nleiljeii ncuue cha'tso nn'aⁿ na cha'tso ndyuaa na matsa'ntjoom.

² Luaa' najndyee na teiljeii ncuue nn'aⁿ. Maquialjo' tyom'aaⁿ Cirenio gobiernom ndyuaa Siria.

³ Jo' chii cha'tsondye nn'aⁿ tyo'oona tsjoomna na nleiljeii ncuueena.

⁴ Jo' jnaⁿ José tsjoom Nazaret, ts'ondaa Galilea. Tjawaaⁿ ts'ondaa Judea, tsjoom' David na jndyu Belén. Ee juu José cwiluiñê tsjaaⁿ David.

⁵ Tjaaⁿ ñequio María, tsaⁿ na waa ñomca ñ'eⁿñê na nleiljeii ncuueena. Ndo' juu majndeiñe, jnda teinndyoo' na nntseincuii.

⁶ Ndo' yocheⁿ na m'aⁿna Belén, tue'ntyjo xuee na nntseincuii María.

⁷ Seincueⁿ jnaaⁿ na cwe' jndyee. Tyochjoo juu. Seityjooñê liaa juu, chii tqueeⁿ juu ts'om 'naⁿ na quicanjom na cwicwa' quioo'. Ee ticwanaaⁿ l'aa yuu na cwe' cwiqieya nn'aⁿ.

Teitquioo'ndye ángeles ndaa nn'aⁿ

⁸ Ndyoo' tsjoom Belén jo ndo' jndaa, tyom'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿ natsjom.

⁹ Ñejomto teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oots'om jo ndaaⁿ, ndo' juu nacaxuee na mat-seixmaaⁿ seixueeñena' nacañoomna. Ndo' t'maⁿ waa na jla'catyuendyena.

¹⁰ Ndo' tso ángel ndaaⁿ:

—Tila'catyuendyo', mañequiaya ñ'loom na jeeⁿ ya ndaa'yo'. Juuna' nnts'aana' na jeeⁿ neiiⁿ cha'tsondye nn'aⁿ tsjoomnancue.

¹¹ Ee tsjom je' naquii' tsjoom' David tuiiñe cwii ts'aⁿ na nncwji'n'maaⁿñe 'o. Majuu Cristo na cwiluiiñe na matsa'ntjoom.

¹² Luaa waa na ndaa nnta'jnaⁿ'yo' jom. Nliu'yo' yu'ndaa'ñeeⁿ na chu'tyjoonê liaa ndo' njoom yuu cwicwa' quioo'.

¹³ Ndo' mats'ia jo' teitquioo' cwii tmaaⁿl' ángeles ñequio ángel'ñeeⁿ. Cwilcwii'na Ty'o^oots'om. Cwiluena:

¹⁴ Catseit'maaⁿñena' nquii Ta Ty'o^oots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ.

Cats'aana' na tjaa ñomtiuu c'om nn'aⁿ tsjoomnancue jo nnoom, ee jeeⁿ cjaawee' ts'oom joona.

¹⁵ Jnda jo' ty'elcwee' ángeles'ñeeⁿ cañoom'luee. Quia jo' nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿl' jluena ndaa nc'iaana:

—Cjaaya Belén. Tsaacanty'iaaya chiuu waa na jnda tuii na luaa' ma'moⁿ Ta Ty'o^oots'om ndaaya.

¹⁶ Ndo' jla'tyuaa'na, ty'ena. Quia na tquiena, jliuna María ñequio José ñ'eⁿ yu'ndaa na njoom yuu cwicwa' quioo'.

¹⁷ Jnda na nty'iaana na luaa', jla'canooⁿna chiuu waa na jnda jndyena cantyja 'naaⁿl' yu'ndaa'ñeeⁿ.

¹⁸ Cha'tso nn'aⁿ na jndye ñ'loom na jluena, s'aana' na jeeⁿ tjawee' n'om.

¹⁹ Ndo' María jeeⁿ tyoqueeⁿ cwenta cha'tso na tuii. Wjaawa, wjaacue na tyotseitoom.

²⁰ Quia na ty'elcwee' nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿl', tyola't'maaⁿl'ndyena Ty'o^oots'om. Tyolcwii'na jom cantyja cha'tso na jnda jndyena

ndo' na jnda nty'iaana cha'xjeⁿ na tso ángel ndaana.

Ty'equena yu'ndaa Jesús l'õ Ty'õõts'om

21 Jnda jndaa' ñeeⁿ xuee na tuiiñe yu'ndaa, quia jo' chii jla'candaa'ndyena costumbre na waa jo ndaana na cwil'a nn'aⁿ judíos ñ'eⁿ yo'ndaa na naⁿnom. Ndo' jla'cajndyuna jom Jesús. Ee luaa' jnda tqueⁿ ángel xueⁿeⁿ cwii tjoõcheⁿ na nndeiñe María jom.

22 Jnda teinom wen'aaⁿ xuee na seincuii María, tue'ntyjõ xjeⁿ na nntjei'ljuu'ndyena cha'xjeⁿ na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés. Quia jo' ty'ena Jerusalén, ty'eñ'omna Jesús na nlqueⁿna juu l'õ Ta Ty'õõts'om.

23 Ee luaa tso ljeii 'naaⁿaⁿ: “Ticwii cwii tyochjoo na nluiiñejndyee, queⁿ tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ jom cwentaa' Ta Ty'õõts'om.”

24 Jo' chii ty'ena na ññe'quiiana quioo' cwentaa' Ty'õõts'om. Quioo'ñeeⁿ nla'cwjee ntyee cha'xjeⁿ na t'maⁿ ljeii 'naaⁿaⁿ. Tsona': ññequiana cwii ljo xencoo oo we cantu' ndyua.

25 Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Simeón tsjoom Jerusalén. Tsaⁿñeeⁿ tyom'aaⁿ cantyja na maty'iomyana' ndo' jeeⁿ xcwee' ts'oom ñ'eⁿ Ty'õõts'om. Ñequio na ntyjaa' ts'oom tyomeinom'm na nnty'iaaⁿaⁿ nquii na nntseinjoom' n'om nn'aⁿ Israel. Ndo' tyom'aaⁿ Espíritu Santo ñ'eⁿñê.

26 Jnda t'mõⁿ Espíritu Santo nnoom na xocueeⁿeⁿ cwitjõõcheⁿ na nnty'iaaⁿaⁿ nquii Cristo na tqueⁿ Ta Ty'õõts'om na nndyo.

27 S'aa Espíritu Santo naquii' ts'oom na nncjaⁿ wats'om t'maⁿ. Ndo' maxjeⁿñeeⁿ nn'aⁿ na nda yu'ndaa Jesús ty'eñ'omna juu jo' jo' na nluii ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ waa costumbre na matsaⁿntjom ljeii na tqueⁿ Moisés.

28 Quia jo' to'ñom Simeón yu'ndaa, tei'caljoom juu l'ooⁿ. Tyolcweeⁿeⁿ Ty'oⁿots'om. Tsoom:

29 Ta, juu ñ'oom na jndaⁿ tsu' nooⁿ, jndaⁿ se-icandaⁿñena'.

Je' ja na cwiluiindy^o moso 'naⁿ!, quiaa' na nnc'i^oto^o na meiⁿcwii ñomtiuu tic'oⁿoⁿya.

30 Ee na jndaⁿ mamanty'ianooⁿ nquii na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

31 Majuu na jndaⁿ tqueⁿ jo ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ.

32 Juu cwiluiiñe naxuee na m'moⁿ ñ'oom na mayuu' ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.

Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ 'naⁿ!, nn'aⁿ Israel, nnts'aaⁿ na nluiit'maⁿndyena cantyja 'naaⁿ!aⁿ.

33 José ñequio tsondye Jesús jeeⁿ tjawee' n'omna cha'tso ñ'oom na seineiⁿ Simeón cantyja 'naaⁿ! Jesús.

34 Ndo' Simeón seit'maaⁿñê joona, tsoom nnom María, tsondye Jesús:

—Queⁿ cwentá, yu'ndaam'aaⁿ, maqueⁿ Ty'oⁿots'om jom na nt'om nn'aⁿ Israel nntsuundyena nc'e na ticala'yuna ñ'eⁿñê. Ndo' nt'om nn'aⁿ Israel nlui'n'maaⁿndyena nc'e na nla'yuna ñ'eⁿñê. M'mooⁿ chiuu waa na maty'iomyana' na cal'a nn'aⁿ. Saaⁿ ñ'eeⁿ! nn'aⁿ nntio'ñ'oomna jom.

35 Ndo' na luaa' nl'ana, nntseicanooⁿna' ñ'omtiuu 'naaⁿna. Ndo' 'u je', quia na nnty'ia'

na ljo', nntsei'ndaa'na' ntyji' cha'cwijom na nncwicandi' espada 'u.

³⁶ Ndo' jo' jo' tyom'aaⁿ cwii yuscu na jndyu Ana, jom cwiluiiñê ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'oots'om. Tsaⁿ'ñeeⁿ jnda Fanuel, tsaⁿ na cwiluiiñe tsjaaⁿ na jndyowicantyjoo' Aser. Xjeⁿ na scundyua jom tocoom, t'oom ñequio saaⁿ'aⁿ ntquiee' chu,

³⁷ jnda_̄ chii ljoñê na tue' saaⁿ'aⁿ. Ndo' jnda_̄ tquieñê, jnda_̄ ñequieen'aaⁿ nchoo' ñequiee choom'm. Ndo' t'icalueeⁿ'eⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Tyondi'ntjoom nnom Ty'oots'om naxuee ndo' natsjom. Tyotseicwejndo'ñê ndo' tyotseineiⁿ nnom Ty'oots'om.

³⁸ Majuu xjeⁿ'ñeeⁿ na matseineiⁿ Simeón, seicandyoo'ñe Ana nacañoomna. Tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿl' yu'ndaa Jesús. Jnda_̄ chii tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿl' juu ndaa_̄ cha'tsondye nn'aⁿ Jerusalén ñequio nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoom na cwimeindoo' na nndyaandye na cwilaxmaⁿ jnaⁿ.

Ty'elcwee'na tsjoom Nazaret

³⁹ José ñ'eⁿ María quia na jnda_̄ jla'canda_̄'ndyena cha'tsoti na matso ljeii na tqueⁿ Ty'oots'om, ty'elcwee'na tsjoomna Nazaret, ts'ondaa Galilea.

⁴⁰ Tjawijndeiⁿ tyochjoo'ñeeⁿ, tjawitquioo' na wando' ts'oom ndo' canda_̄'ya tjawijndo' ts'oom. Ndo' t'maⁿ waa na matseixmaaⁿ naya 'naaⁿl' Ty'oots'om.

Ljoo'ñe tyochjoo Jesús wats'om t'maⁿ

⁴¹ Ticwii chu tyocaa José ñ'eⁿ María Jerusalén quia cwiwee' xuee pascua.

42 Ndo' quia na jndaꞑ' canchoo'we chuu' Jesús, ty'ewana ñ'eñê Jerusalén cha'xjeⁿ waa costum-bre na qui'oona xuee pascua'ñeeⁿ.

43 Jnda teinom xuee, José ñequio tsondyee Jesús macwi'oolcwee'na. Saa tiqueⁿna cwenta na ljoo'ñe tyochjoo Jesús Jerusalén.

44 Jla'tiuuna na ñ'eeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na macwi'oolcwee' na ty'e xuee. Meiiⁿchaa' xuee tyocañjomndyena nato. Jnda chii to'na, tyol'ueena jom quii'ntaaⁿ nn'aaⁿna ñequio nn'aⁿ na ta'jnaaⁿna.

45 Saa na tîcaliuna jom, jo' chii ty'elcwee'nnda'na Jerusalén, na cwil'ueena jom.

46 Xuee na jnda ndyee, ndo' jliuna jom naquii' wats'om t'maⁿ. Wacatyeeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om na cwit'moꞑⁿ ñ'oom na tqeⁿ Moisés. Maqueeⁿ cwenta ñ'oom na cwila'neiⁿ naⁿñeeⁿ ndo' mawax'eeⁿ ndaꞑana.

47 Cha'tsondyena na tyondyena ñ'oom na tyotseineiⁿ, jeeⁿ tyojaawee' n'omna na cjee matsei'noꞑⁿoⁿ ndo' majo'ndyo ñ'oom matseilcweeⁿeⁿ ndaꞑana.

48 Ndo' nn'aⁿ na nda jom quia na nty'iaana, jeeⁿ seiñ'eeⁿna' joona. Tso tsoñeeⁿ nnoom:

—'U jndaaya, ¿chiiu na luaa' sa'? Ja ñ'eⁿ tsotye' ñequio na chjoo' n'oꞑⁿyâ cwil'uaꞑyâ 'u.

49 Quia jo' tsoom ndaꞑana:

—¿Chiiu waa na cwil'ue'yo' ja? ¿Aa ticaliu'yo' na tseixmaⁿya na c'oꞑⁿya naquii' waa' Tsotya'?

50 Saa tîcala'noꞑⁿna ñ'oom na seilcweeⁿeⁿ ndaꞑana.

51 Quia jo' tjalcweeⁿeⁿ ñ'eⁿndyena tsjoom Nazaret. Ndo' tyom'aaⁿñê na ndyaañê ndaana. Jeeⁿ tyocañjom ts'om tsoñeeⁿ cha'tso na tuii.

52 Jesús tjawijndo'ti ts'oom ndo' tjawijndei-ityeeⁿ. Tjawee' ts'om Ty'o^oots'om ñ'eⁿñê ndo' mati nn'aⁿ.

3

Juan mañequiaaⁿ ñ'o^oom ndaa nn'aⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

1 Chu na jnda quin'oom na m'aaⁿ Tiberio César tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, quia jo' tyom'aaⁿ Poncio Pilato gobiernom ts'ondaa Judea. Ndo' Herodes tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Galilea. Tyjeeⁿ Felipe tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Iturea ñequio ts'ondaa Traconite. Lisianas tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Abilinia.

2 Ndo' Anás ñequio Caifás, joona ntyee na tyoluiitquiendyena ndaa ntyee quia jo'. Ndo' Juan jnda Zacarías, xjeⁿñeeⁿ tquiaa Ty'o^oots'om ñ'o^oom nnoom quia na m'aaⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om.

3 Tyomanoom cha'waa ndyuaa na ndyoo' jndaa Jordán. Tyoñequiaaⁿ ñ'o^oom na calcwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿna cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^oots'om joona, ndo' nleits'oomndyena.

4 Tuii na luaa' cha'xjeⁿ na matso ljeii libro na chuu ñ'o^oom 'ndyoo profeta Isaías. Matso ljeii'ñeeⁿ: M'aaⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ndaa nn'aⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Matso tsaⁿñeeⁿ:

“Cala'jndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nndyocwjee'cañoom nquii na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom cwilayo'yo' nato na nñoom.

⁵ Maxjeⁿ nntseicatoo'na' ticwii cwii cantmaⁿ ndo' ticwii cwii sjo ñequio ta nleisuna'.

Nanto na canc'eeⁿ, nntseiliuuna', ndo' nanto na cwajndii nntseyona'.

⁶ Quia jo' nnty'iaa cha'tsondye nn'aⁿ Nquii na maqueⁿ Ty'oqots'om na nncwji'n'maaⁿñê joo."

⁷ Jndyendye nn'aⁿ tyo'oontyjaa'na Juan na nntseits'oomñê joona. Quia jo' tyotsoom ndaana:

—'O tsjaaⁿ canduulja, ¿ñeeⁿ t'moⁿ ndaa'yo' na calei'nom'yo' na ndyocwjee'cañoom na nntseiw'ii Ty'oqots'om 'o?

⁸ C'om'yo' na ndyaandyo' cha m'moⁿna' na mayuu'cheⁿ cwilcwe' n'om'yo'. Ndo' ticala's'andyo' cheⁿncjo'yo' naquii' n'om'yo' na nndu'yo': "Jaa cwiluiindyō tsjaaⁿ Abraham." Nndye'yo' nntsjoō, meiiⁿ cwe' ljo'meiiⁿ nndaā nntseicwaqueⁿ Ty'oqots'om na nluindyena' tsjaaⁿ Abraham, quia jo' n'ndiina' 'o.

⁹ 'O matseijomna' cha'cwijom n'oom na tis'a ta cwil'a. Ndo' manquiu'yo' n'oom na tical'a ta na ya, maxjeⁿ nnt'ua'na'. Ndo' xeⁿ jnda nntioom nn'aⁿ joona' quii' chom. Maluaa' matseijomna' na nnts'aa Ty'oqots'om ñ'eⁿndyo' 'o xeⁿ tical'a'yo' yuu na ya.

¹⁰ Quia jo' ta'x'ee naⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Chiuu macaⁿna' na cal'aayâ xeⁿ yuu' na ljo'?

¹¹ T'oōⁿ ndaana, tsoom:

—Ts'aⁿ na maleiñ'oom we cotom, quiaa cwii nnom ts'aⁿ na tjaa na cuaa. Ndo' 'ñeeⁿ na waa nantquie, cats'aa naya ts'aⁿ na tjaa'naⁿ chiuu ya.

12 Mati nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' go-biernom tquiona nam'aaⁿ na nleits'oomndyena. Jluena nnoom:

—Ta, ¿chiiu macaⁿna' na cal'aayâ?

13 T'ooⁿ ndaana:

—Tancwinom'yo' na cwitjei'yo' ts'iaaⁿndaã nn'aⁿ. Cataⁿ'yo' tomti na matsona' na nntioomna.

14 Mati ta'x'ee sondaro nnoom:

—Ndo' jâ je', ¿chiiu macaⁿna' na cal'aayâ?

T'ooⁿ ndaana:

—Talacaty'ue'yo' nn'aⁿ, ndo' talaco'yo' cantu joona cwe' cha na nndaã nntjei'yo' s'om 'naaⁿna. Caljoya n'om'yo' cwanti na cwitantjom'yo'.

15 Cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ tyocantyjaa' n'omna na nncwjee' juu Cristo. Jo' chii tyom'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ Juan, ¿aa nnts'aacheⁿna' na jom cwiluiñê Cristo?

16 Jo' chii t'ooⁿ ndaã cha'tsondyena, tsoom:

—Ja matseits'ooⁿndyo 'o ñequio ndaatioo, saa mandyontyjo nqueⁿ na nntseits'oomñê 'o na ñequiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Saa nt'omndyo' 'o nnts'aana' cha'cwijom nntseits'oomñê 'o ñequio chom ee na nnt'uiityeⁿna' 'o cantyja jnaⁿ'yo'. Nqueⁿ t'manti cwiluiñê nchiiti ja. Meiⁿ ticatseixmaⁿya na cwe' ja na nntseicanaⁿa lcoom'm.

17 Jnda wjaawindyoo' na nntu'xeⁿndyo'. Ee 'o la'xmaⁿ'yo' cha'cwijom lqueeⁿ na ndicwaⁿ cwa-jndii. Luaa ts'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ. Matse-icueeñe ts'aⁿ lqueeⁿ trigo, cha ya ya nlju'na'. Quia na jnda lju'ya lqueeⁿñeeⁿ, mana nntseiweeⁿjoona' ts'om tsã'. Saa lqueeⁿ lue' ñ'eⁿ to' njñoom chom jo'. Maluaa' matseijomna' na mach'ee Ty'oots'om.

Nn'aⁿ na ya cwil'a maco'ñoom joona sāa nn'aⁿ na tis'a cwil'a, nntseicoom joona ñequio chom na tijoom canduu'.

¹⁸ Nmeiⁿl ñ'oom na tyotseijndo' Juan n'om nn'aⁿ ñequio jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na tyotseicañeeⁿ joona ñ'oom naya.

¹⁹ Herodes, tsaⁿ na m'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Galilea, jom cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ Herodías, scuu' tyjeeⁿ Felipe. Jo' na seitia' Juan jom na ticatsa'ntjomna' na ljo' mach'eeⁿ ndo' ñequio cha'tso natia na jnda ñes'aa tsaⁿñeeⁿ.

²⁰ Luaa seicwaljoo'tyeeⁿ nacjoo cha'tso natia na s'aaⁿ, na tjoom'm Juan w'aancjo.

Cantyja na teits'oomñe Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Quia na jnda teits'oomndye jndye nn'aⁿ, mati teits'oomñe Jesús, xcwe na matseineiiⁿ nnom Ty'oots'om ndo' seicanaaⁿñena' tsjo'luee.

²² Jndyocue Espíritu Santo nacjoom'm cha'cwijom catu'. Ndo' teic'uaa na seineiⁿ Ty'oots'om cañoom'luee, matso:

—'U cwiluiindyu' Jndaaya na candya' ts'ooⁿya. Jeeⁿ neiⁿya 'u.

Tsjaaⁿ na tjawintyjoo' na tuiñe Jesucristo

(Mt. 1:1-17)

²³ Ndo' Jesús cha'na ntquiuu nchoo' qui choom'm quia na to^on^o ts'iaaⁿ na jñom Ty'oots'om jom. Tyolue nn'aⁿ jnda José jom. Ndo' José jnda Elí,

²⁴ Elí jnda Matat, Matat jnda Leví, Leví jnda Melqui, Melqui jnda Jana, Jana jnda José,

²⁵ José jnda Matatías, Matatías jnda Amós, Amós jnda Nahum, Nahum jnda Esli, Esli jnda Nagai,

²⁶ Nagai jnda Maat, Maat jnda Matatías, Matatías jnda Semei, Semei jnda José, José jnda Judá,

²⁷ Judá jnda Joana, Joana jnda Resa, Resa jnda Zorobabel, Zorobabel jnda Salatiel, Salatiel jnda Neri,

²⁸ Neri jnda Melqui, Melqui jnda Adi, Adi jnda Cosam, Cosam jnda Elmodam, Elmodam jnda Er,

²⁹ Er jnda Josué, Josué jnda Eliezer, Eliezer jnda Jorim, Jorim jnda Matat,

³⁰ Matat jnda Leví, Leví jnda Simeón, Simeón jnda Judá, Judá jnda José, José jnda Jonán, Jonán jnda Eliaquim,

³¹ Eliaquim jnda Melea, Melea jnda Mainán, Mainán jnda Matata, Matata jnda Natán,

³² Natán jnda David, David jnda Isaí, Isaí jnda Obed, Obed jnda Booz, Booz jnda Salmón, Salmón jnda Naasón,

³³ Naasón jnda Aminadab, Aminadab jnda Aram, Aram jnda Esrom, Esrom jnda Fares, Fares jnda Judá,

³⁴ Judá jnda Jacob, Jacob jnda Isaac, Isaac jnda Abraham, Abraham jnda Taré, Taré jnda Nacor,

³⁵ Nacor jnda Serug, Serug jnda Ragau, Ragau jnda Peleg, Peleg jnda Heber, Heber jnda Sala,

³⁶ Sala jnda Cainán, Cainán jnda Arfaxad, Arfaxad jnda Sem, Sem jnda Noé, Noé jnda Lamec,

³⁷ Lamec jnda Matusalén, Matusalén jnda Enoc, Enoc jnda Jared, Jared jnda Mahalaleel, Mahalaleel jnda Cainán,

³⁸ Cainán jnda Enós, Enós jnda Set, Set jnda Adán,

Adán jnda Ty'oots'om.

4

*Ñe'queⁿ tsaⁿjndii xjeⁿ Jesús
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)*

¹ Mawjaalcwe' Jesús ts'ondaa Galilea na jnaaⁿ jndaa Jordán. Ndo' cha'waañ'eⁿ naquii' ts'oom too' m'aaⁿ Espíritu Santo. Tjañ'oom Espíritu jom cwii joo yuu na tjaa nn'aⁿ c'oom.

² Jo' jo' wen'aaⁿ xuee tyol'uee'ñe tsaⁿjndii chiuu nnts'aaⁿ cha catseitjooñe Jesús. Cha'waati xuee-waa' meiⁿchjoo ticwa' Jesús, jnda chii tyjee' na ñe'jnoom'm.

³ Quia jo' tso tsaⁿjndii nnoom:

—Xeⁿ mayuu' 'u cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om, cwa catsaⁿntjom' tsjo'waa' na catseicwaqueⁿna' tyoo'.

⁴ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja xocats'aa na ljo' ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “Nchii cwe' cantyja 'naaⁿ nantquie na wando' ts'aⁿ, saa cantyja 'naaⁿ cha'tso ñ'oom na mañequiaa Ty'oots'om.”

⁵ Jnda chii tjañ'oom tsaⁿjndii jom xqueⁿ cwii sjo nandye. Ndo' mantyjacheⁿ t'moⁿ nnoom cha'tsoti n'iaaⁿ nt'maⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue.

⁶ Ndo' tso nnoom:

—L'o' 'u nntioo cwenta cha'tso najndanmeiⁿ na cwila'xmaⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ nt'maⁿ ñequio cha'tso na cwiluiit'maⁿndyena. Ee l'ooⁿya jnda ljona' ndo' ñeeⁿ juu na l'ue ts'ooⁿ ñnequiaaya joona' nnom.

⁷ Xeⁿ 'u nlco' xtye' na nntseit'maaⁿndyu' ja, quia jo' cha'tso joona' ma'naⁿ.

⁸ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Quindyoo' nacañomya, 'u Satanás. Ja tijoom nntseit'maaⁿndyo 'u ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'ooots'om na matsona': "Macandā nquii Ta Ty'ooots'om cwenta' catseit'maaⁿndyu' ndo' macandā nnom jom nndi'ntjom'."

⁹ Jnda jo' tjañ'oom tsaⁿjndii Jesús tsjoom Jerusalén ndo' tqueⁿ jom xqueⁿ tsiu' wats'om t'maⁿ. Tso nnoom:

—Xeⁿ 'u cwiluiindyū' Jnda Ty'ooots'om, cwa cju'ndyu' jo nacje,

¹⁰ ee waa ljeii 'naaⁿaⁿ na matsona':

Nñequiaa Ty'ooots'om 'u luee ángeles cwentaaⁿaⁿ na cal'ana cwenta 'u.

¹¹ Ndo' nntyjee' lueena 'u cha tincjaañjom ljo' nc'e'.

¹² Saa t'o Jesús nnom, toom:

—Ja tijoom cats'aa cha'na matsū' luaa' ee mati waa cwiicheⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'ooots'om na matsona': "Tintsa' xjeⁿ Ta Ty'ooots'om cwenta'."

¹³ Quia jndaā' cha'tso nnom na tyoch'ee tsaⁿjndii na nnts'aaⁿ xjeⁿ Jesús, 'ñeeⁿ juu hasta jndanquiacheⁿ nnty'iaaⁿaⁿ aa nndaā nnts'aaⁿ.

Mato' Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Ndo' tjalcwe' Jesús ts'ondaa Galilea. Juu na-jndei na matseixmaⁿ Espíritu Santo, candaā'ñ'eⁿ tyotseixmaaⁿ jo'. Ndo' t'om ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ.

¹⁵ Tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ naquii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, ndo' cha'tso nn'aⁿ jeeⁿ tyola't'maaⁿndyena jom.

Tja Jesús tsjoom Nazaret

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

16 Tjaaⁿ Nazaret yuu na tjawijneiⁿ. Xuee na cwita'ljndyee nn'aⁿ, tjaaⁿ wats'om cha'xjeⁿ na quich'eeⁿ. Ndo' teicantyjaaⁿ na nntsei'naⁿaⁿ.

17 Quia jo' tquiiana ljeii l'ooⁿ na seiljeii profeta Isaías, seicanooⁿoⁿ ljeii'ñeeⁿ ndo' tue'cañoom yuu na matsona':

18 Nquii Espíritu cwentaa' Ta Ty'ooots'om m'aaⁿñe ñ'eⁿndyo.

Ee nqueⁿ jnda tqueⁿñooⁿ ja na ñnequiaya ñ'oom naya ndaaⁿ nn'aⁿ na nty'iaa'ndye.

Ndo' jnda jñoom ja na jndyooⁿ na catseinjooⁿa nn'aⁿ na chjoo' n'om.

Ndo' catseicandiiya nn'aⁿ na matseicandyaandyo joona jnaaⁿna na waa.

Ndo' cats'aaya na nleitquioo nn'aⁿ na nchjaaⁿ.

Ndo' catseicandyaandyoⁿ nn'aⁿ na manchje nawi'.

19 Ndo' catseicandiiya cantyja 'naaⁿl tiempo na tqueⁿ Ty'ooots'om na nlui'n'maaⁿndye añmaaⁿ nn'aⁿ.

20 Jnda jo' seilcwiiñe Jesús tsom na chuu ljeii'ñeeⁿ ndo' seilcweeⁿeⁿ juuna' nnom ts'aⁿ na mandi'ntjom. Jnda chii tjacwacatyeeⁿ. Ndo' cha'tso nn'aⁿ na too'ndye wats'om'ñeeⁿ jeeⁿ tyonty'iaana nnoom.

21 Quia jo' tooⁿoⁿ tyotseineiiⁿ ndaana. Ndo' tsoom:

—Maxuee je' matseicandaaⁿñena' ljeiiwaa' yocheⁿ na cwindye'yo' na matsei'naⁿya juuna'.

22 Cha'tso nn'aⁿ tyolue ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ. Tjawee' n'omna na jeeⁿ cajnda ñ'oom na tyotseineiiⁿ. Tyoluena:

—Cwa cwe' jnda José tsaⁿm'aaⁿl.

23 Tso Jesús ndaana:

—Je' je' nndu'yo' nooⁿ ñ'oomwaañe na cwe' wjaañoom' na matsona': "U ts'aⁿ na mach'ee na-sei, catsein'maⁿndyu' cheⁿncu'." Ndo' cwaaⁿti nndu'yo' nooⁿ: "Ts'iaaⁿ na cwindyaayâ na ñesa' tsjoom Capernaum, mati catsa' jooⁿa' ñjaaⁿñe ndyuua tsjom'."

24 Quia jo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', tixocala'ljo nn'aⁿ cwii profeta na mañecwii ndyuuaana ñ'eⁿñe na mañequiaa ñ'oom' Ty'o^ots'om.

25 Ñ'oom na mayuu' matsjoo ndaa'yo', jndye yolcu na jnda ljon^dye tyom'aⁿ ndyuua Israel joo ncuee na ñet'oom Elías. Ncuee'ñeeⁿ ndyee chu waljoo' xcwe tîcua', ndo' teijndo' cha'waa ndyuua'ñeeⁿ.

26 Saã nchii na m'aaⁿ cwii joo naⁿlcu'ñeeⁿ jñom Ty'o^ots'om Elías, jñomyom juu na m'aaⁿ cwii yuscu na jnda ljoñe tsjoom Sarepta ndyuua Sidón.

27 Ndo' mati jndye nn'aⁿ na tyolei'cho ntycu lepra tyom'aⁿ ndyuua Israel joo ncuee na tyom'aaⁿ profeta Eliseo. Saã meiⁿcwiindye naⁿñeeⁿ ticatsein'maaⁿ, macanda qui Naamán, ts'aⁿ ndyuua Siria.

28 Saã quia jndyena na luaa' tso Jesús, quia jo' cha'tso nn'aⁿ na too'ndye wats'om, jeeⁿcheⁿ ndya' jla'wjeena.

29 Jla'tyuua'na, tjeii'na jom nnom tsjoom. Ty'eñ'omna jom xqueⁿ ta yuu waa tsjoomna cha nla'cwatyu'na jom.

30 Saã jom jluii'ñê quii'ntaaⁿna, mana tjaaⁿ yuu na wjaⁿ.

*Tsa^{ns}'a na tseixmaⁿ naⁿjndii naquii' ts'om
(Mr 1:21-28)*

³¹ Tjacue Jesús Capernaum, cwii tsjoom ts'ondaa Galilea. Jo' jo' tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ judíos xuee na cwita'jndyeena.

³² Ndo' jeeⁿ tjawee' n'omna ñ'oom na tyot-seineiiⁿ, ee tyo'moⁿ'na' na waa najndeii na matseixmaaⁿ.

³³ Naquii' wats'om'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cwii tsa^{ns}'a na m'aaⁿ jndyeta naquii' ts'om. Jndei seixuaⁿ ñ'oom 'ndyoo jndyeta'ñeeⁿ.

³⁴ Tsoom:

—Ca'ndii' já 'u Jesús ts'aⁿ Nazaret. ¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyô já? ¿Aa jndyo' na nntseityuii' já? Mawajnaⁿ'a 'ñeeⁿ cwiluiindy'. 'U cwiluiindy' Jnda Ty'oots'om na lju' ts'om'.

³⁵ Seitia' Jesús juu, matsoom:

—Catseicheⁿ ndo' calui'yo' naquii' ts'om tsa^m'aaⁿ.

Ndo' jnda na seiquoo jndyeta juu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, mana jlui' jndyeta ñ'eⁿ naⁿjndii naquii' ts'om. Ndo' meiⁿ'cwii nata' t'ical'ana ñ'eⁿñe.

³⁶ Jeeⁿ tyue cha'tsondye nn'aⁿ na ljo' s'aa Jesús. Jluena ndaa nc'iaana:

—Ñ'oommeiⁿ cwit'mooⁿ'na' na cwiluiiñê ts'aⁿ na maqueⁿ xjeⁿ. Ee waa najndeii na matseixmaaⁿ na matsa'ntjoom meiiⁿ jndyeta, meiiⁿ naⁿjndii, cwicalui'.

³⁷ Tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naaⁿ'aⁿ cha'waa ndiocheⁿ ndyuaa'ñeeⁿ.

*Sein'maⁿ Jesús staxeeⁿ Simón Pedro
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)*

38 Quia jo' teicantyjaaⁿ, jlueeⁿeⁿ naquii' wats'om'ñeeⁿ. Tjaqueⁿeⁿ waa' Simón. Ndo' Simón'ñeeⁿ jeeⁿ nioom matseicona' staxeeⁿeⁿ. L'ana ty'oo nnom Jesús na catsein'maaⁿ juu.

39 Jo' chii tjantyjaaⁿaⁿ tsaⁿl'ñeeⁿ, saⁿtjoom na ca'ndii tycu'ñeeⁿ juu. Ndo' mañoom' tco'yana' tsaⁿl'ñeeⁿ. Mana teicantyja, seiñ'oom'ñe na tcwa'na.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿ wii

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

40 Quia na jndaⁿ tmaaⁿ na manndyoo' wjaacue ñe'quoom', cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ nn'aaⁿna na jndye nnom ntycu cwtjoom, tquiochona joo na m'aaⁿ Jesús. Tiroom l'o^oⁿ nacjoo ticwii cwii joo naⁿl'ñeeⁿ, mana n'maaⁿ.

41 Mati jndyendye nn'aⁿ saⁿtjoom na calui' jndyeta naquii' n'om. Tyola'xuaa jndyeta'ñeeⁿ, tyolue:

—U cwiluiindy' Jnda nquii Ta Ty'o^oⁿts'om.

Saa jom seitiaaⁿaⁿ jndyeta, tinquiaaⁿ na nla'neiⁿ, ee manquiuna na jom cwiluiiñê Cristo.

Mañequiaa Jesús ñ'oom naya ts'oⁿdaa Galilea

(Mr. 1:35-39)

42 Quia jndaⁿ teincoo jlueeⁿeⁿ quii' tsjoom. Tjaaⁿ yuu na wataaⁿl' quii' jndaⁿ. Ty'ecal'uee nn'aⁿ jom ndo' jliuna yuu m'aaⁿ. Ñe'cala'tsaaⁿndyena jom na wjaatyeeⁿ, cha tica'ñeeⁿ joona.

43 Saa tsoom ndaⁿana:

—Mati macaⁿna^l na nñequiaya ñ'oom naya cantyja na matsaⁿntjom Ty'o^oⁿts'om ndaaⁿ nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoom. Ee maxjeⁿ jo' ts'iaaⁿ na jñoom ja.

44 Ndo' tyojaanquiaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ naquii' lan'om ts'ondaa Galilea.

5

Jndye calcaa tjeii'na

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Cwii ndii' tyom'aaⁿ Jesús 'ndyoo ndaaluee chjoo na jndyu Genesaret. Jeeⁿ tyonchjena' jom na jla'canto'ndye nn'aⁿ nacañom'm cha nnda^a nndyena ñ'oom' Ty'o^ots'om.

² Nty'iaaⁿ'aⁿ we w'aandaa 'ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ. Saa nn'aⁿ na cwitjeii' calcaa jnda jlui'na jo' jo'. Macwitmaaⁿna nlqui' 'naaⁿna.

³ Quia jo' tjacu^ooⁿ ts'om cwii w'aandaa'ñeeⁿ. W'aandaa 'naaⁿl Simón jo'. Tcaaⁿ na cjaañ'oomti tsaⁿ'ñeeⁿ juuna' chjoowi' cha n'ndiina' tyuaatcwii. Ndo' tjacjom. Tquiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ xjeⁿ na wacatyeeⁿcheⁿ ts'om w'aandaa.

⁴ Quia na jnda jnda seineiⁿ, tsoom nnom Simón:
—Catsaañ'om'yo' w'aandaawaa, wjaaw-jaatyaa^ayaa yuu na njoomti. Ndo' catue'yo' nlqui' 'naⁿ'yo' na nntjei'yo' calcaa.

⁵ T'o Simón nnoom:

—Ta, meiiⁿchaa' tsjom ñel'aayâ ts'iaaⁿ ndo' meiⁿcwii catscaa tîcatjeii'â. Saa cantyja ñ'oom 'ndyo' 'u nncju'nda'a tsqui'.

⁶ Jnda na l'ana na ljo', jeeⁿ jndye calcaa ty'oomna' ts'om tsqui' 'naaⁿna hasta ñe'caty'ioo'na'.

⁷ Jo' chii s'o^o lueena ndaa nt'omcheⁿ nc'iaana na ñjomndye cwiiⁿcheⁿ w'aandaa na quiotei'jndeiⁿ naⁿ'ñeeⁿ joona. Tquio naⁿ'ñeeⁿ. Ndo' jla'catoo'na

we w'laandaa ñ'eⁿ calcaa, hasta ncuencue na c'u'na' jooⁿa'.

⁸ Quia jndā nty'iaa' Simón Pedro na luaa', tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Tsoom:

—Ta, ticaty'iomyana' na ññ'eⁿ ñ'eⁿndyo, ee ja ts'a'njⁿaⁿ.

⁹ Ee jeeⁿ ndya' seicaty'uena' jom ñequio nt'omcheⁿ nc'iaaⁿ'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê cantyja 'naaⁿ calcaa na tjeii'na.

¹⁰ Majo'ti tjom Jacobo ñequio Juan, ntseinda Zebedeo. Jooⁿa mañecwii t'maⁿ ts'iaaⁿ cwil'ana ñequio Simón. Quia jo' tso Jesús nnom Simón:

—Tinty'ue', je' mamanaⁿtona' na nn'aⁿ nnt-seitjom' na nla'jomndyena ñ'eⁿndyo, tachii cwe' calcaa.

¹¹ Jndā na tquiena tyuaatcwii ñ'eⁿ l'aandaa, mana 'ndyena ts'iaaⁿ 'naaⁿna. Ty'elajomndyena ñ'eⁿ Jesús.

Sein'ma' Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Quia na tyom'aaⁿ Jesús cwii tsjoom, ty-jee'cañoom cwii tsaⁿ's'a na cha'waañe chuu tycu lepra. Quia na nty'iaaⁿ'aⁿ Jesús, tjacwanquoom nomtyuaa, s'aaⁿ ty'oo, tsoom:

—Ta, ntyjii na 'u nndaā nntsein'maⁿ ja, xeⁿ l'ue ts'om'.

¹³ Quia jo' Jesús seintyjooⁿ ts'ooⁿ tyeⁿnquoom'm tsaⁿ'ñeeⁿ. Tsoom nnom:

—Maxjeⁿ l'ue ts'ooⁿ na can'maⁿ.

Ndo' mantyjacheⁿ n'maⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ.

¹⁴ Jndā chii tsoom nnom:

—Tintseineiⁿ nnom meiⁿcwii ts'aⁿ na luaa' tuii. Saa cja', catseica'moⁿndyu' nnom tyee ndo'

quiaa' quioo' na nncue' cantyja na jnda n'maⁿ
cha'xjeⁿ na sa'ntjom Moisés. Na nntsa' na luaa'
nlui'yuu'na' ndaa nn'aⁿ na jnda n'maⁿ.

¹⁵ Saa tjanty'eeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús.
Ndo' jndyendye nn'aⁿ tyo'oontyjaa' na nndye
ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. Mati ñe'can'maaⁿna ntycu
na wiina.

¹⁶ Saa jom teiñooⁿ, tjaaⁿ jo yuu na ñenqueⁿ. Jo' jo'
tyotseineiⁿ nnom Ty'ooots'om.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Cwii xuee'ñeeⁿ ma'moⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ. Jo' jo'
meindyuaandye nt'om nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ
na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Na'ñeeⁿ jnaⁿna
cha'tso njoom nch'u ts'ondaa Galilea ñequio Judea
ndo' mati tsjoom Jerusalén. Ndo' juu najndeii
na matseixmaⁿ Ty'ooots'om m'aaⁿna' ñ'eⁿ Jesús na
matsein'maaⁿ nn'aⁿwii.

¹⁸ Mañejuu xjeⁿñeeⁿ tque'cañom nt'om naⁿnom
na chona tsuee na ndii' ts'aⁿ na jnda teintjeiⁿ
nc'ee na tei'caljoo tycutqueeⁿ. Tyol'uee'ndyena
chiiu ya na nnc'ooñ'omna tsaⁿñeeⁿ naquii' w'aa
na nlqueⁿna jom jo nnom Jesús.

¹⁹ Saa ticaliuⁿna chiiu ya nl'ana ee na jeeⁿ jndye
nn'aⁿ. Jo' chii ty'ewana nacjoo' w'aa, tjoona
nquioo, jla'c'oⁿna jom na njoom tsuee. Tqueⁿna
jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ jo nnom Jesús.

²⁰ Quia na nty'iaa' Jesús na cwila'yuy'a n'om
na'ñeeⁿ, tsoom:

—'U re, matseit'maⁿ ts'ooⁿya jnaⁿ na
matseixmaⁿ.

²¹ Quia jo' nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ
Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos to'na na tiya nquiuna

ñ'eñê. Tyola'tiuuna naquii' n'omna: “¿Ñeeñ cwiluiñe tsaⁿm'aaⁿ na ti'maaⁿ ts'oom na matseineiⁿ ñ'oom na wjaana' nacjoo' Ty'o_ots'om?”

22 Sei'noⁿ Jesús ñ'omtiuu 'naaⁿna. Tsoom nda_ana:

—¿Chiuu na ticuaaya nquiu'yo' ñ'eñdyo?

23 ¿Cwaaⁿ ñ'oom na tijndeit'ina' na catsjooya? ¿Aa na nntsjo_o: “Matseit'maⁿ ts'o_onya cha'tso jnaⁿ”, oo aa na nntsjo_o: “Quicantyja', cja'ca'?”

24 Saa cha caliu'yo' na cwiluiindy_o tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ndo' na waa najndei na matseixmaⁿya nnom tsjoomnancuewaa na catseit'maⁿ ts'o_onya jnaaⁿ nn'aⁿ, quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—U re, matsjooya njom', quicantyja', catseilcwi-indyu' tsue' cja'to' wa'.

25 Mañoom' teicantyja tsaⁿñeeⁿ na jndoo' cha'tso nn'aⁿ. Seilcwiiñê tsuee 'naaⁿaⁿ na ñetuaaⁿ. Mana tjaaⁿ waⁿaⁿ. Jeeⁿ matseit'maaⁿñê Ty'o_ots'om.

26 Ndo' tyueneiiⁿ cha'tsondye nn'aⁿ. Tyola't'maaⁿndyena Ty'o_ots'om. Jluena ñequio na tyueneiiⁿna:

—Xuee je' nty'iaa nda_aya cwii na jeeⁿ t'maⁿ, na meiⁿjom tiqinty'iaaya.

Ma'maⁿ Jesús Leví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 Jnda_a tuii na luaa', jlui' Jesús jo' jo'. Ljeiiⁿ cwii tsaⁿco'ñom s'om na jndyu Leví. Wacatyeeⁿ tsaⁿñeeⁿ w'aa yuu na cwi'oocatioom nn'aⁿ s'om ts'iaaⁿnda_ana cwentaa' gobiernom. Quia jo' tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Candyo'ntyjo' naxaⁿa.

28 Mantya teicantya Leví, tjei'ñê cantya 'naaⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ, chii tjatseijomñê ñ'eⁿ Jesús.

29 Ndo' seiñ'oom'ñê cwii nantquie t'maⁿ waⁿaⁿ cwentaa' Jesús. Seitjoom jndye nc'iaaⁿaⁿ na ñequio ñeto'ñoom s'om ts'iaaⁿnda^a nn'aⁿ cwentaa' gobiernom. Teindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿñê ndo' ñ'eⁿ Jesús ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

30 Ndo' nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyola'ncjoo'ndyena nacjoo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Jluena ndaa naⁿñeeⁿ:

—¿Chiuu na cwicwa'yo' ndo' cwiwe'yo' ñequio nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom, ndo' ñequio nn'aⁿ na cwila'tjo^ondyena nnom Ty'o^ots'om?

31 T'o Jesús nda^ana, tsoom:

—Nn'aⁿ na tiwii titjo^ondyena ts'aⁿ na mach'ee nasei, saa nn'aⁿ na wii tjo^ondyena jom.

32 Ja nchii jndyo^oya na nncwaⁿya nn'aⁿ na cwila'jomndye cantya na maty'iomyana'. Ja jndyo^oya na nncwaⁿya nn'aⁿjnaⁿ na calcwe' n'omna.

*Cantya 'naaⁿ na nntseicwejndo'ñe ts'aⁿ
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)*

33 Quia jo' tyoluena nnom Jesús:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Juan, jndye ndii' cwila'cwejndo'ndyena ndo' cwila'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om. Ndo' majo'ti cwil'a nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos. Saa joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' cwicwa'na ndo' cwiwena. ¿Chiuu na luaa' cwil'ana?

34 T'o^onda^ana:

—¿Aa ndya' nndu'yo' ndaa nn'aⁿ na tquiola'jomndyena na macoco ts'aⁿ na cala'cwejndo'ndyena yocheⁿ na ndicwaⁿ m'aaⁿ nquii tsa^{ns}'a na macoco quii'ntaaⁿna?

³⁵ Saa nncue'ntyjo xuee na nncwji'na' jom quii'ntaaⁿna, ncuee'ñeeⁿ nla'cwejndo'ndyena.

³⁶ Mati seineiiⁿ ndaana ñ'oom na wjaañoom' cantyja 'naaⁿl ñ'oom xco na ma'mooⁿ ndaana. Tsoom:

—Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ nntyjee cwii taⁿ liaa', liaa xco na nntseyoⁿ liaa ntsaa ñ'eⁿ juuna'. Ee xeⁿ luaa' nnts'aa ts'aⁿ, nntsei'naaⁿaⁿ liaaⁿaⁿ liaa xco'ñeeⁿ ndo' nchii macandá jo', mati tixocatseix'iaa'ñena' ñequio liaa ntsaa'ñeeⁿ.

³⁷ Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu nntiom winom xco n'om ntjaⁿ teindyó. Ee xeⁿ na ljo' nnts'aa ts'aⁿ, nnty'ioo'na' nl'a winom xco'ñeeⁿ, mana cwiwi'ndaa' winom ndo' mati ntjaⁿñeeⁿ.

³⁸ Jo' chii macaⁿna' na nnc'ooocue winom xco n'om ntjaⁿ xco cha meiⁿ ntjaⁿ xco'ñeeⁿ ticwi'ndaa'na' ndo' meiⁿ winom.

³⁹ Ee ts'aⁿ na ma'uu winom tquie, mei'chjoo tica'naⁿ ntyjii winomxco. Ee matsoom na joo winom tquie, jo' ca'naⁿti.

6

Ty'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Luaa tuui cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos. Mawinom Jesús yuu na niom ntjom lqueeⁿ trigo. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê,

ty'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ. Ty'uee'ndyena jooⁿa'
n'om lueena jndaⁿ chii tquiina.

² Quia jo' nt'om nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos jluena:

—¿Chiuu na cwil'a'yo' cwii na ticatsa'ntjomna'
xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ?

³ T'o Jesús, tsoom ndaⁿana:

—'O, ¿aa tyoola'na'yo' ñ'oom chiuu s'aa David
quia na t'oom na ñe'jnoom'm, ndo' mati nn'aⁿ na
ñ'eeⁿ ñ'eñê?

⁴ Tjaqueⁿeⁿ wats'om cwentaa' Ty'o^ots'om, tcaaⁿ
ntyoo' na jndaⁿ tqueⁿ nn'aⁿ jo nnom Ty'o^ots'om.
Ndo' ntyoo'ñeeⁿ macandaⁿ ntyee wanaaⁿ na nl-
cwa'na jooⁿa'. Saa tcwa' David jooⁿa' ndo' mati
tquiaaⁿ na tcwa' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eñê.

⁵ Quia jo' tsoom ndaⁿana:

—Ja na cwiluiindy^o tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee waa
na jndo^o na nntsjo^o ljo' cal'a nn'aⁿ meiiⁿ xuee na
cwita'jndyaⁿaya.

*Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na jndaⁿ tjateii ts'o^o
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)*

⁶ Cwiicheⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, tjaquiee'
Jesús wats'om chjoo. Tyo'mo^oñ ndaaⁿ nn'aⁿ. Ndo'
jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndaⁿ tjateii ts'o^o ntyjaya.

⁷ Ndo' nn'aⁿ na cwit'mo^oñ ljeii na tqueⁿ Moisés
ñequio nn'aⁿ fariseos, jeeⁿ tyoqueⁿna cwenta
xeⁿ na nntsein'maⁿ Jesús ts'aⁿwii' xuee na
cwita'jndyeeⁿ, cha quia jo' ndaaⁿ ññe'quiiana
jnaaⁿaⁿ.

⁸ Saa mantyjeeⁿ chiuu cwila'tiuuna, jo' chii
tsoom nnom ts'aⁿ na jndaⁿ tjateii ts'o^o:

—Quicantyja', cwintyje' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ.

Ndo' teicantyja tsaⁿñeeⁿ, teintyjeeⁿeⁿ xcwe.

⁹ Jnda jo' tso Jesús ndaana:

—Nncwax'a cwii ñ'oom ndaa'yo', xuee na cwila'jndyaaya, ¿aa wanaaⁿ na cateijndei ts'aⁿ x'iaaⁿ'aⁿ na wi' matjom oo aa ticateijneiⁿ juu? ¿Aa cwji'n'maaⁿñê x'iaaⁿ'aⁿ cha ticue' oo aa ca'ñeeⁿ na cue'?

¹⁰ Jnda chii nty'iaaⁿ'aⁿ ndaa cha'tsondye nn'aⁿ, tsoom nnom ts'aⁿwii':

—Catseiliuu' ts'o'.

S'aa tsaⁿ'ñeeⁿ na ljo' ndo' tco'ya'ñ'eⁿna' ts'oⁿ.

¹¹ Jnaaⁿ jo' jeeⁿ jla'wjeena Jesús. Ndo' tyo'maⁿna ñ'eⁿ nc'iaana ljo' nndaⁿ nl'ana jom.

*Macwjii'ñe Jesús canchoo'we ts'aⁿ cwentaaⁿ'aⁿ
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)*

¹² Joo ncuee'ñeeⁿ tjawa Jesús cwii ta naquii' jndaⁿ na nntseineiⁿ nnom Ty'oⁿots'om. Ndo' meii'n'chaa' tsjom tyotseineiⁿ nnom.

¹³ Quia na jnda teixuee, tcwaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Quii'ntaaⁿna tjeii'ñê canchoo'wendye nn'aⁿ na seicajñoom joona apóstoles, nn'aⁿ na majñom Ty'oⁿots'om ts'iaaⁿ 'naaⁿ.

¹⁴ Nmeiⁿ ncueena: Simón, tsaⁿ na seicajñoom Pedro, ñequio tyjee tsaⁿ'ñeeⁿ, Andrés, ñ'eⁿ Jacobo ñequio Juan, ñ'eⁿ Felipe ñequio Bartolomé,

¹⁵ ñ'eⁿ Mateo ñequio Tomás, ñ'eⁿ Jacobo jnda Alfeo, ndo' ñ'eⁿ Simón na cwiluena cananista,

¹⁶ ñ'eⁿ Judas jnda Jacobo ñequio Judas Iscariote, ts'aⁿ na tquiaa cwenta Jesús.

*Ma'moⁿ Jesús ñ'oom ndaa jndye nn'aⁿ
(Mt. 4:23-25)*

¹⁷ Indyocue Jesús ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ty'emeintyjee'na cwii

su. Jo' jo' jnda tquie'cañom nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ ñequio jndyendye nn'aⁿ na jnaⁿ cha'waa Judea ñequio Jerusalén ñequio 'ndyoo ndaaluae na nndyoo' tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. Naⁿñeeⁿ tquiona na nndyena ñ'oom na mañequiaaⁿ, ndo' na nntsein'maaⁿ joona ntycu na cwitjoomna.

¹⁸ Mati sein'maaⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ cwajndii tyole-ichuu jndyetia.

¹⁹ Cha'tsondye nn'aⁿ tyol'uee'ndyena chiuu ya cha nndaā ññe'quio'na jom, ee waa najneiⁿ na nn'maⁿ ts'aⁿ xeⁿ nndaā ññequiuu' jom. Jo' chii cha'tsondyena n'maaⁿna.

Nmeiiⁿ mañequiaana' na neiiⁿ ts'aⁿ

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Quia jo' nty'iaaⁿaⁿ ndāā nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ, tsoom ndaāna:

—'O nn'aⁿ na nty'iaandyo', mañequiaana' na neiⁿyo', ee cwilaxmaⁿyo' cantyja na matsa'ntjom Ty'oōts'om.

²¹ 'O nn'aⁿ na cwiwe'jndo'yo' je', mañequiaana' na neiⁿyo' ee quia ññequiaa Ty'oōts'om cha'cwijom na jnda tjacjo'yo'.

'O nn'aⁿ na cwityuee'yo' je', mañequiaana' na neiⁿyo' ee macwji' Ty'oōts'om na chjoo' n'om'yo'.

²² Mañequiaana' na neiⁿyo' quia na cwila'jndoo nn'aⁿ 'o na cwilei'ntyjona 'o, na cwila'jnaaⁿna 'o, ndo' na cwil'ana na ticuee' n'omna 'o nc'e na m'aⁿyo' cantyja 'naⁿ ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

²³ Manmeiiⁿ tyota'wi' weloo naⁿñeeⁿ profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oōts'om tandyo xuee.

Jo' chii c'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo' xuee na cwitjom'yo' naw'i'meiⁿ!. Ee t'maⁿ naya 'naⁿ'yo' cwiwiwe cañoom'luee.

²⁴ 'Saa nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndyo' na quit'maⁿ n'om'yo' juu na tyandyo'. Ee cwe' cantyjati je' na mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo' na jeeⁿ l'ue m'aⁿ'yo'.

²⁵ Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwicwa'jaacjo'yo' je'. Ee nncue'ntyjo xuee na nnc'om'yo' cha'cwijom na ñejndo'yo'.

'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na jeeⁿ neiⁿ'yo' je'. Ee nncue'ntyjo xuee na nntyuee'yo' ndo' nla'xua'yo' na chjoo' n'om'yo'.

²⁶ 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na je' jndye nn'aⁿ cwitjeii'yana 'o. Ee maluaa' ñel'a weloo naⁿñeeⁿ. Tyoluena ñ'oom ya cantyja 'naaⁿ joo profetas na cwe' tyonquio'nn'aⁿ joona.

*C'ooⁿya na wi' n'ooⁿya nn'aⁿ na jndoo jaa
(Mt. 5:38-48; 7:12)*

²⁷ 'Saa matsjooya ndaa' 'o nn'aⁿ na cwindye'yo' ñ'oom na mañequiaaya: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na jndoo 'o. Ndo' cal'a'yo' na ya nn'aⁿndyo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na ticuee' n'om' 'o.

²⁸ Cataⁿ'yo' na catio'naaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na cwituee' ñ'oom wi' nacjo'yo'. Ndo' calaneiⁿ'yo' nnoom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'jnaaⁿ'na 'o.

²⁹ 'Ñeeⁿ na mmeiⁿ! nda' ntsmaⁿ!, mati cwiicheⁿ ntyja quiaa' na mmeiⁿ! nda'. Ndo' 'ñeeⁿ na nncwji' liaatco 'naⁿ!, mati quiaa' cotom' na nncjaañ'oom.

³⁰ Meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na macaⁿ cwii 'naⁿ njom', quiaa'. Ndo' xeⁿ tjañ'oom ts'aⁿ 'naⁿ! ndo' tiñe'catseilcweeⁿeⁿ juuna', tintseincjoo'ndyu' na calcwe'na'!

31 Cha'xjeⁿ na l'ue n'om'yo' na cal'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyo', majo'ti cal'a' 'o ñ'eⁿndye joona.

32 'Xeⁿ m'aⁿ'yo' na wi' n'om'yo' cwe' tomti nn'aⁿ na mati wi' n'om' 'o, quia jo' ζyuu waa na yaticheⁿ cwil'a'yo'? Ee nn'aⁿ na tyoola't'maaⁿndyena Ty'oots'om m'aⁿna na wi' n'omna nc'iaana na wi' n'om joona.

33 Xeⁿ cwil'a'yo' na ya nn'aⁿndyo' cwe' tomti ñ'eⁿ nn'aⁿ na mati cwil'a na ya nn'aⁿndyena ñ'eⁿndyo', ζyuu waa na jeeⁿ ya cwil'a'yo'? Ee mati nn'aⁿ na cwila'xmaⁿ jnaⁿ majo'ti cwil'ana.

34 Ndo' xeⁿ cwitei'jndei'yo' 'naⁿ nn'aⁿ na nquiu'yo' na mati joo nntei'jndei' 'o, quia jo' ζyuu waa na yaticheⁿ cwil'a'yo'? Ee mati nn'aⁿ na cwila'xmaⁿ jnaⁿ cwitei'jndei'ina 'naⁿ ndaaⁿ nc'iaana ee manquiuna na nnjoom jo'.

35 Saa' 'o je' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na jndoo 'o. Cal'a'yo' na ya nn'aⁿndyo' ñequio cha'tsondye nn'aⁿ. Catei'jndei'yo' 'naⁿ na cwilei'ñ'om'yo' nn'aⁿ, meiiⁿ ticantyjaa' n'om'yo' na nla'lcwe'na. Quia jo' t'maⁿ naya nnda'yo' cañoom'luee. Ndo' nlaxmaⁿ'yo' ntseinda Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyetichēⁿ. Ee mati jom m'aaⁿ na wi' ts'oom meiiⁿ nn'aⁿ na l'o meiiⁿ mach'eeⁿ ya joona. Ndo' wi' ts'oom nn'aⁿ na wi'ndye.

36 C'om'yo' na wi' n'om'yo' cha'tsondye nn'aⁿ cha'xjeⁿ nquii Tsoty'e'yo' m'aaⁿ na wi' ts'oom cha'tsondye nn'aⁿ.

*Tintu'xaqⁿya nn'aⁿ
(Mt. 7:1-5)*

37 Tintu'xeⁿyo' nn'aⁿ na cwe' xje^{nto} 'o, cha meiⁿ tincu'xeⁿ Ty'o^{ots}'om 'o. Tintio'yo' nn'aⁿ l'o nawi' cha tintioom 'o l'o nawi'. Cala't'maⁿ n'om'yo' nn'aⁿ cha mati nntseit'maⁿ ts'oom 'o.

38 Quia'yo' na cateijndeiina' nn'aⁿ, quia jo' mati nnto'ñoom'yo' na nnteijndeiina' 'o. Ee Ty'o^{ots}'om ññequiaaⁿ na nnto'ñoom'yo' cwii na canda^a tu'xeⁿna'. Jo' jo' matseijomna' cha'cwijom cwii 'naⁿ na teincwii'na', tyeⁿ ty'ecuena' hasta too' wantyjo. Ee cantyjati xjeⁿ na cwiñe'quia'yo' ndaa nn'aⁿ, majo'ti nntseilcwe' Ty'o^{ots}'om na cwii nnjoom ndaa'yo'.

39 Mati seineiⁿ Jesús nda^{ana} cwii ñ'oom na tjañoom', tsoom:

—¿Aa nnda^a nncjaañ'oom tsaⁿnchjaaⁿ cwiicheⁿ tyjenchjaaⁿaⁿ? ¿Aa nchii wendyena nntiomna' ts'om tsue'tsjoom?

40 Xocats'aana' na ts'aⁿ na matsei'naaⁿ cwiluiit'maⁿñetyeeⁿ, nchiiti ts'aⁿ na ma'moⁿ nnoom. Saa quia na jnda sei'naaⁿñ'eeⁿ cha'tso na t'moⁿ tsaⁿñ'eeⁿ nnoom, quialjo'cheⁿ nntseijomna' jom cha'na ts'aⁿ na t'moⁿ nnoom.

41 ¿Chiuu na jeeⁿ ndo' jnda na njom ts'omnnoom x'ia', saa tiqueⁿ cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu'?

42 ¿Chiuu na jeeⁿ ñe'catseijndaa'ndyu' jnaaⁿ x'ia'? ¿Aa nntsu'yu' nnoom: “Cwa 'u nn'aⁿya, quiaa' na nncwjii'a ntquioo' jnda na njom ts'omnjom'”, saa manncu' tiqueⁿ cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom'? 'U ts'aⁿ na mache' na matseicanda^andyu' cha canty'iaa nn'aⁿ, najndyee cwji' ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom'

nncu', quia jo' tquio'ya' na nncwji' ntquioo' jnda ts'omnom x'ia'.

Taa' ts'oom ma'moⁿna' ljo' ts'oom juuna'
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ 'Ticwii cwii ts'oom na ya xocats'aana' t̄a na tis'a. Ndo' ts'oom na tis'a meiⁿ xocats'aana' t̄a na ya.

⁴⁴ Ticwii cwii ts'oom, t̄aa'na' ma'moⁿna' ljo' ts'oom juuna'. Ee tijoom nntseicjoo ts'aⁿ t̄a higo ts'oom nioom. Meiⁿ tijoom nntseicjoo ts'aⁿ t̄auva cwii ts'o^o nioom.

⁴⁵ Maluaa' matseijomna' nn'aⁿ cha'na n'oom ntjom. Juu ts'aⁿ na ya ts'aⁿñe, mach'eeⁿ yuu na ya, ee naquii' ts'oom cwinaⁿ na ya na matseitoom. Saa ts'aⁿ na wi'ñe, mach'eeⁿ yuu na tis'a, ee naquii' ts'oom cwinaⁿ nawi' na matseitoom. Ticwii cwii ts'aⁿ cantyjati na matseitiuu naquii' ts'om, maxjeⁿ jo' matseineiⁿ.

We nnom tsiaⁿtsjo'
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ '¿Chiuu na cwindu'yo' na Ta ja quia na cwi'maⁿ'yo' ja ndo' tiñe'calacanda'yo' ñ'oom na matsjo^o ndaa'yo'?

⁴⁷ Ticwii cwii ts'aⁿ na macwjee'cañoom ja na mandii ñ'oom na matsjo^o nmeiiⁿ, ndo' matseicanda' joona', m'mo^o'ya ndaa'yo' chiuu matseijomna' tsaⁿñeeⁿ.

⁴⁸ Matseijomna' jom cha'cwijom cwii ts'aⁿ na jndo' ts'om na s'aa waa'. Tyoca'ñeeⁿ njoom, tyeⁿ tqueeⁿ tsiaⁿtsjo' cha jndei w'aa. Quia na tyjee' jndaa, tco^ona' tyuaatcwii, jndei tyocjaa-cameiiⁿñena' ndaa w'aa'ñeeⁿ. Saa t̄icats'eiina' ee na tyeⁿ tjaluiina' nacjoo' tsiaⁿtsjo'ñeeⁿ.

49 Saa juu ts'aⁿ na cwe' mandii ñ'oom na matsjoo ndo' titseicandā joona', tsaⁿñeeⁿ matseijomna' cha'cwijom cwii ts'aⁿ na tijndo' ts'om na s'aa waa' na cwe' jnaⁿtona' nomtyuaa. Tjaa'naⁿ niaⁿljo' tuii. Quia na tyjee' jndaa ndo' jndei tyocjaa-cameiiⁿñena' w'aa'ñeeⁿ, mantyja tmeiⁿna' juuna'. Ndo' t'maaⁿ tsuu cantyja 'naaⁿna'.

7

Sein'maⁿ Jesús mosoo' capeitaⁿ, ts'aⁿ romano (Mt. 8:5-13)

1 Jnda na seineiⁿ Jesús cha'tso ñ'oommeiⁿ na tyondye nn'aⁿ, quia jo' tjaaⁿ tsjoom Capernaum.

2 Tsjoom'ñeeⁿ m'aaⁿ cwii capeitaⁿ na matsaⁿtjom cwii siaⁿnto sondaro. Ndo' m'aaⁿ cwii mosoom'm na jeeⁿ wi' ts'oom, mañe'cue' na niroom wii'.

3 Quia na jñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús, jñoom nt'om nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na c'oocal'ana ty'oo na candyoya Jesús na nnt-sein'maⁿ tsaⁿñeeⁿ mosoom'm.

4 Jnda tquiena na m'aaⁿ Jesús, ñequio ñ'oom ty'oo tyoluena nnoom:

—Ts'aⁿ na jñom jâ, ya ts'aⁿñe, jo' chii maty'iomna' na catseiñ'oom'ndyu' jom.

5 Ee jeeⁿ wi' ts'oom jaa nn'aⁿ tsjaaⁿ Israel, ndo' s'aaⁿ wats'om 'naaⁿyâ.

6 Quia jo' tja Jesús ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. Quia ma'ooquiena waa' capeitaⁿ, jñom tsaⁿñeeⁿ nt'om nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye na c'oocaluena nnom Jesús:

—Ta, ndi' matso ts'aⁿ na wii' mosoo' ticatseixmaaⁿ na nncja'quie' naquii' waⁿaⁿ, jo' chii tiñe'tseicachjuutyeeⁿ 'u.

⁷ Meiⁿ cwe' na ndyocatjomñê 'u, ticatseixmaaⁿ. Ndo' ntyjeeⁿ na meiiⁿ cwe' ñ'oom na nntsu', nn'maⁿ mosoom'm.

⁸ Ee jom m'aaⁿ nacje 'naaⁿ ts'aⁿ na matsa'ntjom jom. Ndo' mati m'aⁿ sondaro nacje 'naaⁿaⁿ. Quia na nntsoom nnom cwii joona: “Luaa' cja’”, wjaa tsaⁿñeeⁿ. Ndo' quia na nntsoom nnom cwii cheⁿ: “Candyo' luaa”, ndyo. Mati quitsoom nnom cwii cwii mosoom'm: “Catsa' luaa”, ndo' nnts'aa.

⁹ Quia na jndii Jesús ñ'oomwaa', jeeⁿ tjawee' ts'oom cantyja 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Taqueeⁿ nty'iaaⁿaⁿ ndaḡ nn'aⁿ na 'oontyjo naxeeⁿeⁿ, tsoom:

—Candyeyo' nntsjoo, meiⁿ cwii ts'aⁿ tyooljeiya quii'ntaaⁿ jaa nn'aⁿ Israel, na t'maⁿ matseyiyu'ya ts'om cha'na tsaⁿm'aaⁿ.

¹⁰ Quia na jnda ty'elcwee' nn'aⁿ na jñom capeitaⁿ, jliuna na jnda n'maⁿ moso na wii'.

Seilcwinnda' Jesús ts'oo

¹¹ Jnda tuii na luaa', tja Jesús tsjoom na jndyu Naín. Ndo' jndye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ ty'ena ñ'eⁿñê ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

¹² Quia na jnda teindyoona 'ndyoots'a tatiom nnom tsjoom, jliuna na cwicalui' nn'aⁿ na 'oocaty'iuu ts'oo, tsaⁿs'a jnda cwii yuscu na jnda ljoñe. Tsaⁿs'a'ñeeⁿ macanda ñenquii tuiiñe. Jndye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ty'ela'jomndye ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ.

¹³ Jnda na nty'iaa' Ta Jesús yuscu'ñeeⁿ tioo na jeeⁿ wi' ts'oom juu. Tsoom nnom:

—Tanty'ioo'.

14 Quia jo' tjantyjaaⁿaⁿ, tyeⁿnquioom'm yuu na njom ts'oo. Ndo' nn'aⁿ na cho juuna', ty'emei'ntyjee'na. Matsoom nnom ts'oo'ñeeⁿ:

—Aa ndi' sa, matsjoo njom': Quicantyja'.

15 Ndo' teicantyja ts'aⁿ na jnda tue', tōⁿoⁿ na matseineiⁿ. Tquiaa Jesús jom l'o tsoñeeⁿ.

16 Jeeⁿ ndya' seicaty'uena' cha'tso nn'aⁿ. Ty-ola't'maaⁿndyena Ty'oōts'om, tyoluena:

—Jnda teitquioo'ñe cwii profeta quii'ntaaⁿya na t'maⁿ tseixmaaⁿ.

Ndo' mati tyoluena:

—Ty'oōts'om jnda tyjee'cañoom na mateijneiⁿ jaa na cwiluiindyō cwentaaⁿaⁿ.

17 Ndo' tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naaⁿ na luaa' s'aa Jesús cha'waa ts'ondaa Judea ñequio njoom na niom ndiocheⁿ jo' jo'.

*Juan majñoom nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús
(Mt. 11:2-19)*

18 Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan, jla'candiina jom cha'tso ñ'oommeiⁿ!. Quia jo' t'maaⁿ wendye naⁿñeeⁿ.

19 Jñoom joona na c'oota'x'ena 'ndyoo Jesús, ¿aa jom cwiluiñê nquii na nncwjee'cañoom tsjoomnancue oo aa nncwindoo'na cwiicheⁿ?

20 Ndo' quia na jnda tquie'cañom naⁿñeeⁿ Jesús, jluena nnoom:

—Juan tsaⁿ na matseits'oomñe nn'aⁿ, jom jñoom já na m'aaⁿ na cata'x'aayâ njom': “¿Aa 'u cwiluiindyu' nquii na nncwjee'cañoom tsjoomnancue, oo aa nncwindoo'â cwiicheⁿ?”

21 Juu xjeⁿñeeⁿ tyotsein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿ na wii ñequio ntycu na tcuu wjaana'. Mati tyotsein'maaⁿ nn'aⁿ na maleichuu jndyeta, ndo' s'aaⁿ na nty'iaa nn'aⁿ na nchjaaⁿ.

22 Jnda chii tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na jñom Juan:

—Catsa'yo', cala'candii'yo' Juan ljo' na jnda jndye'yo', ndo' na jnda nty'ia'ndaa'yo' jndye nn'aⁿ n'maaⁿ. Nn'aⁿ na nchjaaⁿ jnda teitquioo. Ndo' nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', je' ya cwilooca'. Nn'aⁿ na cho tycu lepra, je' jnda n'maaⁿ. Nn'aⁿ na candaa, je' ya cwindye. Nn'aⁿ na jnda tja, jnda cwitando'nnda'. Ndo' ndyeñeeⁿ jnda macwindye ñoom naya 'naaⁿ Ty'oots'om.

23 Ndo' mañequiaana' na neiiⁿ meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticwji'ñe cantyja 'naⁿya.

24 Jnda na ty'elcwee' nn'aⁿ na jñom Juan, to' Jesús na matseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm cantyja 'naaⁿ Juan. Matsoom:

—¿Chiuu waa saacanty'ia'yo' na sa'yo' ndyuaa na tja nn'aⁿ c'oom yuu na tyom'aaⁿ Juan? ¿Aa nty'ia'yo' jom cha'cwijom cwii tsmaaⁿ na maleiñ'oomñe jndye? Ntyjii nchii jo'.

25 Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' jom na cweⁿ liaa na jeeⁿ jnda? Ntyjii nchii jo'. Queⁿ'yo' cwenta, nn'aⁿ na cwicwee' liaa na jnda, joona jeeⁿ l'ue m'aⁿna ndo' ya cwic'eeⁿna quii' lan'iaaⁿ nt'maⁿ.

26 Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' na cwiluiiñe profeta? Mayuu' na jo' jom. Ndo' t'maⁿti matseixmaaⁿ, nchiiti meiⁿnquia profeta.

27 Ee waa ljeii na matseineiⁿna' cantyja 'naaⁿaⁿ. Matsona':

Ja majñooñnetyaya cwii moso 'naⁿya na wjaa-jndyee cantyja na nncja' na wjaañ'oom ñ'oomya.

Jom nncwji'yuu'ñê cantyja 'naⁿ cha
nnc'omc'eendye nn'aⁿ quia na
nncue'cañoom'.

28 Candye'yo' nntsjoö, quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue, tijoom ñet'oom cwii profeta na t'maⁿti cwiluiiñe cha'na Juan. Saa meiiⁿ na ljo', ts'aⁿ na cjeti mach'ee, juu t'maⁿti cwiluiiñe yuu na matsa'ntjom Ty'oöts'om, nchiiti Juan.

29 Cha'tso nn'aⁿ na jndye ñ'oom na seineiⁿ Juan mandíñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ts'iaaⁿndaä nn'aⁿ cwentaa' gobiernom, ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ, teits'oomndyena s'aa Juan ee jla'noⁿ'na na xcwe mach'ee Ty'oöts'om.

30 Saa nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, l'ana na ticwil'ue ñ'oom na seijndaa'ñe Ty'oöts'om na nlui'n'maaⁿndyena, jo' chii tñquiandyena na nntseits'oomñe Juan joona.

31 Quia jo' tso Jesús ndaana:

—¿Ljo' nntseijoom'ndyo cantyja 'naⁿ'yo' ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nc'iaa'yo' na m'aⁿ je'? Ndo' ¿ñeeⁿ matseijomna' 'o?

32 Matseijomna' 'o cha'na yocanch'u na tileicatjoom' na cwinquioo' na meindyuaandye ts'om nataa. Cwila'xuaana ndaa nc'iaana, cwiluena: “Cwitjoöâ tsmaaⁿ na macoco ts'aⁿ saa 'o tiñe'cala'jnom'yo'. Cwitaayâ som ts'oo saa mati tiñecatyuee'yo'.”

33 Ee tyjee'cañoom Juan, ts'aⁿ na ñeseits'oomñe nn'aⁿ, jom tîcwaaⁿ'aⁿ nantquie na ya, meiⁿ winom

tîc'om. Saa 'o cwindu'yo': "Tsa'ndii matseix-maa'n."

³⁴ Ndo' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, jnda tyjacañooⁿya 'o. Ja matseijomndyō ñ'eⁿ nn'aⁿ, macwa'a ndo' ma'ua. Saa 'o cwindu'yo' na ja cwiluiindyō ts'aⁿ na jeeⁿ cwa', jeeⁿ 'uu. Ndo' mati cwindu'yo' na ja matseix'iaa'ndyō ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om.

³⁵ Saa tints'aa ee cha'tso ljo' na mach'ee Ty'oots'om cwit'mooⁿna' na jndo' ts'oom.

Tja Jesús waa' Simón, ts'aⁿ fariseo

³⁶ Cwii ts'aⁿ fariseo tqueeⁿñê Jesús waⁿaⁿ na nl-cwa'na. Ndo' tjaquiee' Jesús quii' waa' fariseo'ñeeⁿ ndo' tjacjom nacañom' meiⁿsa.

³⁷ Cwii yuscu tsjoom'ñeeⁿ na cwe' luaa' m'aaⁿ ñ'eⁿ naⁿnom, quia na jñeeⁿ na wacatyeeⁿ Jesús nacañoom' meiⁿsa waa' fariseo, jndyoñ'oom cwii tsioo na tuiina' ñ'eⁿ tsjo' canchii' na njom ncheⁿ cachi.

³⁸ Jndyomeintyjeeⁿeⁿ nacañoom' nc'ee Jesús. Toōⁿoⁿ na maty'ioom ndo' cwiquiaa ndaannoom nacjoo' nc'ee Jesús. Ñequio sooxqueeⁿ tyowee'ñê nc'ee Jesús. Tyo'om nc'ee ndo' tyoñ'oomñê ncheⁿ cachi'ñeeⁿ.

³⁹ Ndo' juu ts'aⁿ fariseo na tqueeⁿñê Jesús na catseijomñe ñ'eⁿñê, nty'iaaⁿaⁿ na luaa'. Quia jo' seitioom naquii' ts'oom: "Tsaⁿm'aaⁿ, xeⁿ mayuu' cwiluiñê profeta, jnda sei'nooⁿoⁿ ñeeⁿ yuscum'aaⁿ na manquiu' jom, ndo' ljo' mayaaⁿ. Ee tsaⁿm'aaⁿ, ts'aⁿ na cwe' luaa' m'aaⁿ ñ'eⁿ naⁿnom."

40 Quia jo' tso Jesús nnom fariseo'ñeeⁿ:

—Aa ndi', Simón, waa cwii na ñe'catsjoo njom'.

T'ò Simón, tsoom:

—Ta, catsu' nndii.

41 Tso Jesús:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na teijndei s'om nn'aⁿ. Ndo' t'om we nn'aⁿ na tyocacho'jnaⁿ nnoom. Cwii tsaⁿ'ñeeⁿ tyocachujnaaⁿ 'om siaⁿnto denarios. Ndo' cwiicheⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ tyocachujnaaⁿ ñewen'aaⁿ nchoo' qui denarios.

42 Ndo' naⁿ'ñeeⁿ tîcandaã nntioomna, saa meiiⁿ na ljo', wendyena seit'maⁿ ts'oom. Quia jò' ¿cwaaⁿ cwii na wendye naⁿ'ñeeⁿ nnc'oom na jndati ntyjii ñ'eⁿñê?

43 T'ò Simón, matsoom:

—Matseitiuuya ts'aⁿ na t'maaⁿ'ti chujnaⁿ nnoom, juu tsaⁿ'ñeeⁿ jndati ntyjii jom.

Quia jo' matso Jesús nnoom:

—Majo'ndyo macwji' cwenta.

44 Jnda jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿ'aⁿ yuscu'ñeeⁿ, matsoom nnom Simón:

—¿Aa manty'ia' yuscum'aaⁿ? Ja jndyoquia'a wa', tînquiaa' ndaa na nntmaⁿ nc'a saa tsaⁿ'm'aaⁿ je', jnda tmaaⁿ nc'a ñequio ndaannoom. Ndo' jnda tyuee'ñê nc'a ñequio sooxqueeⁿ.

45 'U tîc'ua' ntsmaaⁿ'a cha'na waa costumbre, saa tsaⁿ'm'aaⁿ cantyjati na jndyoquia'a wa', tyooc-jaameintyjeeⁿ'eⁿ na ma'om nc'a.

46 'U tîcwjaa'ndyu' seitye xquaaⁿ saa tsaⁿ'm'aaⁿ jnda ty'oomñê ncheⁿ cachi nc'a.

47 Jo' chii matsjoo njom' cha'tso na matseitjooñê jnda seit'maⁿ ts'ooⁿ, jo' na jeeⁿ jnda ntyjeeⁿ ja.

Saa juu ts'aⁿ na m'aaⁿ ts'om nquii na tit'maⁿ matseitjooñe, meiiⁿ na matseit'maⁿ ts'ooⁿ juu, maxjeⁿ ticuee¹ na jnda ntyjii ñ'eⁿndyo.

48 Jnda chii matsoom nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Jnda seit'maⁿ ts'ooⁿya cha'tso jnaⁿ.

49 Nn'aⁿ na meindyuaandye ñ'eⁿñê nacañoom' meiⁿsa, toⁿna na cwiluena ndaa nc'iaana:

—¿Ñeeⁿ cwiluiiñe tsaⁿm'aaⁿ na mati matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿ nn'aⁿ?

50 Saa matsoom nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñ'eⁿndyo, jo' na jnda jlui'ya'. Cja' na meiⁿcwii ñomtiu tanc'oom'.

8

Yolcu na tei'jndei Jesús

1 Jnda jo' tja Jesús cha'tso njoom nt'maⁿ ñequio njoom nch'u na tyoñequiaaⁿ ñ'oom. Tyotseicañeeⁿ nn'aⁿ ñ'oom naya cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om. Ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na canchoo'we ñ'eⁿñê.

2 Mati ty'e ñ'eeⁿ yolcu na jnda sein'maaⁿ na ñejleichuu jndyeta. Ndo' ñ'eeⁿ nt'omcheⁿ yolcu na jnda sein'maaⁿ cwii cwii nnom ntycu na ñetjoom. Cwii joona jndyu María Magdalena, tsaⁿ na jnda tjei' Jesús ntquiee¹ naⁿjndii naquii' ts'om.

3 Ndo' ñ'eⁿ Juana, jom scuu' Chuza, ts'aⁿ na mando' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Herodes. Ndo' mati ñ'eⁿ Susana, ñequio jndyendye nt'omcheⁿ yolcu. Tyocaljondyena s'om na tyotei'jndeiina Jesús 'naⁿ na macaⁿna' jom ñ'eⁿ nn'aⁿ canchoo'we.

*Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo
(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)*

⁴ Tjomndye cwii tmaaⁿ t'maⁿ nn'aⁿ nacañoom' Jesús, na jnaⁿna cwii cwii njoom. Tyotseineiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana.

⁵ Matsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na tyoch'ee ts'iaaⁿ jnda. Tjaaⁿ, tjacjoom'm lqueeⁿ trigo. Ndo' yocheⁿ na tyojoom'm lqueeⁿñeeⁿ, nt'om jo' tquiaa ts'om nato. Joonaa' ndyue nn'aⁿ ndo' nt'om tcwa' cantsaa.

⁶ Ndo' nt'om lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na jeeⁿ ljo'. Quia jnda t'oomna', mantya tjacaaⁿna' ee titeiⁿ tyuaa.

⁷ Ndo' nt'om lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na too' nda' l'oo nioom. Ñe'naaⁿ ty'ewijdana', saa l'oo nioom'ñeeⁿ tc'ona' joona'.

⁸ Ndo' nt'om tsjaaⁿ lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o. T'oomna' ndo' l'ana' cwii cwii siaⁿnto lqueeⁿ na cwiina'.

Jnda na toom ñ'oommeiⁿ, seineiⁿ na c'uaati, matsoom:

—Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candiia.

*Luaa ts'iaaⁿ ñ'oom tjañoom'
(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)*

⁹ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ta'x'eena nnoom chiuu ma'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'.

¹⁰ T'o Jesús matsoom:

—Ndaa' 'o mañequiaa Ty'o^ots'om na caliu'yo' ñ'oom wanty'iuu' cantya 'naaⁿ na matsaⁿntjoom. Saa ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ matseinaⁿya ñ'oom na wjaañoom', cha meiiⁿ na cwinty'iaa ndaana saa tixoqueⁿna cwenta ndo' meiiⁿ na cwindyena saa xocala'noⁿna.

Luaa ma'moⁿ ñ'oom cantyja na tjacju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

11 'Luaa ma'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. Lqueeⁿ trigo na tjacju' ts'aⁿ, ñ'oom' Ty'o^ots'om jo'.

12 Lqueeⁿ na tquiaa ts'om nato, jo' jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'o^ots'om. Mantya ndyo tsaⁿjndii, macwjeeⁿeⁿ ñ'oom'ñeeⁿ naquii' n'omna cha tila'yuna, tilui'yana.

13 Lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljo', jo' jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'o^ots'om. Cwila'yuna cwantindy xuee sa^a quia na mandyo cwii na maco'wi'na' joona, cwi'ndyena.

14 Ndo' lqueeⁿ na tquiaa yuu na too' nda' l'o^o nioom, mati nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'o^ots'om. Sa^a joona, jeeⁿ m'aⁿna ñ'omtiuu chiuu na cwii 'oom'aⁿtina. Ñe'cuaa 'naaⁿna, ndo' ñe'c'omna cantyja na neiⁿnco tsjoomnancue. Jo' chii tjaa'naⁿ cwii nnom na cwiwitquioo' cantyja 'naaⁿna na cwila'ñ'oom'ndyena ñ'oom' Ty'o^ots'om.

15 Ndo' tsjaaⁿ na tquiaa yuu na ya ts'o, mant'omcheⁿ nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'o^ots'om. Ñequio na xcwee' n'omna cwila'wena ñ'oom na cwindyena naquii' n'omna. Tica'ndyenc'uaa'ndyena meiiⁿ nawi' cwitjoomna. Cantyja na cwil'ana cwiwitquioo' na cwinaⁿndyena yuu na matsona'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ lámpara

(Mr. 4:21-25)

16 Seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom na tjañoom'. Tsoom nda^ana:

—Tjaa'naⁿ ñeeⁿ juu na nntseicw'aa lámpara jnda chii nntseicoom'm juuna' ñ'eⁿ xuaa oo nncwjaa'ñê juuna' nacjee' jnduu. Maxjeⁿ nntseintya ts'aⁿ juuna' cha na xuee nnty'iaa nn'aⁿ na nnc'ooquie'.

¹⁷ Cha'tso na mats'aa je' na ticaliu cha'tsondye nn'aⁿ, mancjo'yo' nlacanooⁿ'yo' jooⁿ na ndaana. Ndo' cwii cwii ñ'oom wjaañoom' na matseinaⁿ'ya je' maxjeⁿ nncue'ntyjō na meiⁿquiyuucheⁿ nla'noⁿ' nn'aⁿ juuna'. Maxjeⁿ nncuaa tyenquiona'.

¹⁸ 'Jo' chii queⁿ'ya'yo' cwenta joo ñ'oommeiiⁿ na matseinaⁿ'ya ndaaⁿ'yo'. Ee juu ts'aⁿ na mamaleiñ'oom nlo'ñomti saa ts'aⁿ na tjaa ljo' coleiñ'oom, nlui'ñ'eⁿ mandíñ'eⁿ ljo' na matseitioom na niom naquii' l'ooⁿ.

Tquie ntyjee Jesús ñ'eⁿ tsondyeena
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Tsondye Jesús ñequio ntyjeeⁿ tquie'cañomna, saa ticandaⁿ nnc'oontyjaa'na jom ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ.

²⁰ Ndo' seicandii ts'aⁿ jom, tso:

—Ch'eⁿ m'aaⁿ tso'ndyo' ñequio nty'iu'. Ñe'cala'neiⁿna ñ'eⁿndyu'.

²¹ T'ooⁿ tsoom:

—Joo nn'aⁿ na cwindye ñ'oom 'naaⁿ Ty'oots'om ndo' cwila'canda juuna', naⁿ'ñeeⁿ cwiluiindyey tsondyoya ndo' ntyjōya.

Seiche Jesús jndye ñ'eⁿ nmōⁿ ndaaluee
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Cwii xuee'ñeeⁿ tuō Jesús ts'om cwii w'aandaa ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm. Tsoom ndaana:

—Cjaaya xndyaa' ndaaluee.

Quia jo' jnaⁿna ts'ondaa Galilea, to'na na 'oowity'ioo'na juuna'.

²³ Yocheⁿ na cwiwi'ty'ioo'na, tsoo Jesús. Ndo' jndei tioo jndye nnom ndaaluee'ñeeⁿ. Tiomna' ndaa ts'om w'aandaa. Waa na teincuu' na nnc'u'na' juuna'.

²⁴ Ndo' ty'entyjaa'na jom, jla'nlcwina jom, jluena:

—!U Maestro, manncwjaaya.

Jnda na lcweeⁿ, seitiaaⁿ!aⁿ jndye ñequio nmoⁿ ndo' jla'cheⁿna'. S'aana' na wacheeⁿ nnom ndaaluee.

²⁵ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Yuu waa na ma'moⁿna' na cwilayu'ya n'om'yo'?

Saa joona jla'catyuendyena ndo' tjaawee' n'omna. Tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Ñeeⁿ cwiluiñe tsaⁿm'aaⁿ na matsa'ntjoom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee ndo' cwila'candana' ñ'oom na matsoom?

Ts'aⁿ Gadara na ñjomndye naⁿjndii naquii' ts'om (Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Jnda jo' jlui'na xndyaa' ndaaluee, ndyuaa tsjoom nn'aⁿ Gadara na waa ndyeyu ts'ondaa Galilea.

²⁷ Jnda na jlui' Jesús tyuaatcwii, jndyocatjomñe cwii ts'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jom. Tsaⁿñeeⁿ jnda s'aa xuee na matseixmaaⁿ naⁿjndii naquii' ts'oom. Tacocweⁿ liaa ndo' tacoc'eeⁿ na waa w'aa. Mac'eⁿyom yuu na cwijaacanty'iuu'ndye l'oo.

²⁸ Quia na nty'iaaⁿ!aⁿ Jesús, jndei seixuaⁿ s'aa jndyetia. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee Jesús. Jndei seineiⁿ, tsoom:

—¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyo, 'u Jesús, Jnda Ty'o^ots'om na m'aaⁿ nandyetichⁿ? Mats'aaya ty'oo njom', na tilco'wi' ja.

²⁹ Tsoom ñ'oomwaa' ee jnda saⁿtjom Jesús na calui' jndyeta naquii' ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ. Teijndye xuee maleiñ'oom jndyeta juu. Tyolatyeⁿ nn'aⁿ l'uaancjo l'o^oⁿ ndo' nc'eeⁿ. Saa tyoc'ioo'ñê joona' ndo' tyowjaañ'oom jndyeta'ñeeⁿ jom yuu na tjaa nn'aⁿ c'oom.

³⁰ Quia jo' tax'ee Jesús nnom, matsoom:

—¿Ljo' jndyu'?

T'o' ñom, tso:

—Ja jndyuya Jndye Meiⁿ.

Luaa' tsoom ee jeeⁿ jndye naⁿjndii jnda tuo naquii' ts'oom.

³¹ Ndo' tyola'ty'oondye naⁿjndii'ñeeⁿ nnom Jesús na ticajñoom joona yuu na wi' nntjoomna.

³² Jo' jo' tyom'aⁿ cwii tmaaⁿ' calcu quii' jnda^a na cwicwa'. Naⁿjndii'ñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnoom na quiaaⁿ na nnc'ooquie'na naquii' n'om calcu'ñeeⁿ. Quia jo' tquiaaⁿ na wanaaⁿ.

³³ Ndo' jnda na jlui' jndyeta ñ'eⁿ naⁿjndii naquii' ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ, ty'equie'na naquii' n'om calcu. Ndo' tmaaⁿ' calcu'ñeeⁿ jlei'nomyo', tei'tyu'yo' yuu na nty'a 'ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ, mana nchjeeña' jooyo' quii' ndaa.

³⁴ Nn'aⁿ na cwitei'x'ee calcu'ñeeⁿ, jnda na nty'iaana na luaa' tuii, jlei'nomna, tyola'neiⁿna ñ'oomwaa' naquii' tsjoom ndo' jo jnda^a.

³⁵ Quia jo' ty'e nn'aⁿ, ty'ecanty'iaa ljo' tuii. Tquie'cañomna Jesús ndo' jliuna ts'aⁿ na jnda jlui' naⁿjndii naquii' ts'om, wacatyeeⁿ nacañoom' Jesús.

Macweⁿ liaa ndo' jnda tco'yañ'e^{na} jom. Ndo' naⁿñeeⁿ, jeeⁿ tyuena.

³⁶ Joo nn'aⁿ na jndoo' chiuu tuii na n'maⁿ ts'aⁿ na ñeseixmaⁿ naⁿjndii, jla'nei^{na} ndaa nn'aⁿ na ty'ecanty'iaa.

³⁷ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ndyuaa Gadara, l'ana ty'oo nnom Jesús na calueeⁿeⁿ quii'ntaa^{na}, ee joona jeeⁿ nquiaana. Jo' chii tuonnda' Jesús ts'om w'aandaa mana tjalcweeⁿeⁿ ts'on^{daa} Galilea.

³⁸ Juu ts'aⁿ na jnda jlui' naⁿjndii naquii' ts'om, tyoch'ee ty'oo nnom Jesús na quiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom' na ññ'eⁿ ñ'eⁿñê, saa saⁿntjom Jesús na caljoo'ñê.

³⁹ Tsoom nnom:

—Cja'l^{cwe}' na waa wa', catseineiⁿ ndaa nn'aⁿ cwanti t'maⁿ naya jnda s'aa Ty'o^{ots}'om ñ'eⁿndyu'.

Ndo' tja tsaⁿñeeⁿ, tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ cha'waa quii' tsjoom na t'maⁿ naya s'aa Jesús ñ'eⁿñê.

Yuscuchjoo jnda Jairo

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Teity'ionnda' Jesús ndaaluee. Quia na jlueeⁿeⁿ w'aandaa, jndyendye nn'aⁿ to'ñoomna jom ñequio na neii^{na}, ee cha'tsondyena mamei'ndoo'na jom.

⁴¹ Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na jndyu Jairo. Jom cwiluiitquieñê naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee Jesús, s'aaⁿ ty'oo na cjaa tsaⁿñeeⁿ waⁿaⁿ.

⁴² Ee m'aaⁿ jnaaⁿ na yuscu, na macanda juu. Cha'na canchoo'we chuu' yu'ñeeⁿ ndo' mañe'cue'. Yocheⁿ na njom Jesús nato na mawjaⁿ waa'

tsa'ñeeⁿ, s'aana' na jeeⁿ tyeeⁿ nacañom'm na jeeⁿ jndye nn'aⁿ.

⁴³ Ndo' quii'ntaaⁿna m'aaⁿ cwii yuscu na jnda canchoo'we chu wii' tycu na cwicaa nioom'. Jnda seicatsoom cha'tso 'naaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwil'a nasei. Saa meiⁿcwiindy e joona tîcandaã nntsein'maⁿ jom.

⁴⁴ Tjatseicandyoo'ñê jo naxeⁿ Jesús ndo' tyenquioom'm 'ndyoo liaatco na cwee Jesús. Mañoom' tjameintyjee' na cwicaa nioom'm.

⁴⁵ Quia jo' tax'e Jesús, tsoom:

—¿'Ñeeⁿ juu tyenquiuu' ja?

Cha'tsondye nn'aⁿ jlue ticaliu. Ndo' tso Pedro ñequio nc'iaaⁿaⁿ:

—Ta, jndyendye nn'aⁿ jnda seicanto'na' nacañom' hasta manchjena' 'u cwil'ana, ndo' mawaxe': “¿'Ñeeⁿ juu tyenquiuu' ja?”

⁴⁶ T'õ Jesús, tsoom:

—M'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na wii' tyenquiuu' ja. Ee ntyjiya na jnda teil'ue juu najndei na matseixmaⁿya na n'maⁿ ts'aⁿ.

⁴⁷ Jnda na ljeii yuscu'ñeeⁿ na xocandaã nncwenty'iuu'ñê, ñequio na cwiteiñê jndyocoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Ndo' ñequio na ndye cha'tsondye nn'aⁿ tjei'yuu'ñê chiuu na tyenquioom'm liaa' Jesús ndo' na mañoom' n'maaⁿ.

⁴⁸ Quia jo' tso Jesús nnoom:

—'U jndaaya, nc'e na matsei'yuya' ts'om' ñ'eⁿndyõ jo' na jnda n'maⁿ!. Cja' na meiⁿncwii ñomtiuu tanc'oom'!

49 Ndicwaⁿ matseineiiⁿ ndo' tyjee' ts'aⁿ na jnaⁿ waa' Jairo, ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om. Matso tsaⁿñeeⁿ:

—Tantseicachjuu'ti' Tam'aaⁿ ee jndaⁿ tue' nomjnda'.

50 Jndaⁿ na jndii Jesús ñ'oomwaa', tsoom nnom Jairo:

—Tinty'ue', macandaⁿ na catseyiu' ñ'eⁿndyo, quia jo' nn'maⁿ nomjnda'.

51 Ndo' jndaⁿ na tueⁿeⁿ na waa w'aa, meiⁿcwii ts'aⁿ tñquiaaⁿ na nncjaaquiee' ñ'eⁿñê, macanda Pedro ñequio Juan ñequio Jacobo, ndo' tsotye yuscuchjoo ñ'eⁿ tsondyee.

52 Cha'tso nn'aⁿ jndeiⁿ cwila'xuaana, cwityueena cantyja 'naaⁿ ts'oochjoo. Saⁿ matso Jesús ndaⁿ:

—Tantyyee'yo' ee tyooweeⁿeⁿ, cwe' watsom.

53 Saⁿ joona, cwe' tyoncona Jesús ee manquiyana na jndaⁿ tue' tsaⁿñeeⁿ.

54 Quia jo' t'ueeⁿ ts'o, seineiiⁿ jndeiⁿ, tsoom:

—Yuscuchjoo, quicantya'.

55 Mantya tando'nnda' ndo' mañoom' teicantya. Saⁿtjom Jesús na quiana na nlcwa' yuscuchjoo'ñeeⁿ.

56 Nn'aⁿ na nda tsaⁿñeeⁿ t'omna na jeeⁿ t'maⁿ tjawee' n'omna, saⁿ Jesús saⁿtjoom na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ chiuu tuii.

9

*Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye
(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)*

¹ Quia jndā seitjom Jesús canchoo'we nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'eⁿñê, tquiaaⁿ na cala'xmaⁿna nanejⁿ cha nndaā nntjeii'na naⁿjndii, ndo' na nndaā nla'n'maⁿna nn'aⁿ wii.

² Jñoom joona na c'oonquiiana ñ'oom cantyja na matsa'ntjom Ty'o^oots'om ndo' na nla'n'maⁿna nn'aⁿwii.

³ Tsoom ndaāna:

—Meiⁿcwii tjaa ljo' catsaañ'om'yo' na nleil'uee'ndyo' nato, meiⁿ ts'ooml'eii, meiⁿ 'naⁿ na cwicañjom s'om, meiⁿ nantquie, meiⁿ tsjo'ñjeeⁿ, mandā liaa na cwee'yo'.

⁴ Meiⁿnquia w'aa yuu na nntsquie'yo', jo' caljoo'ndyo'. Ndo' majo' nlui'yo' na nntsa'tsa'ti'yo'.

⁵ Meiⁿnquia tsjoom na tiñe'cato'ñoom nn'aⁿ 'o, quia na cwicalui'yo' tsjoom'ñeeⁿ, calaquia'yo' ts'o^jndaā na chuu' nc'ee'yo'. Luaa' nl'a'yo' cha calui'yuu' nacjoo naⁿñeeⁿ na tîcato'ñoomna ñ'oom' Ty'o^oots'om.

⁶ Quia jo' jlui'na, ty'ena cha'tso njoom nch'u, tyoñe'quiiana ñ'oom chiuu na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ ndo' tyola'n'maⁿna nn'aⁿ wii.

*Tileicatsei'nqⁿ Herodes cantyja 'naaⁿ Jesús
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)*

⁷ Jndii Herodes, ts'aⁿ na m'aaⁿ gobiernom, cha'tso na tyoch'ee Jesús. T'maⁿ seiñ'eeⁿna' jom na tyolue nt'om nn'aⁿ na Juan jndā wando'nnda'.

⁸ Nt'om tyolue na Elías jndā teitquioo'ñennda'. Ndo' nt'om tyolue na jndā wando'nnda' cwii profeta na teiyo tyoñequia ñ'oom' Ty'o^oots'om.

⁹ Saā tso Herodes:

—Nncō sa'ntjōⁿ na catyjena xtyo' Juan. Quia jo' ¿ñeeⁿ luaa' na teijndye ñ'oom mandii cantyja 'naaⁿ'?

Ndo' tyojoo' ts'oom na nnty'iaaⁿ'aⁿ juu.

*Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)*

¹⁰ Jnda na lcwee'nnda' nn'aⁿ na canchoo'we ts'iaaⁿ na jñom Jesús joona, jla'candiina jom cha'tso na jnda l'ana. Quia jo' tjachom joona, ty'ena cwii ntyja jo jnda^a ndyoo' tsjoom Bet-saida.

¹¹ Quia na jliu nn'aⁿ na ljo', ty'entyjona naxeeⁿ'eⁿ. To'ñoom joona ndo' tyotseineiⁿ ndaana cantyja na matsa'ntjom Ty'oos'tom. Ndo' sein'maaⁿ nn'aⁿ wii.

¹² Jnda na jaamaaⁿ, ty'entyjaa' nn'aⁿ na canchoo'wendye jom. Jluena:

—Cajñom' nn'aⁿ na c'oona njoom nch'u oo jo ranchoo nn'aⁿ nmeiⁿ ndiocheⁿ na nl'ueena yuu nlquiena ndo' cha nliuna na nlcwa'na, ee ñjaaⁿ tjaa chiuuya, tjaa ljo' quiom.

¹³ Saa matsoom ndaana:

—'O quia'yo' na nlcwa'na.

T'oqo naⁿ'ñeeⁿ nnoom, jluena:

—Macanda ñe'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa cwileiñ'o^o'yâ. ¿Ljo'ti nntso luaa'? Macanda^o xeⁿ tsaalajndaayâ nantquie na nlcwa' cha'tsonde naⁿ'm'aⁿ'.

¹⁴ Ndo' naⁿ'ñeeⁿ na cwe' tomti naⁿnom, cha'na 'om meiⁿndyena. Quia jo' tsoom ndaa^a nn'aⁿ canchoo'we:

—Candu'yo' ndaa na^{m'a} na cwindyuaandyena xjeⁿ ntmaaⁿ na wen'aaⁿ wen'aaⁿ nchoo' qui na cwii cwii tmaaⁿ.

¹⁵ Ndo' l'ana na ljo', teindyuaandyé cha'tsondyé nn'aⁿ.

¹⁶ Jnda jo' to'ñoom 'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa'ñeeⁿ. Jlundaañê cañoom'luee, tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'o^ots'om. Jnda chii tyjeeⁿ joona', tquiaaⁿ ndaa nn'aⁿ na t'maaⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ na cat'oom naⁿñeeⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na jndyendye.

¹⁷ Cha'tsondyé naⁿñeeⁿ tcwa' tjacjoona. Ndo' 'ndiicheⁿna' na tîcandyé lcwa'na. Quia na jnda jla'tjomna jo', too' canchoo'we tsquiee.

*Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiñê Cristo
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)*

¹⁸ Cwii xuee'ñeeⁿ m'aaⁿndyo Jesús cwii ntyja na matseineiiⁿ nnom Ty'o^ots'om. Mañ'eeⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tax'eeⁿ ndaana, matsoom:

—¿'Ñeeⁿ juu cwilue nn'aⁿ na cwiluiindyó?

¹⁹ Joona t'oona nnoom:

—Nt'om nn'aⁿ cwilue 'u Juan, ts'aⁿ na tyot-seits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'omcheⁿ cwilue 'u Elías. Ndo' nt'omcheⁿ cwilue na 'u cwii profeta na tyoñequia ñ'oom' Ty'o^ots'om tandyo xuee na jnda wando'nnda'.

²⁰ Ndo' tsoom ndaana:

—Ndo' 'o je', ¿'ñeeⁿ juu cwindu'yo' na cwilui-indyo?

T'o Pedro, tsoom:

—'U cwiluiindyu' nquii Cristo na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'o^ots'om.

Matseicandii Jesús na nncueeⁿeⁿ
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

21 Quia jo' saⁿtjoomtyeeⁿ na meiⁿcwii ts'aⁿ ticaluena nnom na ljo'.

22 Matsoom:

—Ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee maxjeⁿ tseixmaⁿya na jndye nawi' catjōⁿ. Nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, ñequio ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿljeii na tqeⁿ Moisés nnc'omna na ticuee' n'omna ja. Nla'cuee'na ja, saa xuee jnda ndyee nncwa'ndo'xcō.

23 Jndanquia tsoom ndaa cha'tsondyena:

—Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñe cantyja na matseitiuu nqueⁿ. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom ticwii xuee, ndo' candyontyjōⁿ cantyja na mats'aa, meiiⁿ quio jo' cueeⁿeⁿ.

24 Ee meiⁿnquia ts'aⁿ na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom nc'e na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya, tsaⁿñeeⁿ nluin'maaⁿñê. Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'uee'ñe cheⁿnquii chiuu nluin'maaⁿñê, majo'to jo' nntsuuñe.

25 Quia jo' yuu waa je' na mateijndeina' ts'aⁿ meiiⁿ cha'waa tsjoomnancue cuaana' na 'naaⁿaⁿ xeⁿ nntsuu añmaaⁿaⁿ ndo' matseityuii'ñe cheⁿnqueⁿ.

26 Ndo' meiⁿnquia ts'aⁿ na m'aaⁿ na jnaaⁿ cantyja 'naⁿya ñequio ñ'oom naya 'naⁿya, ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nc'ōōⁿya na jnaaⁿa tsaⁿñeeⁿ quia ndyōōnda'a na matseit'maaⁿñena' ja, ñequio na

matseit'maaⁿñena' Tsotyá ndo' ñequio ángeles na lju'ndye.

27 Saa mayuu'cheⁿ, ndye'yo' nntsjoq, nt'om nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ xocwjena hasta xeⁿ jnda nty'iaandaana cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

Seichuii'na' Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

28 Jndaá cha'na ñeeⁿ xueendyo na seineiiⁿ ñ'oommeiⁿl, tjawaaⁿ cwii ta na nntseineiⁿ nnom Ty'oots'om. Tjañ'oom Pedro ñequio Juan ñ'eⁿ Jacobo.

29 Ndo' yocheⁿ na matseineiⁿ nnom Ty'oots'om, seichuii'na' nnoom. Ndo' s'aana' na jee'cheⁿ ndya' canchii' liaⁿaⁿ, jnda'jom maco'na' lui'.

30 Ndo' teitquioo'ndye we naⁿnom na cwila'neiⁿ ñ'eⁿñê, Moisés ñ'eⁿ Elías jo'.

31 Seixueñena' ndiocheⁿ nacañoomna, ndo' jla'neiⁿna ñ'eⁿñê cantyja na nla'cuee' nn'aⁿ jom quia na nncjaⁿ Jerusalén.

32 Ndo' Pedro, jeeⁿ seijaa'ñe tsa'ntsjom nacjoom'm ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê saa jndaá l'ana na tîcandana. Jo' chii nty'iaana nacaxuee na matseixmaⁿ Jesús ndo' nty'iaa ndaana we naⁿnom'ñeeⁿ na teitquioo'ndye ñ'eⁿñê.

33 Juu xjeⁿ na cwitqⁿndye naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús, tso Pedro nnoom:

—Ta, jeeⁿ ya na m'aaⁿnyâ ñjaaⁿ. Cwa nl'aayâ ndyee xquie'ncwaⁿl, cwii cwenta' 'u, cwii cwentaa' Moisés ndo' cwii cwentaa' Elías.

Saa ticatsei'nqⁿl Pedro ljo' na toom.

34 Yocheⁿ na matseineiiⁿ na ljo', jndyocue cwii nchquiu na seicatā'na' joona. Ndo' jeeⁿ nioom tyuena na tjaa'ñena' joona naquii' nchquiu'ñeeⁿ.

35 Ndo' teic'uaa jndyee' Ty'oōts'om naquii' nchquiu'ñeeⁿ, matso:

—Luaañe Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'oō'ya. Candye'yo' ñ'oom 'ñom.

36 Jnda na teicheⁿ na seineiⁿ Ty'oōts'om, jliuna ñenquii Jesús cwii m'aaⁿ. Ndo' xuee na cwityom'a'tina, meiⁿcwii ts'aⁿ tīcaluena nnom chiuu waa na nty'iaana.

Sein'maⁿ Jesús tyochjoo

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

37 Cwiicheⁿ xuee quia na jnda tquiocuenta sjo'ñeeⁿ, tjacatjomñe cwii tmaaⁿl'tmaⁿnn'aⁿjoona.

38 Naquii' tmaaⁿl'ñeeⁿ seixuaa cwii ts'aⁿ, tso:

—Ta, mats'aaya ty'oo njom' na canty'ia' ljo' matjom ti'jndaaya, ee ñenqueⁿ tuiiñê.

39 Luaa matjoom, mat'uii jndyeta jom, ndo' mach'ee na jndei matseixuaⁿ. Cwiteiñê ndo' cwicalui' chom' 'ñom. Nc'uaa' ma'ndii jom xeⁿ jnda seity'uiiñe jom.

40 Ndo' jnda seity'oondyo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' na catjeii'na jndyeta saa tīcandaⁿ l'ana.

41 T'o Jesús, matsoom:

—O nn'aⁿ na tiñe'cala'yu'yo' ndo' quie' n'om'yo', hasta cwanti yo na macaⁿna' na c'oō'ya ñ'eⁿndyo' ndo' na matseiquii ts'oō'ya quiondyo'.

Jnda jo' tsoom nnom tsotye tyochjoo'ñeeⁿ:

—Candyo'ñ'oom' ti'jnda' ñjaaⁿ.

42 Ndo' yocheⁿ na mandyotseicandyoo'ñe tyochjoo, seiquioo tsaⁿjndii jom ndo' s'aa na jndei tyoteiñê. Saa seitia' Jesús tsaⁿjndii. Sein'maaⁿ tyochjoo jndā chii tquiaaⁿ juu nnom tsotye.

43 Cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa', jeeⁿ tjawee' n'omna cantyja na t'maⁿ najndei na matseixmaⁿ Ty'ooots'om.

Matseicandiinnda' Jesús na nncueeⁿ'eⁿ

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Ndo' ncuee'ñeeⁿ jndyendye nn'aⁿ jeeⁿ tyojaawee' n'omna cha'tso na tyoch'ee Jesús. Ndo' seineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ.

44 Tsoom:

—Quiandyo' na cjo ñ'oommeiⁿ n'om lua'qui'yo'. Ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee maxjeⁿ nñequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ.

45 Saa joona ticala'noⁿ na ñ'oommeiⁿ ee seicu'na na nliuna joona'. Ndo' nquiaana na nnta'x'eena ñom chiuu ma'moⁿna'.

¿Ñeeⁿ t'maⁿti cwiluiñe?

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

46 Joo nn'aⁿ canchoo'we tyola'ñ'eeⁿ ndyueena ñeeⁿ cwii joona nnc'oom na t'maⁿti nntseixmaⁿ.

47 Jndā na sei'noⁿ Jesús chiuu waa na m'aaⁿ n'omna, quia jo' to'ñoom cwii yucachjoo, tqueeⁿ juu nacañom'm.

48 Tsoom ndaana:

—Meiⁿquia ts'aⁿ na maco'ñom yucachjoom'aaⁿ nc'e xueya, ja maco'ñom tsaⁿñeeⁿ, ndo' meiⁿquia ts'aⁿ na maco'ñom ja, mati maco'ñom tsaⁿñeeⁿ nquii na jñom ja. Nc'e na luaa',

ts'aⁿ na cjeti cwiluiiñe quii'ntaaⁿ'yo', tsaⁿñeeⁿ
cwiluiit'maⁿñetyeeⁿ.

Nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naⁿya
(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Quia jo' t'õ Juan, tsoom:

—Ta, nty'iaayâ cwii ts'aⁿ na macwji' naⁿjndii
naquii' n'om nn'aⁿ ñequio xue'. Ndo' l'uuyâ nnoom
ticwanaaⁿ ee nchii ñ'eⁿ jaa matseijomñê.

⁵⁰ Saa Jesús tsoom nnom:

—Tindu'yo' na ticwanaaⁿ ee juu ts'aⁿ na tic'oom
nacjooya, maxjeⁿ matseijomñê ñ'eⁿndyõ jaa.

Matseitia' Jesús Jacobo ñ'eⁿ Juan

⁵¹ Quia na jnda jaawe'ntyjõ xjeⁿ na nncõ'ñom
Ty'õõts'om jom cañoom'luee, quia jo' ñe'cwii seijn-
daa'ñê na wjaⁿ Jerusalén.

⁵² Ndo' jñomjñeeⁿ nn'aⁿ na c'oo cwii tsjoom
chjoo, tsjoom nn'aⁿ samaritanos. Ty'e naⁿñeeⁿ
na nla'jndaa'ndyena cantyja na nncuee'cañoom
ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê.

⁵³ Saa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tical'ue n'omna na
nljoo'ñê tsjoomna ee jla'noⁿna na Jerusalén wjaⁿ.

⁵⁴ Quia jo' we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm,
Jacobo ñ'eⁿ Juan, quia na nty'iaana na luaa', jlu-
ena:

—Aa ndi' Ta, ¿aa nncwancue' na nl'aayâ cha'na
s'aa Elías? Nntaaⁿyâ na quioo chom na nnaⁿ
cañoom'luee nacjoo naⁿm'aⁿ cha nntseicwjeena'
joona.

⁵⁵ Saa jom taqueeⁿ, seitiaaⁿaⁿ joona, tsoom:

—'O ticala'noⁿ'yo' ljo' cwii nnom cwilaxmaⁿ'yo'.

56 Ee ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee tîcandyōō na nncwjii'a na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ja jndyōō na nncwji'n'maaⁿndyō jooa.

Mana ty'ety'etina cwiicheⁿ tsjoom chjoo.

*Nn'aⁿ na ñe'calajomndyena ñ'eⁿ Jesús
(Mt. 8:19-22)*

57 Yocheⁿ na ñjomndyena nato, tso cwii ts'aⁿ nnoom:

—Ta, ja nntseijomndyō ñ'eⁿndyu' meiⁿyuucheⁿ na wja'.

58 T'ō Jesús nnom, tsoom:

—Candye majndaa' lue'l'aayo', ndo' cantsaa ma-jndaa' cantquiaayo', saā ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, meiⁿ yuu na nncwajjndyā, tijndaa'.

59 Ndo' tsoom nnom cwiicheⁿ ts'aⁿ:

—Candyotseijomndyu' ñ'eⁿndyō.

Saa tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Jeeⁿ sa 'u Ta, quiaa' na wanaaⁿ na caty'iuujndyāā tsotyā, quia jo' yuu' je', nñ'aⁿya ñ'eⁿndyu'.

60 Ndo' tso Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Ca'ndii' nmeiⁿ!. M'aⁿ nt'om nn'aⁿ na ticata'ndo' cantyja 'naⁿya, la'xmaⁿna cha'cwijom l'oo. Jooa caty'iuundye ntyjeena. Saa 'u cja'quiaa' ñ'oom cantyja na matsā'ntjom Ty'oōts'om ndāā cha'tso nn'aⁿ.

61 Tso cwiicheⁿ ts'aⁿ nnoom:

—Ta, nntseijomndyō ñ'eⁿndyu', saā quiaa' ñ'om' na jōcwa'jndyāā nn'aⁿ w'aya na majō.

62 T'ō Jesús nnom, matsoom:

—Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matō' na matseijomñe ñ'eⁿndyō, āā tixcwee' ts'om, ñenquii'cheⁿ

ñjom ts'om cantyja na jnda 'ndii, matseijomna' tsaⁿ'ñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na mat'uii ts'oomsnda saa mawaqueⁿxeⁿ, tsaⁿ'ñeeⁿ ticatsona' na nnc-jaaquiee'ñe cantyja na matsa'ntjom Ty'o^ots'om.

10

Majñom Jesús ndyeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' we nn'aⁿ

¹ Jnda teinom nmeiⁿ!, tjeii'ñe Jesús nt'omcheⁿ nn'aⁿ, ndyeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' wendyena. Jñoom we we, we wendyena na c'oojndyena ticwii tsjoom ndo' ticwii joo yuu na quia nncjaa nqueⁿ.

² Tsoom ndaana:

—Jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tyoondye ñ'oom naya. Matseijomna' naⁿ'ñeeⁿ cha'cwijom lqueeⁿ na jnda tmaⁿ. Saa naⁿntjom na nntyje lqueeⁿ, meiⁿchjoo tijndye. Cwe' jo' cataⁿ'yo' nnom Ta Ty'o^ots'om na cajñomtyeeⁿ nt'omcheⁿ naⁿntjom na nnteil'jndeiⁿ 'o na nntjei'yuu'ndyo' ñ'oom naya ndaa naⁿ'ñeeⁿ.

³ Ndo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Catsa'yo'. Queⁿ'yo' cwenta, majñooⁿya 'o quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye. Matseijomna' 'o cha'cwijom canmaⁿ na m'aⁿ quii'ntaaⁿ lobo.

⁴ Tintsaañ'om'yo' 'naⁿ na cwicañjom s'om, meiⁿ chetsja', meiⁿ lcoom. Ndo' nchii na nla'chjuundyo' na nlaneiⁿ'yo' ñ'eⁿ nn'aⁿ nato.

⁵ Meiⁿnquia w'aa na nntsquie'yo', candu'jndyee'yo' ndaa nn'aⁿ w'aa'ñeeⁿ: “Quiaa Ty'o^ots'om na ya m'aⁿ'yo' ñ'eⁿ ntyjee'yo'.”

⁶ Ndo' nn'aⁿ w'aa'ñeeⁿ xeⁿ cwila'xmaⁿ na cato'ñoom naya'ñeeⁿ, quia jo' caljona' quiondyena,

saa xeⁿ na ticala'xma^{na} na nnto'ñoomna juuna', quia jo' calcwe'nnda'na' ñ'eⁿndyo'.

⁷ Ndo' w'aa yuu na nntsquie'yo', jo' caljoo'ndyo'. Nchii cwe'cwii ndo' cwii w'aa nnc'om'yo'. Cwa'yo' ndo' cwe'yo' nantquie na ññe'quiiana ndaa'yo'. Ee tsaⁿntjom maxjeⁿ tseixmaaⁿ na co'ñoom na mawantjoom.

⁸ Meiⁿnquia tsjoom na nntsquie'yo' ndo' nnto'ñoomna 'o, cwa'yo' meiⁿnquia nantquie na ññe'quiiana ndaa'yo'.

⁹ Calan'maⁿ'yo' nn'aⁿwii na m'aⁿ jo' jo' ndo' candu'yo' ndaana: “O nn'aⁿ, juu na matsaⁿ'ntjom Ty'oots'om nn'aⁿ, matseindyoo'ñena' jo ndaa'yo'.”

¹⁰ Saa meiⁿnquia tsjoom na nntsquie'yo' na tiñe'cala'ljo nn'aⁿ 'o, calui'yo' ts'om nataa ndo' candu'yo':

¹¹ “Cwilaquiaayâ ts'o jndaã na niom tsjom'yo' na chuu' nc'aa'â. Nmeiiⁿ cwil'aayâ na cwit'mooⁿya na 'o tiñe'cato'ñoom'yo' ñ'oom' Ty'oots'om. Saa cala'nqⁿ'yo' juu na matsaⁿ'ntjoom nn'aⁿ matseicandyoo'ñena' na m'aⁿ'yo'.”

¹² Quia jo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Nndye'yo' nntsjoq quia na nncue'ntyjo xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ, nlco'wi'tina' nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, nchiiti nn'aⁿ tsjoom Sodoma.

Njoom na m'aⁿ nn'aⁿ na tiñe'la'canda
(Mt. 11:20-24)

¹³ 'Wi' nntjom'yo' 'o nn'aⁿ tsjoom Corazín. Mati 'o nn'aⁿ tsjoom Betsaida, ee xeⁿ jo ndaa nn'aⁿ tsjoom Sidón ñ'eⁿ Tiro t'mooⁿya juu najndeii na matseixmaⁿya cha'xjeⁿ t'mooⁿya ndaa' 'o, tyuaa' jla'candaã'ndye naⁿñeeⁿ na teindyuaandyena na

tcwee'na liaa na ta̱a ndo' tioona tsjaa' nqueⁿna na cwit'mooⁿna na cwilcwe' n'omna.

14 Cwe' jo', xuee na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ, t'manti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón.

15 'O nn'aⁿ tsjoom Capernaum, ¿aa ndya' cwilatuu'yo' na cañoom'lueecheⁿ nntseiwendyena' 'o, cwe' ee na jndye ts'iaaⁿ s'aaya quii'ntaaⁿ'yo'? Maxjeⁿ nntiom Ty'ooⁿts'om 'o yuu na njoomticheⁿ na maco'wi'na' nn'aⁿ.

16 'Ts'aⁿ na mandii ñ'oom na cwiñe'quia'yo', mañ'oomya jo' mañeeⁿ. Saa 'ñeeⁿ na nts'oo' 'o, maja mach'ee tsaⁿ'ñeeⁿ na nts'ooⁿ. Ndo' 'ñeeⁿ na nts'oo' ja, nguii na jñom ja mach'ee tsaⁿ'ñeeⁿ na nts'ooⁿ.

Na lcwee' ndyeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' we nn'aⁿ

17 Quia na jnda̱ tquienda' ndyeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' we naⁿ'ñeeⁿ na jñom Jesús, ñequio na neiiⁿna jluena:

—Ta, hasta naⁿjndii tuee'ndyecje ndaa̱yâ ñequio xue'.

18 Tso Jesús ndaana:

—Ntyjiiya na jnda̱ tyuii' najndeii na ñeseixmaⁿ Satanás. Ñejomto tiooñê cha'cwijom tioo chom tsuee.

19 Ja jnda̱ tquiaya najnda̱'yo', cha meiiⁿ candyue'yo' canduu ñ'eⁿ caljo, meiⁿchjoo tjaa ljo' nntjom'yo'. Ndo' nnaⁿndyo' ñequio cha'tso najndeii na matseixmaⁿ Satanás na m'aaⁿ nacjo'yo'. Meiⁿcwii nmeiⁿ' xocal'a nata̱' 'o.

20 Saa tinc'om'yo' na neiⁿ'yo' cwe' cantyja na cwituee'ndyecje naⁿjndii ndaa̱'yo'. C'om'yo' na neiⁿ'yo' nc'e na jnda̱ teiljeii ncue'yo' cañoom'luee.

*Jesús ma'mooⁿ na neiiⁿ'eⁿ
(Mt. 11:25-27; 13:16-17)*

21 Mañejuuti xjeⁿñeeⁿ, tioo na neiiⁿ Jesús nc'e Espíritu Santo. Tooⁿoⁿ na matseineiiⁿ nnom Ty'oots'om, tsoom:

—Matseit'maaⁿndyo 'u Tsotyaya na cwiluiindyu' na matsa'ntjom' cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue. Ee jnda tanty'iuu'ndyu' ñ'oommeiⁿ ndaa nn'aⁿ na cwe' jndo'to n'om ñequio nn'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ cwila'noⁿ'. Ndo' jnda seicanooⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na cje cwil'a. Mayuu' Ta, ee luaa' waa na tjawee' ts'om'.

22 Jnda jo' seineiⁿnnda' Jesús ndaa nn'aⁿ na cwindye, tsoom:

—Nquii Tsotyaya Ty'oots'om cha'tso nnom jnda tiom l'ooya. Tjaa 'ñeeⁿ matsei'noⁿ' chiuu tseixmaⁿya na cwiluiindyo Jnaaⁿ, macanda nqueⁿ ntyjeeⁿ. Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ matsei'noⁿ' chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya, macanda ja na cwiluiindyo Jnaaⁿ mantyjiiya. Ndo' mati meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'oⁿ na nntsei'noⁿ' chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya, mañequia na nntsei'noⁿ'.

23 Quia jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom ndaana na ñenqueena:

—Jeeⁿ neiiⁿ nn'aⁿ na cwinty'iaandaa ts'iaaⁿ na cwinty'ia'yo' na mats'aaya.

24 Candye'yo' nntsjoo, jndye profetas ñequio reyes na tyotsa'ntjom, jeeⁿ tyocantyyaa' n'omna na nnty'iaandana ts'iaaⁿmeiⁿ' na cwinty'ia' 'o na mats'aa ndo' na nndyena ñ'oom na cwindye' 'o na mañenquia, saã tîcantly'iaana meiⁿ tîcandyena.

Naya na s'aa ts'aⁿ samaritano

25 Teintyjee' cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Tax'ee nnom Jesús na cwe' ñe'canty'iaa' chiuu nnts'aaⁿ. Matso:

—Ta, ¿cwaaⁿ na tseixmaⁿya na cats'aa cha na nndaya na ticantycwii na nncwa'ndo'a?

26 T'õ Jesús nnom, tsoom:

—¿Chiuu t'maⁿ ljeii na mawaa? ¿Chiuu matsei'nõⁿ na matsei'naⁿ juuna'?

27 T'õ tsaⁿñeeⁿ, matso:

—Ljeii'ñeeⁿ luaa matsa'ntjomna': "C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'õots'om cwenta' ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ñequio cha'waa na jndu' ndo' ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om'." Ndo' mati matsona': "C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xjeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'."

28 Quia jo' tso Jesús nnom:

—Majo'ndyo ñ'oom na t'õ'. Catseicanda' nmeiⁿ!, quia jo' nnda' na nncwando'.

29 Saa tsaⁿñeeⁿ na ñe'cwji'yañe cheⁿnqueⁿ tax'eennaaⁿ'aⁿ 'ndyoo Jesús, tsoom:

—¿Ñeeⁿ juu cwiluiiñe x'iaya?

30 T'õ Jesús, tsoom:

—Ndi', t'oom cwii tsaⁿs'a. Jnaaⁿ Jerusalén na wjaacueeⁿ tsjoom Jericó ndo' tioondye naⁿcanty'ue cjoom'm. Tjeii'na 'naaⁿ'aⁿ, jla'quiee'ndyena jom, 'ndyena jom na majaaweeⁿ'eⁿ.

31 Ndo' seijomna' na wjaacue cwii tyee cwentaa nn'aⁿ judíos juu nato'ñeeⁿ. Ndo' quia na ljeiiⁿ juu ts'aⁿ na tquiee'ñe, tjanquiaañê, chii teinoom'm.

³² Majo'ti s'aa cwii ts'aⁿ levita. Jnda na maw-jaawiñoom'm jo' jo' ndo' ljeiiⁿ juu, majo'ti tjan-quiiaanê chii teinoom'm.

³³ Saa cwii ts'aⁿ ndyuaa Samaria na wjaa nato'ñeeⁿ, quia na tjawiñoom'm tsaⁿñeeⁿ ndo' na nty'iaaⁿaⁿ juu tioo na jeeⁿ wi' ts'oom.

³⁴ Tjantyjaaⁿaⁿ juu. Tioom seitye ñ'eⁿ winom yuu na tquiee'ñe, jnda chii seityeeⁿ liaa. Jnda jo' tei'caljoom juu quioo' na ñeljoom. Tjañ'oom juu w'aa na cwe' cwiquieya nn'aⁿ. Jo' jo' teix'eeⁿ juu.

³⁵ Cwiicheⁿ xuee quia na mawjaⁿ, tjeiiⁿeⁿ we tsjo'ñjeeⁿ s'om denarios, tquiaaⁿ joona' nnom ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ. Tsoom nnom: “Cateix'ee' jom ndo' xeⁿ nlcaⁿtina' s'om, quia nndyolcwa'a, ntseicandaⁿndyo.”

³⁶ Quia jo' tax'ee Jesús 'ndyoo tsaⁿ na matsei'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, tsoom: “¿Chiuu matsei'tiuu', 'ñeeⁿ cwii na ndyeendye naⁿñeeⁿ cwiluiiñe x'iaa' ts'aⁿ na tioondye naⁿcanty'ue nacjoo'?”

³⁷ T'o tsaⁿñeeⁿ, matso:

—Juu ts'aⁿ na ty'oom na wi' ts'om ñ'eⁿñê cwiluiiñe x'iaaⁿaⁿ.

Ndo' tso Jesús nnom:

—Cja', ndo' majo'ti catsa'.

Tja Jesús na m'aaⁿ Marta ñ'eⁿ María

³⁸ Tjatjati Jesús ñequio nn'aⁿ na cwi'oo ñ'eⁿñê. Tquiena cwii tsjoom chjoo. Ndo' cwii yuscu na jndyu Marta, seiljo joona waa'.

³⁹ M'aaⁿ tyjee tsaⁿñeeⁿ na jndyu María, juu tjacjoo cwii ntyjaa' Jesús na mandii ñ'oom na matseineiⁿ.

40 Saa Marta, tileicalui'ñê na jeeⁿ matsein'oom'ñê. Tjantjyaaⁿ'aⁿ Jesús, tsoom nnom:
—Ta, ¿aa mando' na ñenco ma'ndii nomtyjo na catsei'n'ooⁿ'ndyo? Catsu' nnoom na cateijneiⁿ ja.

41 T'o Jesús, tsoom nnom:

—'U leii, Marta, t'maⁿ matseiñ'eeⁿ'na' 'u na jndye ñ'omtiiu m'aaⁿ'.

42 Saa ñecwii waa na macaⁿ'na', ndo' nomty'iu' María jnda tjeii'ñê cwii na yati cwentaaⁿ'aⁿ, na mañeeⁿ ñ'oom naya. Ndo' tjaa 'ñeeⁿ nncwji' na matseixmaaⁿ juuna'.

11

Ma'moⁿ Jesús chiuu nlanaaⁿ'ya nnom Ty'o^ots'om (Mt. 6:9-15; 7:7-11)

1 Tyom'aaⁿ Jesús cwii joo na matseineiⁿ nnom Tsotyeeⁿ. Quia na jnda jnda seineiⁿ, cwiindye joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tso nnoom:

—Ta, ca'moⁿ' ndaayâ chiuu nlanaaⁿ'yâ nnom Ty'o^ots'om, cha'xjeⁿ na t'moⁿ Juan ndaa nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'eⁿñê.

2 Tsoom ndaana:

—Quia na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'o^ots'om, candu'yo':

Tsotyaayâ na m'aaⁿ' cañoom'luee ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿ'ñena' xue'.

Candyo cantyja na matsaⁿ'ntjom' naquii' n'ooⁿ'yâ. Caluii cantyja na 'u l'ue ts'om' nnom tsjoomnancue cha'xjeⁿ na cwiluii cañoom'luee.

3 Quiaa' na nlcwaa'â ticwii xuee.

4 Ndo' catseit'maⁿ ts'om' já jnaaⁿ'yâ, ee mati cwila't'maⁿ n'ooⁿ'yâ cha'tso nn'aⁿ na cwila'tjoondye ndaayâ.

Cateijndei' na tincjaachuuñena' jâ na nl'aayâ yuu
na ticatsa'ntjomna'.

Ndo' catseicandyaandyu' jâ l'o juu natia.

⁵ Mati tsoom ndaana:

—Cal'uuya xeⁿ cwiindyoy' 'o ya ñ'oom ñequio cwii
ts'aⁿ, ndo' xcwe tsjom nncja' na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ na
nntsu' nnoom: “Aa ndi', cateijndei'ya' ndyee taⁿ
tyoo' ja.

⁶ Ee je'ndyoy tyjee' cwii ts'aⁿ na ya ñ'oom ja
ñ'eⁿñe w'aya na cwe' mawinomyaaⁿ, tquia quia
wjaatyeeⁿcheⁿ. Ndo' ja tjaa'naⁿ ljo' ya na nl-
cwaaⁿaⁿ.”

⁷ Quia jo' naquii' w'aacheⁿ nnc'o^o, nntsoom:
“Jeeⁿ sa 'u, tañe'quicantyja, ee jnda seicu'tyaⁿ
'ndyoots'a, ndo' jnda mawaya cjoo' jnduu. Mati
ntseindaaya jnda jdana. Jo' chii xonda^a na nntei-
jndei na macoⁿl'.”

⁸ Candyeyoy' nntsjoo, meiiⁿ na ts'aⁿ na ya ñ'oom
'u ñ'eⁿñe, xoquintyjaaⁿ na nnteijneiⁿ 'u. Cwe'
ee na jndeiⁿ 'ndyoy', jo' na nquicantyjatoom na
ñequiaaⁿ cha'tso na macaⁿna' 'u.

⁹ Jo' chii ja matsjoo ndaa'yoy': Cataⁿyoy' nnom
Ty'o^ots'om quia jo' ñequiaaⁿ. Cjoo'ya n'om'yoy' na
cal'uee'ndyoy' chiuu ya jo nnoom, quia jo' nliu'yoy'.
Macwe' na ca'maⁿyoy' ndo' nnaaⁿ cha'cwijom cwii
'ndyoots'a jo ndaa'yoy'.

¹⁰ Ee meiⁿcwiñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na waa na macaⁿ
nnom Ty'o^ots'om, maxjeⁿ nlo'ñom. Ndo' ts'aⁿ
na mal'ue, maxjeⁿ nljeii. Ndo' ts'aⁿ na ma'maⁿ,
maxjeⁿ nnaaⁿ jo nnom.

¹¹ Aa ndya' m'aaⁿ cwiindyoy' 'o xeⁿ nlcaⁿ jnda'
tyoo' njom', ¿aa cwe' tsjo' ñequiaa'yoy' nnoom?

Oo xeⁿ nlcaaⁿ catscaa njom', ¿aa catsuu nñequiaa' nnoom?

¹² Oo xeⁿ nlcaaⁿ tsei'caxti njom', ¿aa nñequiaa'yu' catsjo nnoom?

¹³ Jo' chii xeⁿ na 'o na tia nn'aⁿndyo' nquiu'yo' na nñequia'yo' 'naⁿ na ya ndaa nda'yo', majn-deiiticheⁿ nquii Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee nñequiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om nn'aⁿ na cwitaⁿ juu nnoom.

Cwilueyoona na Jesús tsaⁿjndiitquiee matseix-maaⁿ

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Tjei' Jesús tsaⁿjndii naquii' ts'om ts'aⁿ na tile-icatseineiⁿ. Jnda na jlui' tsaⁿjndii, quia jo' tco'yana' tsaⁿñeeⁿ, ya seineiiⁿ. Ndo' jeeⁿ tjawee' n'om nn'aⁿ.

¹⁵ Saa cwantindye joona tyoluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ macwjeeⁿeⁿ naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ cwe' nc'e na matseixmaaⁿ najndeii tsaⁿjndiitquiee Beelzebú.

¹⁶ Ndo' nt'omcheⁿ cwe' na ñe'cal'a xjeⁿ jom, tyotaⁿ cwii 'naaⁿ cha ca'moⁿna' na cañoom'luee cwinaⁿ najneiⁿ.

¹⁷ Saa jom na mantyjeeⁿ ñ'omtiuu 'naaⁿna, tsoom ndaana:

—Xeⁿ cwitoⁿndye nn'aⁿ ndyuaa yuu na matsaⁿntjom cwii gobiernom, maxjeⁿ nntyuii' cantyja na matsaⁿntjoom. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ cwii w'aa, xeⁿ titjoom' cwi'maⁿ, maxjeⁿ cwila'tyuii'ndye cheⁿnquieena.

¹⁸ Mati Satanás xeⁿ matoⁿñe cheⁿnqueⁿ, quia jo' ¿chiiu nnts'aayuuna' na nljotyeⁿ cantyja na matsaⁿntjoom? Luaa' matsjooya ee 'o cwindu'yo'

na ja macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ nc'e Beelzebú.

¹⁹ Ee xeⁿ mayuu' na ja macwjii'a naⁿjndii ñequio najndeii na matseixmaⁿ Beelzebú, quia jo' mati nc'iaa'yo', ñequio najndeii jom cwitjeii'na naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Saḡ nc'e na tiyuu' na ljo', jo' chii cantyja na cwil'a joona macwji'yuu'ñena' na tixcwe cwitjei'yo' cwenta.

²⁰ Ee xeⁿ ja ñequio najndeii na matseixmaⁿ Ty'oḡts'om macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ, ma'moⁿna' na juu na matsḡ'ntjom Ty'oḡts'om nn'aⁿ, jnda tyjee'cañoomna' 'o.

²¹ 'Manquiu'yo' ts'aⁿ na maleichuu l'o ts'iaaⁿ cwentaa' tia', waa najneiⁿ. Jo' na ya mach'eeⁿ cwenta waⁿaⁿ. Ndo' tjaa'naⁿ ljo' nntjoom 'naaⁿaⁿ na niom.

²² Saḡ quia nncwjee'cañoom cwiicheⁿ ts'aⁿ na jndeiti, nchiiti jom, quia jo' taxocanaⁿjneiⁿ ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ. Cha'tso l'o ts'iaaⁿ na quit'maⁿ ts'oom, nncwji' tsaⁿñeeⁿ ndo' nleil'uee'ñe 'naaⁿaⁿ na niom.

²³ Ñeeⁿ juu na tic'oomñe cantyja 'naⁿya, maxjeⁿ m'aaⁿ nacjoya. Ndo' ñeeⁿ juu na ticatseitjom nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, matseilcweeⁿeⁿ nn'aⁿ cha ticala'yuna ñ'eⁿndyo.

*Cwi'oolcwee' naⁿjndii naquii' ts'om ts'aⁿ
(Mt. 12:43-45)*

²⁴ 'Cwii tsaⁿjndii quia na jnda tjei'na' jom naquii' ts'om cwii ts'aⁿ, cwe' manomtoom yuu na tjaa'naⁿ ndaa, mal'ueeⁿ yuu nncwajñeeⁿ. Ndo' na ticaljeiⁿ jo', seitioom: “Jḡnlcwḡ'nnda'a naquii' ts'om ts'aⁿ yuu na jluii'a.”

25 Quia na nncueⁿeⁿ jo' jo', nljeiiⁿ na jnda_u taa ndo' jnda_u teijndaa'ya.

26 Jo' chii nncjaacachoom nt'omcheⁿ ntquiee' naⁿjndii na wi'ndyetei, nchiiti jom. Nnc'ooquie'na naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ ndo' jo' jo' nnc'omna. Tsaⁿñeeⁿ manioomti ntjoom na jnda_u we.

Nn'aⁿ na mayuu'cheⁿ na neiiⁿ

27 Xjeⁿ na matseineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ!, cwii yuscu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, seiwe jndyee' ndo' tso nnoom:

—Matio'naaⁿñe Ty'o_ots'om ts'aⁿ na seincuii 'u ndo' seicatei' 'u.

28 Saa jom t'o_oⁿ nnom, tsoom:

—Mat'maⁿti matio'naaⁿñê nn'aⁿ na cwindye ñ'oom'm ndo' cwila'canda_u joona'.

'Naaⁿ cantyja 'naaⁿ Jonás

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Jnda_u tjawijndyetei nn'aⁿ na cañoom' Jesús, to_oⁿo_oⁿ na matsoom nda_uana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ je', jeeⁿ ndya' tia nn'aⁿndye. Cwitaⁿna na caluii cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na xocanda_u nnts'aa na cwe' ts'aⁿ, saa taxocaluii na cwitaⁿna, macanda_u nluii 'naaⁿ cha'xjeⁿ na tjom Jonás.

30 Ee juu Jonás tyotseixmaaⁿ 'naaⁿ jo nda_u nn'aⁿ tsjoom Nínive nc'e na jlui'n'maaⁿñê ts'om tsiaa' catscaa t'maaⁿ xuee jnda_u ndyee na tioyo' jom. Maluaa' ja na cwiluiindy_o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nntseixmaⁿya 'naaⁿ jo nda_u nn'aⁿ na m'aⁿ je'.

31 Xuee quia na nncu'xeⁿ Ty'o_ots'om nn'aⁿ, nncwando'nnda' yuscu na tyotsa_u'ntjom nn'aⁿ

ndyuaa jo ndo' na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Ndo' ñequeiaaⁿ jnaaⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ je', ee jeeⁿ ndya' tquia jnaaⁿ na ñe'cañeeⁿ ñ'oomjndo'ts'om na tyotseineiⁿ Salomón. Ndo' ljoos m'aaⁿya je' na t'maⁿti cwiluiindyo, nchiiti Salomón, saa tiñecandye'yo' ñ'oom na mañequia.

³² Xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ na jnda tja, nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ tsjoom Nínive, mandiñ'eeⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ je' na quia nnc'oowjee. Ndo' nnt'uiityeⁿna' joona nc'e na yati l'a nn'aⁿ Nínive. Ee joo naⁿñeeⁿ lcwe' n'omna quia na tyoñequiaa Jonás ñ'oom' Ty'oots'om ndaana. Ndo' 'o je', ja jnda tyja quii'ntaaⁿyo' na cwiluiit'maⁿndyotyā, nchiiti Jonás, saa ncha' l'uu ñe'calcwe' n'om'yo'.

Ts'omnnom ts'aⁿ tseixmaⁿna' cha'cwijom lámpara

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Tso Jesús:

—Tjaa'naⁿ ts'aⁿ na ntseicw'aa lámpara, jnda jo' nncwjaa'ñeyom juuna' yuu na wanty'iuu' oo nacjee' castom. Maxjeⁿ nntseintyjaaⁿ juuna' yuu na ndye cha xuee nnc'ooquie' nn'aⁿ.

³⁴ La'xmaⁿ n'omnnom ts'aⁿ cha'cwijom lámpara cwentaa' cha'waañe ts'aⁿ. Xeⁿ na ya n'omnjom' quia jo' cha'waandyu'ñ'eⁿ m'aaⁿ na xueeñe. Saa xeⁿ tis'a n'omnjom' quia jo' cha'waandyu'ñ'eⁿ m'aaⁿ na jaañe.

³⁵ Quia jo' catsa' cwenta na juu na cwiluiiñe naxuee cantyja 'naⁿ, tintseicwaqueⁿna' jo' najaañe.

³⁶ Xeⁿ cha'tso cantyja 'naⁿ matsei'xmaⁿ naxuee ndo' tjaa yuu candii' najaaⁿ, quia jo' nntseijomna'

cantyja 'naⁿ cha'cwijom lámpara na matseixueeñe chom ndaꞗ nn'aⁿ.

*Matseicanooⁿ Jesús jnaaⁿ nn'aⁿ fariseos
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)*

³⁷ Quia na jnda seineiⁿ Jesús, cwii ts'aⁿ fariseo tso nnoom na cjaⁿ, nlcwaaⁿaⁿ waa'. Jnda tueⁿeⁿ, tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa ndo' ty'ewindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa.

³⁸ Juu fariseo'ñeeⁿ, jeeⁿ ticjaawee' ts'om quia nty'iaa' na ticandyuu' Jesús cwii tjoocheⁿ na nlcwaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ costumbre cwil'a joona.

³⁹ Tso Ta Jesús nnom:

—O nn'aⁿ fariseos, jeeⁿ cwilalju'yo' nacjoo watso ñ'eⁿ nquio saa n'omna' ndicwaⁿ cwajndii. Maluaa' matseijomna' naquii' n'om'yo' ee too'cheⁿ m'aaⁿ ñomtiuu chiuu nndaꞗ nnty'uee'yo' 'naⁿ ñequio nt'omcheⁿ natia na cwil'a'yo'.

⁴⁰ Ntjeiⁿndyo' 'o. Manquiu'yo' na Ty'oots'om seijndaa'ñê nacjoo' ts'aⁿ, mati seijndaa'ñê naquii' ts'om ts'aⁿ.

⁴¹ Cal'a'yo' naya ndyeñeeⁿl, quia jo' m'moⁿna' na lju' cwiluiindyoy' naquii' n'om'yo'.

⁴² 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ fariseos, meiiⁿ jeeⁿ cwilacanda'yo' na cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'oots'om hasta meiiⁿ cwe' ñequio tsojñom ts'oomjndya ñequio tso na ja, ndo' cha'tso nt'omcheⁿ nnom tso na cwicwa'yo', saa tquia cwi'ndye'yo' na nl'a'yo' yuu na maty'iomyana' ñequio nc'iaa'yo'. Mati meiⁿchjoo ticajnda nquiu'yo' Ty'oots'om. Nmeiⁿl macaⁿna' na calacanda'yo' ndo' titsaawi'ntyje'yo' na cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'oots'om.

43 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ fariseos, ee 'o cwilayu-
undaa'yo' ntsulā na cañoomticheⁿ naquii' lan'om.
Ndo' jeeⁿ l'ue n'om'yo' na cala't'maaⁿndye nn'aⁿ 'o
quia cwiwincwindyo' nataa cha canty'iaa nn'aⁿ.

44 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii
na tqueⁿ Moisés ñequio 'o nn'aⁿ fariseos na
cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ yann'aⁿndyo' cwe' cha
queⁿ nn'aⁿ cwenta. Cantyja 'naⁿ 'o jndye nn'aⁿ
wjaachuuñena' na meiⁿchjoo ticaliuna na tis'a
cwil'ana. Matseijomna' 'o cha'na ndei'luaa
na jndā tsu. Meiiⁿ cwico' nn'aⁿ nacjoona' sã
ticaliuna na ndei'luaa jo'."

45 T'o cwiindye naⁿñeeⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ
Moisés. Tso nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ñ'oom na matsu' luaa', mati matsei-
jnaaⁿ'na' jâ.

46 Quia jo' tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mati 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés
nnt'uiiwi'na' 'o na cwila'jndā'yo' na cala'canda
nn'aⁿ ñ'oom na jeeⁿ jndei'na' cha'cwijom na
cwity'iom'yo' xuu nn'aⁿ sã ncjo'yo', nchaa' l'uu
ntii' luee'yo'.

47 'Nnt'uiiwi'na' 'o ee cwil'a'xco'yo' ndei'luaa
'naaⁿ profetas na tyola'cwje welo'yo' tandyo xuee,
cha canty'iaa nn'aⁿ na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyo'
naⁿñeeⁿ. Ndo' manquieeti welo'yo' na ñet'om quia
ljo' jla'cwjeena naⁿñeeⁿ.

48 Ndo' na luaa' cwil'a'yo', cwilui'yuu'
na cwilajomndyo' na luaa' l'ana. Ee joona
jla'cwjeena naⁿñeeⁿ ndo' 'o je' cwil'a'xco'yo'
ndei'luaa naⁿñeeⁿ.

49 'Jo' chii cantyja na jndō' ts'om Ty'oōts'om, jo' na tsoom: “Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ njñōōⁿya profetas ñequio apóstoles. Nt'omndye jona nla'cwjee nn'aⁿ, ndo' nt'omcheⁿ nlei'ntyjona.”

50 Jo' chii, nn'aⁿ na m'aⁿ je' nnts'aa Ty'oōts'om na chojnaⁿ na nioom cha'tso profetas na tyola'cwjee nn'aⁿ xjeⁿ na jnaⁿcheⁿ tsjoomnancue.

51 Wjaac'oomna' na tioo nioom' Abel na seiquioo Caín hasta na macandā na tioo nioom' Zacarías, ts'aⁿ na jla'cuee' nn'aⁿ quii'ntaaⁿ tío t'maⁿ ñequio ta wats'om. Nndye'yo' nntsjoō, maxjeⁿ nntioomndye nn'aⁿ na m'aⁿ je'.

52 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwit'mōⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés. Ee jndā jla'cu'yo' ñ'oom na mañequiaana' na wjaatseijndō'na' n'om nn'aⁿ. Mancjo'ti'yo' ticjoo' n'om'yo' na nla'nōⁿ'yo' ñ'oom'ñeeⁿ meiⁿ tiñe'quia'yo' na nnc'ooliu nn'aⁿ na queeⁿ n'om na ñecala'nōⁿ na juuna'.

53 Jndā na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ ndaāna, quia jo' nn'aⁿ na cwit'mōōⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos, to'na na t'maⁿ tyola'ncjoo'ndyena ñ'eⁿñê. To'na na tyola'líoo'na jom na jndye ñ'oom tyota'x'eena nnoom.

54 Tyoqueⁿ na cwenta xeⁿ nntsoom cwii ñ'oom na ñequiaana' na nt'uiina' jom.

12

*Ma'mōⁿ Jesús na tinc'oōⁿya na we waa cwilatiu-
uya*

1 Yocheⁿ na luaa', jndye meiⁿ nn'aⁿ tjatjom-ndye hasta tyotei'caljoondye ntyjeena na tyeeⁿ m'aⁿna. Toōⁿ'ōⁿ na tyotseineiⁿñeeⁿ ndaā nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Matsoom:

—Cal'a'yo' cwenta ñ'oom na cwit'mooⁿ fariseos, ee we waa cwila'tiuuna. Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ wjaanty'leena' cha'na cwiwicandi' ndaaljo' naquii' tsqueeⁿ tyoo'.

² Tjaa'naⁿ cwii na cwe' wanty'iuu' waa na xocanoⁿ ndo' tjaa'naⁿ meiⁿcwii na cwe' nty'iu na xocaliu nn'aⁿ.

³ Cwe' nc'e jo', cha'tso na ñejndu'yo' yuu na-jaaⁿñe, maxjeⁿ nleitquioo' ñ'oom'ñeeⁿ yuu na xuee. Ndo' ñ'oom na jnda jlaneiⁿ'yo' na ñemaaⁿ ñemaaⁿ naquii' l'aa na ta', maxjeⁿ nleic'uaana' ch'eⁿ.

*Ñeeⁿ juu laxmaaⁿ na c'ooⁿ na nquiaaya
(Mt. 10:28-31)*

⁴ 'O nn'aⁿ na ya ñ'oom ja ñ'eⁿndyo', nndye'yo' nntsjoⁿ, tinc'om'yo' na nquia'yo' nn'aⁿ na cwila'cwjee nn'aⁿ ee tjaa ljo' cwii ndaaⁿ nl'atina ñ'eⁿndyo'.

⁵ Ja m'mooⁿ ñeeⁿ na nnc'om'yo' na nquia'yo'. C'om'yo' na nquia'yo' nquii Ty'oⁿots'om. Ee jom waa najneiⁿ na nncjoom'm 'o naquii' b'io quia na jnda tjeiiⁿ'eⁿ na cwitando'yo'. Mayuu' matsjoⁿ ndaaⁿ'yo', jom c'om'yo' na nquia'yo'.

⁶ 'Om cantsaa nch'u ¿aa nchii ñewe tsjo'ñjeeⁿ cwileil'uandyeyo'? Saaⁿ meiiⁿ na ljo', meiⁿcwiindyeyo' jooyo' tyootsuu' ts'om Ty'oⁿots'om.

⁷ Majndeiticheⁿ 'o. Hasta ticwii cwii soonqueⁿ'yo', jnda tei'nchona'. Jo' chii tintyue'yo', ee 'o jndandyo'ti'yo' nchiiti cantsaa nch'u na jndyendye.

*Catjei'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿ Jesucristo
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

8 'Nndye'yo' nntsjo̯, meⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na macwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaa nn'aⁿ, mati ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncwji'yuu'ndyō na mawajnaⁿ'a tsaⁿ'ñeeⁿ jo ndaa ángeles cwentaa' Ty'oōts'om.

9 Saa juu ts'aⁿ na macwji'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaa nn'aⁿ, mati ja nntsjo̯ na ticwajnaⁿ'a tsaⁿ'ñeeⁿ jo ndaa ángeles cwentaa' Ty'oōts'om.

10 'Meⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matso cwii ñ'omntjeiⁿ nacjo ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, Ty'oōts'om ndaa nntseit'maⁿ ts'oom tsaⁿ'ñeeⁿ. Saa ts'aⁿ na nncju' ñ'omwi' nacjoo' Espíritu Santo, taxocatseit'maⁿ ts'om Ty'oōts'om juu.

11 'Quia na nnc'oocho nn'aⁿ 'o jo ndaa nn'aⁿ na cwitu'xeⁿ ñ'oom naquii' lan'om nch'u, oo jo ndaa naⁿmaⁿ'iaaⁿ, xjeⁿ'ñeeⁿ tinc'om'yo' ñ'omtiuu cwaaⁿ ñ'oom nla'l'cwe'yo'

12 ee xjeⁿ'ñeeⁿ nquii Espíritu Santo m'mooⁿ ndaa'yo' cwaaⁿ ñ'oom ndu'yo'.

Maquiu'nn'a'na' ts'aⁿ na tyañe

13 Quia jo' cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, tso:

—Ta, catsu' nnom ti'xiō na catōⁿ'ōⁿ 'naⁿ na 'ndii tsotyaa^yâ, nlo'ñōⁿya na tseixmaⁿ'na' cwentaya.

14 T'ō Jesús nnom, matsoom:

—U re, ja nchii cwiluiindyō na cu'xaⁿya ñ'oom 'naⁿ'yo' oo na catōⁿ'a 'naⁿ'yo'.

15 Jnda jo' tsoom ndaa cha'tsondye nn'aⁿ:

—¿Aa jndo'yo'? Nmeiiⁿ quich'eena'. Queⁿndyo' cwenta na tilaqueeⁿ n'om'yo' 'naⁿ. Ee na wando' ts'aⁿ nchii manaⁿ'na' cwe' na jndye 'naaⁿ'aⁿ niom.

16 Quia jo' mati seineiiⁿ cwii ñ'o^m na cwe' tjañoom', tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na ya tyuaaⁿ'aⁿ ndo' jeeⁿ ya tyowe' ntjoom'm.

17 Tyotseitoom naquii' ts'o^m, matsoom: “Chiuu chiuu nnts'aayo ee tjaa'naⁿ yuu ya nntseiwaya 'naⁿ na tue'.”

18 Seineiⁿ cheⁿnqueⁿ, tsoom: “Ntyjii chiuu nnts'aa, nntseyuui'a nda' yuu na cwicañjom na cwiwe' ndo' nnts'aa nt'omcheⁿ na nt'maⁿti. Jo' jo' nntseiwa cha'tso na tue' ñequio nt'omcheⁿ 'naⁿya.

19 Ndo' nntsjo^ocheⁿnc^o no^o: Je' je' yuu'a, jndye 'naⁿya jnda seiwa na nleijndeina' jndye ndyu. Je' nncwajndya, nlcwaa'a ndo' nnc'ua. Nnc'o^oⁿ na neiⁿnc^o ts'o^oⁿ.”

20 Saa tso Ty'o^ots'om nnoom: “Ntjeiⁿndyu' 'u. Tsjom je' nnc'io' ndo' cha'tso 'naⁿ na jnda seiwe', ¿ñeeⁿ nljona' l'o?”

21 Maluaa' nntjom ts'aⁿ na tomti ñjom ts'om na matseit'ue 'naaⁿl. Saa jo nnom Ty'o^ots'om tseixmaⁿ na jñeeⁿñe.

Mach'ee Ty'o^ots'om cwenta ntseinaaⁿ

(Mt. 6:25-34)

22 Ndo' tso Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—Cwe' jo' na matsjo^o ndaa'yo', tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿl n'om'yo' cantyja 'naⁿ na macaⁿna' 'o tsjoomnancue, yuu nlui' na nlcwa'yo' ndo' na nlcwee'yo'.

23 Ee t'maⁿti tseixmaⁿ na cwitando'yo' nchiiti nantquie na cwicwa'yo'. Ndo' cajdandyo'ti'yo' nchiiti lia'yo'.

24 Queⁿyo' cwenta candyaa, tiquinomyo', meiⁿ tiquila'weyo' ntjom na cwiwe', meiⁿ l'aa yuu na nla'weyo' nantquie tjaa'naⁿ, ndo' meiⁿ nda' 'naaⁿyo' tjaa'naⁿ saa Ty'o^oots'om mateix'eeⁿ jooyo'. 'O cajndandyo'ti ntyjeeⁿ, nchiiti cwe' candyaa.

25 ¿Ñeeⁿ cwii 'o nnda^a nnts'aa na nleitcooñeti meiⁿ ñe'chjoowi', cwe' na jeeⁿ jndye matseitiiu'?

26 Quia jo' xeⁿ xonda^a nl'a'yo' meiⁿ ñechjoowi' luaa', cwe' ts'iaaⁿ na jeeⁿ jndye cwilatiiu'yo' cantyja 'naaⁿ nt'omcheⁿ na majndeiticheⁿ jo' xonda^a nl'a'yo'.

27 'Queⁿyo' cwenta chiiu waa na neiⁿncoo' ljaa' canchii'. Tiquil'ana' ts'iaaⁿ, meiⁿ tiquil'ana' canduu na nluii liaana'. Saa ndye'yo' nntsjo^o, meiⁿ nguii rey Salomón, xcwe xjeⁿ na tjacantya na tyañê tique'ntyjo na neiⁿncoo' liaⁿaⁿ cha'na neiⁿncoo' cwii ljaa' canchii'ñeeⁿ.

28 Xeⁿ luaa' waa na mach'ee Ty'o^oots'om, na neiⁿncoo' ljaa' tsojnda^a, ndo' 'io cha nlcona', aa nchii majndeiticheⁿ ntyjeeⁿ chiiu nlcwee' 'o liaa, 'o nn'aⁿ na ticalayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ jom.

29 Nc'e jo' tanc'om'yo' na jaawa jaacue m'aaⁿ n'om'yo' na nlcwa'yo' ndo' na nncwe'yo'. Tanc'om'yo' na jeeⁿ chjoo' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ.

30 Ee ñenquii'cheⁿ nmeiⁿ cwil'uee nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Saa nguii Tsotye'yo', mantyjeeⁿ na tjoondyo' cha'tso nmeiⁿ.

31 Jo' chii 'o, cal'ue'yo' cantyja na matsa'ntjom Ty'o^oots'om ndo' nto'ñoom'yo' cha'tso 'naⁿmeiⁿ.

*Naya 'naaⁿ ts'aⁿ na waa cañoom'luee
(Mt. 6:19-21)*

32 'O nn'aⁿ tmaaⁿ chjoo cwentaya, tila'catyuendyo', ee cjaawee' ntyjii Tsotyeyo' na nlxamaⁿyo' cantya na matsa'ntjoom.

33 Candaⁿyo' 'naⁿyo' na niom ndo' cal'a'yo' naya ndyeñeeⁿ. Xeⁿ luaa' nl'a'yo', cañoom'luee nlat'ue'yo' 'naⁿyo' yuu na xocandyue ee jo' jo' xocandaⁿ nncjaaquiee' tsaⁿcanch'ue meiⁿ candiu tixocala'ndaa'yo' joona'.

34 Ee yuu na cwilawe'yo' naya 'naⁿyo', jo' jo' quit'maⁿ n'om'yo'.

C'omc'eendyo

35 Seineiⁿ Jesús chiuu nnts'aana' quia na nncw-
jee'nnaaⁿaⁿ. Tsoom:

—C'om'c'eendyo' na cwimei'ndo'yo' ja. C'om'yo' cha'na nn'aⁿ na m'aⁿ moso na ñequii'cheⁿ xuee chom lámpara 'naaⁿna.

36 Cwimei'ndoo'na patrom 'naaⁿna na nncw-
jeeⁿeⁿ na tjaaⁿ yuu toco ts'aⁿ. Quia na m'maaⁿ
'ndyoots'a, m'aⁿc'eendyena na nla'canaaⁿndyena.

37 Matseineiⁿñe patrom mosoom'm quia na
nncwje'cañoom na nljeiiⁿ na ya cwenta cwil'ana.
Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', nntseijndaa'ñê
na nntseiñ'oom'ñê ljo' nlcwa'na. Ndo' nnts'aaⁿ
na cwindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa na
nndi'ntjoom ndaⁿna.

38 Maxjeⁿ matio'naaⁿñena' moso'ñeeⁿ xeⁿ nljeiiⁿ
na m'aⁿc'eendyena, meiiⁿ aa nncwjeeⁿeⁿ xcwe
tsjom oo jaancoo.

39 Ndo' cala'noⁿyo' ñ'oomwaa, juu ts'aⁿ na
cwiluiitquieñe naquii' w'aa, xeⁿ ntyjeeⁿ ljo' xjeⁿ
nncwjee' tsaⁿcach'ue, quia jo' nnc'oomc'eeñê

ndo' tixonquiaaⁿ na nncjaaquiee' tsaⁿñeeⁿ naquii' w'aa.

⁴⁰ Mati 'o c'om'c'eendyo', ee ja na cwilui-indyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee majuuto xjeⁿ na ticalatiuu'yo' na nncwja, majo'to xjeⁿñeeⁿ nncwja'cañooⁿ.

Moso na matseicandq ñequio moso na ticatse-icanda

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Aa ndi' Ta, ¿aa cwe' ndaa já matsei'neiⁿ ñ'oom tjañoom'waa', oo aa mati ndaa cha'tsondye nn'aⁿ?

⁴² T'o Jesús, tsoom:

—¿'Ñeeⁿ juu jo' matseitiuu' na cwiluiñe moso tquiee na cjee matseinoⁿ ndo' na matseicanda? Tsaⁿñeeⁿ nnty'iom patrom ts'iaaⁿ na cando' tsaⁿñeeⁿ ntyje mosoñe na ñnequiaa nantquie na nlcwa' naⁿñeeⁿ quia cwiwee' xjeⁿ.

⁴³ Mañequiaana' na neiiⁿ moso'ñeeⁿ quia na nncwje'cañoom patrom 'naaⁿaⁿ na nljeii na ya mach'eeⁿ.

⁴⁴ Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', l'o juu ñnequiaa patrom cha'tso 'naaⁿaⁿ na niom na cateix'ee joona'.

⁴⁵ Saa xeⁿ mosotquiee'ñeeⁿ nntseitoom: “Tjoocheⁿ na nncwjee' patrom 'naⁿya.” Ndo' jo' na nntooⁿoⁿ na nncwjaaⁿaⁿ cha'tso ntyjemosoñê, naⁿnom ndo' naⁿlcu. Nlcwa'jndoo'ñê, nnc'om ndo' ññeeⁿ.

⁴⁶ Majuuto xuee na tic'oomc'eⁿ ndo' na taqueⁿtoom cwenta, nncwje'cañoom patrom 'naaⁿaⁿ, quia jo' cwajndii nnchoom'm. Jnda

jo' nncju'na' jom yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na tîcala'y^u'
ñ'eⁿ Ty'o^ots'om.

47 'Ee moso'ñeeⁿ mantyjeeⁿ ljo' l'ue ts'om pa-
trom 'naaⁿ'aⁿ na cats'aaⁿ saa tîcatseijndaa'ñê, meiⁿ
tîcatseicanaaⁿ yuu na l'ue ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ, jo' chii
jeeⁿ jndye nnchoom'm.

48 Saa moso na seitjooñe cwe' ticatsei'noⁿ'
ljo' nnts'aa, meiiⁿ na nnchuu' saa tijndye.
Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na t'maⁿ ts'iaaⁿ maco'ñom,
jndye nlcaⁿ'na' na cats'aaⁿ. Ndo' ts'aⁿ na t'maⁿ xuu
jnda ty'iom ts'aⁿ juu, majndyeti nnom nñequiaaⁿ
cwenta.

Matoⁿ'na' nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús
(Mt. 10:34-36)

49 'Ja jndyoo na jndyocwjaa'ndyo chom
quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' toom cwe'
na cwiluii naljo'.

50 Waa cwii na jndei'na' na catjoⁿ'ya, na nnc'ioya.
Ndo' jeeⁿ matsei'ndaa'na' ntyjii hasta xuee na nnt-
seicandaⁿ'ñena' jo'.

51 Ticala'tiuu'yo' na jndyoo tsjoomnancue na
caljoyaandye nn'aⁿ ñ'eⁿ nc'iaana. Ja jndyoo na
jndyocwjaa'ndyo tia' nn'aⁿ.

52 Ee je' xuee na cwii wjaatina', nn'aⁿ na
ñe'cwii w'aa nntoⁿ'ndyena, ndyeendye naⁿ'ñeeⁿ
nnc'omna nacjoo we, ndo' wendye naⁿ'ñeeⁿ
nnc'omna nacjoo ndyee.

53 Maxjeⁿ nntoⁿ'ndye nn'aⁿ. Tsotye ts'aⁿ wjaⁿ
nacjoo' ti'jnaaⁿ, ndo' ti'jnaaⁿ wjaa nacjoom'm.
Tsondyee ts'aⁿ wjaⁿ nacjoo' nomjnaaⁿ ndo' nomj-
naaⁿ wjaa nacjoom'm. Ndo' wjaⁿ nacjoo' nomn-
ntsaⁿ'aⁿ ndo' nomnntsaⁿ'aⁿ wjaa nacjoom'm.

*'Naaⁿ na ma'moⁿna' cantyja na macwiluii
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)*

⁵⁴ Mati tso Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye:

—Quia na cwinty'ia'yo' na cwicalui' nchquiu ntyja na majaacue ñe'quoom', mantyja quindu'yo' na manncua', ndo' mayuu' na ljo'.

⁵⁵ Ndo' quia na cwinty'ia'yo' na manaⁿ jndye ntyja na macalui' caxjuu tsoom'naaⁿ, quindu'yo': “Je' nleijmeiⁿ”, ndo' mayuu' na ljo'.

⁵⁶ 'O nn'aⁿ na cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ cwila-candaⁿndyo' cwe' cha canty'iaa nn'aⁿ, jeeⁿ jndo' n'om'yo' na cwiliu'yo' cantyja na cwichuii' nnom tsjoomnancue ñequio tsjo'luee. Saaⁿ ¿chiiu na tile-icala'noⁿ'yo' cantyja na mats'aaya quii'ntaaⁿ'yo' je'?

*Caljoya n'ooⁿya ñequio nn'aⁿ na jndoo jaa
(Mt. 5:25-26)*

⁵⁷ Tsoticheⁿ Jesús ndaana:

—¿Chiiu na ticatjei'yo' cwenta yuu waa na maty'iomyana'?

⁵⁸ Quia na nlqueⁿ ts'aⁿ na quio matseintja'ndyu' ñ'oom nacjo', yocheⁿ na ñjomndyo' nato na tsa'yo' na nntjomndyo' wats'iaaⁿ, queⁿndyu' na cwaⁿ'ya' jom, cha tints'aana' na nleiñ'oomtsoo'ñê 'u ñ'eⁿ ñ'oom jo nnom jwe. Ndo' jwe'ñeeⁿ nñequiaaⁿ cwenta 'u luee sondaro. Ndo' joona nntuee'na' 'u w'aancjo.

⁵⁹ Nndi' nntsjoⁿ, taxocalui' jo' jo' hasta na jnda tiom'nchaa'ndyu'.

13

Jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom na calcwe' ts'om ts'aⁿ

¹ Maxjeⁿñeeⁿ tquie'cañom nn'aⁿ na jla'candiina Jesús na sa'ntjom Pilato na cwje nt'om nn'aⁿ galileos xcwe xjeⁿ na cwila'cwjeena quioo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Seitjoom'na' nioomna ñequio nioom quioo'ñeeⁿ.

² T'o Jesús ndaana, matsoom:

—¿Aa cwila'tiuu'yo' na luaa' tjoomna ee na t'manti jnaaⁿna waa, nchiiti cha'tso nt'omcheⁿ nc'iaana ndyuaa'ñeeⁿ?

³ Nndye'yo' nntsjo^o, meiⁿchjoo nchii jo!. Ee mati xeⁿ ticalcwe' n'om'yo', cha'tsondyo' nntsuundyo' cha'xjeⁿ na tsuundye jona.

⁴ Ndo' joo quin'oom nchoo' ndyee nn'aⁿ na tja quia na tioo w'aandye nacjoona ndyoo' peila Siloé, ¿aa cwilatuu'yo' na naⁿñeeⁿ t'manti tyola'tjoondyena, nchiiti cha'tsondye nn'aⁿ na tyom'aⁿ Jerusalén?

⁵ Nndye'yo' nntsjo^o, meiⁿchjoo nchii jo!, ee mati meiiⁿ 'o xeⁿ ticalcwe' n'om'yo', cha'tsondyo' maluaa' nntsuundyo' cha'xjeⁿ na tsuundye jona.

Ts'oom higuera na tjaa'na' tã coch'ee

⁶ Quia jo' seineiiⁿ ñ'loomwaa na tjañoom' na ma'moⁿna' na macaⁿna' na calcwe' n'om nn'aⁿ. Matsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tyomeintyjee' ts'oom higuera naquii' ntjoom'm. Ndo' tjacal'ueeⁿ taa' ts'oom'ñeeⁿ saa' tjaa ljo' ljeiiⁿ.

⁷ Jo' chii tsoom nnom ts'aⁿ na mach'ee cwenta ntjoom'm: “Canty'ia', ts'oom higuera waañe, jnda ndyee chu na mandyoocal'ua' taa'na' ndo' tjaa ljo' coljeiya. Cwa c'ua' juuna' ee cwe' ts'iaaⁿ matse-ityeeⁿñena' nomtyuaa.”

8 Saa t'o tsaⁿñeeⁿ nnoom, tso: “Ta, ca'ndii'ya' juuna' meiiⁿ cwe' chuwa^a hasta na jnda' ñaaⁿ ndiocheⁿ x'eena' ndo' nntiooⁿ ts'o to'.

9 Xeⁿ nnts'aana' ta, ya. Ndo' xeⁿ tjaa'naⁿ, quia ljo'cheⁿ c'ua' juuna'.”

Sein'maⁿ Jesús yuscu na tcom jndyew'ii naxeⁿ

10 Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ tyo'moⁿ Jesús naquii' wats'om chjoo.

11 Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii yuscu na jnda' quin'oom nchoo' ndyee chu na tei'caljoo jndyew'ii naxeⁿ. Jeeⁿ ntyjo' tyojaacaⁿ ndo' meiⁿchjoo tileicwinty- jeeⁿeⁿ nayuu.

12 Quia na nty'iaa' Jesús tsaⁿñeeⁿ, t'maaⁿ juu, tsoom nnom:

—'U nomxjoo, je' jnda' jndyaandyu' tycu na wi'.

13 Quia jo' tioom l'ooⁿ nacjoo', mantya jliuu naxeⁿ. Ndo' tyotseit'maaⁿñe Ty'oⁿots'om.

14 Saa juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om'ñeeⁿ, seiw'eeⁿ na sein'maⁿ Jesús tsaⁿñeeⁿ xuee na cwita'jndyeeⁿ. Tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ:

—Yom xuee wanaaⁿ na cal'a'yo' ts'iaaⁿ. Joo ncueemeiⁿ quio'yo' na nn'maaⁿ'yo', nchii xuee na cwita'jndyaaya.

15 Ndo' t'o Jesús nnom, tsoom:

—'O nn'aⁿ na cwe' cwil'a'yo' na ndoo' na jeeⁿ cwilacandaa'ndyo', çaa meiⁿcwindyo' 'o tiquila'cana'yo' quioo'jndyo oo snom njmeiⁿ'yo' yuu na macwa'yo' ndo' na nntsaala'c'u'yo' ndaa juuyo' xuee na cwita'jndyaaya?

16 Ee yuscum'aaⁿ, na cwiluiiñe tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham na jnda' quin'oom nchoo' ndyee chu

na maco'wi' Satanás jom, ¿aa ticyat'yiomna' na nndyaañê nawii'waa' xuee na cwita'jndyaaaya?

¹⁷ Yocheⁿ na matseineiⁿ ñ'oommeiⁿ, tío na jeeⁿ jnaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na jndoo jom. Saá nn'aⁿ na jndyendye, s'aana' na jeeⁿ neiiⁿna nc'e cha'tso ts'iaaⁿ na cajnda na tyoch'eeⁿ.

Cala'nooⁿa cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ ts'oom mostaza (Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Jnda chii tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Juu na matsaⁿntjom Ty'o^ots'om, ¿ljo' ñ'eⁿ matseijomna' cantyja 'naaⁿna'?

¹⁹ Juuna' matseijomna' cha'na lqueeⁿ ts'oom mostaza na jeeⁿ cajnda. Seic'oom ts'aⁿ juuna' naquii' ntjoom'm. Tyuaa' tjawijndeina', tue'ntyjo na teit'maⁿna' hasta tyol'a cantsaa cantquiaayo' naquii' l'ona'.

Cala'nooⁿa cantyja 'naaⁿ ndaaljo' (Mt. 13:33)

²⁰ Ndo' tsonnaaⁿaⁿ ndaana:

—¿ljo' cwicheⁿ na nntseijooⁿa juu na matsaⁿntjom Ty'o^ots'om?

²¹ Juuna' matseijomna' cha'na ndaaljo' na tjaa'ñe cwii yuscu naquii' ndyee tsua' xjeⁿ jnda tyoo'. Ndo' seicandeei'na' cha'waa tsqueeⁿ tyoo'ñeeⁿ.

'Ndyoots'a na cantuu (Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Quia jo' tjawinom Jesús njoom nt'maⁿ ndo' njoom nch'u na tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ yocheⁿ na tyocanjoom nato na wjaⁿ Jerusalén.

²³ Cwii ts'aⁿ tax'ee nnoom, tso:

—Ta, ¿aa tijndye nn'aⁿ na nlui'n'maaⁿndye?

24 T'ooⁿ, matsoom nda^ana:

—'Ndyoots'a cantyja na matsaⁿtjom Ty'oots'om, cantuuna'. Calajnda^yo' na ntsaaquie^yo' juuna'. Ee jndye nn'aⁿ na ñe^c'ooquie^yo' jo' jo', saa xocanda^a nl'ana.

25 Ee quia na jnda^y teicantya nquii ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ na nntseicu^tye^en 'ndyoots'a, quia jo' 'o na m'aⁿ'yo' ch'eⁿ nnto^yo' na ncwaⁿ'yo'. Nndu^yo': "Ta, catseicanaaⁿndyu' na ntsaqui^aâ." Saa jom nnc'ooⁿ nndyue^yo', nntsoom: "Ticaljeii yuu nn'aⁿ 'o."

26 Quia jo' nnto^yo' na nndu^yo' nnoom: "Jâ tsuu, tyocwaa'â ñeⁿndyu' ndo' tyo'mooⁿ nda^ayâ xcwe naquii' tsjoomyâ."

27 Saa jom nnc'ooⁿ, nntsoom: "Jnda^y tsjoo nda^a'yo' na ticaljeii yuu nn'aⁿ 'o. Quindy^yo' ñjaaⁿ, 'o nn'aⁿ na cwil'a^yo' natia."

28 Jo' jo' nnc'om^yo' na nlaxua^yo' na matseiⁿdaaⁿ'na' nquiu^yo' ndo' nnteiⁿnquie^yo' ndeiⁿ'om^yo' na maquiina' 'o. Ee nntyⁱa^yo' Abraham, Isaac, Jacob ndo' ñeeⁿ cha^tso profetas, na m'aⁿna yuu na matsaⁿtjoom, saa 'o jnda^y 'ndiina' ch'eⁿ.

29 Quia ljo' nlquie nn'aⁿ na nnaⁿ ndiocheⁿ tsjoomnancue. Ñequio na neiiⁿ naⁿ'ñeeⁿ nncwindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa yuu na matsaⁿtjom Ty'oots'om na nlcwaⁿ'na.

30 Queⁿ'yo' cwenta, m'aⁿ nn'aⁿ je' na cwilatiu^yo' na maju^cjena' joona. Saa ndanquia nntseiwendyena' joona. Ndo' m'aⁿ nn'aⁿ je' na cwila^tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindy^e, saa nncueⁿtyjo na nncju^cjena' joona.

*Maty'ioo Jesús cantyja 'naa' nn'a' Jerusalén
(Mt. 23:37-39)*

³¹ Majuuti xuee'ñeeⁿ, tquie'cañom nt'om nn'aⁿ fariseos Jesús, jluena nnoom:

—Calui' ñjaaⁿ, cja' cwiicheⁿ joo ee ñe'catseicuee' Herodes 'u.

³² Tsoom ndaana:

—Catsa'yo', candu'yo' nnom cajndye'ñeeⁿ: “Queⁿ cwenta, ja manncwjiit'ya^ya naⁿndii naquii' n'om nn'aⁿ. Ndo' nntsein'maⁿtya^ya nn'aⁿwii 'io cha luaa'. Ndo' tajndye cwii tjo^o na nntseicanda^a'ndyo ts'iaaⁿ na jndyo^oya.”

³³ Sa^a jndei'na' na je', 'io ndo' cha jojo^tya cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na mats'aaya, ee ticatsona' na nchii Jerusalén na nncue' cwii profeta.

³⁴ 'O nn'aⁿ Jerusalén na cwilacwje'yo' profetas ndo' majñoom' ljo' nn'aⁿ na majñooⁿya na m'aaⁿ. Jndye ndii' ñentyjaa' ts'ooⁿ na nntseitjoⁿya ntseinda' cha'xjeⁿ matseitjom caxtixquie ntseinaaⁿ nacjee' ntsqueeⁿ. Sa^a 'u cwaaⁿ tquiaandyu'.

³⁵ Queⁿyo' cwenta, Ty'oots'om ma'ñeeⁿ 'o. Taxoc'oom wats'om t'maⁿ 'naⁿyo'.

Quia jo' seineiiⁿ nda^a nn'aⁿ, tsoom:

—Nndye'yo' nntsjo^o na taxocanty'ia'yo' ja hasta na nncue'ntyjo^o xuee na nndu'yo': “Matio'naaⁿñena' nqueⁿ na mañoom ñequio xuee' Ta Ty'oots'om.”

14

Sein'ma' Jesús ts'aⁿ na ndii' tcoo'

¹ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, tjatseijomñe Jesús waa' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ

nn'aⁿ fariseos, na nlcwaaⁿaⁿ jo' jo'. Ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ fariseos na tyoqueⁿ cwenta ljo' nnts'aaⁿ.

² Jo' jo' tjameintyjee' cwii ts'aⁿ na wii' jo nnoom na ndii' tcoo'.

³ Ndo' tax'eeⁿ ndaa nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos, tsoom:

—¿Aa maty'iomyana' na nntsein'maⁿ ts'aⁿ tsaⁿwii' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, oo aa ticaty'iomna'?

⁴ Saa joona yacheⁿ jla'cheⁿna. Quia jo' to'ñoom ts'aⁿwii', sein'maaⁿ juu ndo' tsoom nnom:

—Ya xeⁿ na wja'to' wa'.

⁵ Jnda jo' tsoom ndaa fariseos'ñeeⁿ:

—¿Aa m'aaⁿ cwiindyoy' 'o na xocatseicjeeñe na nncwji' snom oo quio'jndyo tsmeiⁿ na tju'na' ts'om tsue'tsjoom, meiiⁿ na juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ?

⁶ Saa ticat'oona 'ñom.

Nn'aⁿ na 'oo yuu na macoco ts'aⁿ

⁷ Ndo' naⁿñeeⁿ na tqueeⁿ ts'aⁿ fariseo na nlcwa' ñ'eⁿñê, tqueⁿ Jesús cwenta ljo' l'ana. Jla'yuu ndaana ntsula nacañoom'ticheⁿ nacañoom' meiⁿsa. Jo' chii seineiiⁿ ñ'oom tjañoom' ndaana.

⁸ Tsoom:

—Quia na maqueeⁿ ts'aⁿ 'u na catseijomndyu' na macoco jnaaⁿ, tincja'cajmaⁿ sula nacañoom'ticheⁿ. Ee xeⁿ nntseijomna' tqueeⁿñê cwiicheⁿ ts'aⁿ na t'maⁿti cwiluiiñe, nchiiti 'u,

⁹ quia jo' jom na tqueeⁿñê 'o, nncjaantyyaaⁿaⁿ 'u, nntsoom njom': “'Ü quiaa' na tsaⁿm'aaⁿ nncjom yuu na wacatyeeⁿ.” Quia jo' nlui'jnaaⁿndyu' na nncja'cajmaⁿ sula na macanda.

10 Jo' chii, quia na maqueeⁿñe ts'aⁿ 'u, cja'cajmaⁿ sula na we'yandyo, cha quia na nncjaantyjaa' ts'aⁿ na tqueeⁿñe 'u, nntsoom njom': "U x'iaya, cwinoom' nacañoomcheⁿ." Quia jo' nntseit'maaⁿñena' 'u jo ndaa cha'tso nn'aⁿ na meindyuaandye nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿndyu'.

11 Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquioo Ty'o^ots'om juu. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maju'ñecje, maxjeⁿ nntseiwendye Ty'o^ots'om tsaⁿñeeⁿ.

12 Mati tso Jesús nnom ts'aⁿ na tqueeⁿñe jom:

—Quia na maqueⁿ nn'aⁿ na cala'jomndye na nlcwa'yo' na quiajmeiⁿ oo natmaaⁿ, tilqueⁿ nc'ia', meiⁿ nn'aⁿ nncu', meiⁿ nn'aⁿ na jnda teitquioo', meiⁿ naⁿtya na m'aⁿ ndyoo'. ¿Ee aa nchii nncuee' xuee na majo'ti nl'a joona, cha nnjoom cha'xjeⁿ na sa' 'u?

13 Jo' chii quia na nntsa' nantquie na t'maⁿ na nlcwa' nn'aⁿ, queⁿ ndyeñeeⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na ticandaa' luee, nc'ee', ndo' nn'aⁿ na tileic'ooca' ñequio nn'aⁿ na nchjaaⁿ.

14 Quia jo' nnc'oom' na neiⁿ na luaa' nntsa'. Ee joona xocandaa' nl'ana na nnjoom ljo' na sa', saa' 'u nnc'oñom' na nnjoom quia na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na ñel'a yuu na maty'iomyana'.

Nantquie t'maⁿ natmaaⁿ

15 Cwii ts'aⁿ na ñ'eⁿ meindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa, quia na jndii na luaa', tso nnom Jesús:

—Ñequiaana' na neiiⁿ ts'aⁿ na nntseijomñe nantquie t'maⁿ yuu na matsa'ntjom Ty'o^ots'om.

16 T'õ Jesús cwii ñ'oom na tjañoom'. Ma'moⁿna' na nchii cha'tsondye nn'aⁿ nnc'ooquiee'ndye yuu na matsaⁿntjom Ty'õots'om. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, jom jnoom'm cwii nantquie t'maⁿ ndo' tqueeⁿñê jndye nn'aⁿ.

17 Quia na tuee'ntyjõ xjeⁿ na nlcwa'na natmaaⁿ jñoom mosoom'm na cjaacatso ndaaⁿ nn'aⁿ na maqueeⁿñê: “Aa ndye'yo', cjaaya, ee cha'tso jndaⁿ maya waa.”

18 Saa cha'tsondye naⁿñeeⁿ cwii cwii nnom jla'cajñoom'ndyena. Tsaⁿ najndyee tso: “Catsa' cwii naya'ñeeⁿ na catsu' nnom patrom 'naⁿ na catseit'maⁿ ts'oom ja, ee jndaⁿ seijndaya cwii taⁿ tyuaa ndo' macaⁿna' na cjocandoo'a juuna'.”

19 Ndo' tso cwiicheⁿ ts'aⁿ nnom moso: “Ja jndaⁿ seijndaya 'om ljo quioo'ndyo na nl'a ts'iaaⁿ ndo' je' jocanty'ia aa ndyaa' ya nl'ayo'. Jo' chii catsa' cwii naya'ñeeⁿ na catsu' nnoom na catseit'maⁿ ts'oom ja.”

20 Ndo' cwiicheⁿ tso: “Cwe' xcondyo na tmaⁿco, jo' na xocandaaⁿ nncjo.”

21 Tjalcwe' moso tjatseicañeeⁿ patrom 'naaⁿaⁿ cha'tso ñ'oommeiⁿ. Ndo' seilioo'ñe patrom. Tsoom nnom mosoom'm: “Catseityua', cja' jo ts'ua ndo' n'om nantaa naquii' tsjoom ndo' candyo'chu' ndyeñeeⁿ ñequio nn'aⁿ na ticandaaⁿ luee, nc'ee', nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee' ñequio nn'aⁿ na nchjaaⁿ.”

22 Jndaⁿ chii seicandii moso'ñeeⁿ, tsoom: “Ta, jndaⁿ tuii cha'xjeⁿ na saⁿntjom' saaⁿ ndicwaⁿ wanaaⁿti.”

23 Quia jo' tso patrom nnoom: “Cja' jo n'om nato nt'maⁿ ñequio cha'tso nato cajneiⁿ. Catsa' na jndei'na' na ñequio nn'aⁿ cha na nntoo' w'aya.

24 Je' nndye'yo' nntsjō na meiⁿcwiindye nn'aⁿ na tquaaⁿndyōjndyaā xocaljeii chiuu waa nan-tquie t'maⁿ na mandoo'a."

Jeeⁿ jndyaa' na wjaantyjo ts'aⁿ naxeⁿ Cristo

25 T'maⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ ty'e ñ'eⁿ Jesús. Quia jo' taqueeⁿ, tsoom ndaana:

26 —Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nndyo ñ'eⁿndyo xeⁿ tic'oom na jndati ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo, nchiiti tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ, scoom'm, ntseinaaⁿ, ti'nquoom ñequio ndyencjoom, hasta cantyja na wando' nqueⁿ, tsaⁿñeeⁿ xocandaā nntseijomñê ñ'eⁿndyo.

27 Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nndyontyjo cantyja na mats'aa, xeⁿ tic'oom na cwiljoya ts'oom nawil' na matjoom cantyja 'naⁿya meiiⁿ cueeⁿeⁿ, tsaⁿñeeⁿ xocandaā nntseijomñê ñ'eⁿndyo.

28 Xeⁿ cwiindyo' 'o ñe'cats'aa w'aandye, ¿aa nchii nncjaacjoojndyee, nntseitiuuya chiuuxjeⁿ nlcaⁿna' cha ntyjii aa nleijndei cwanti na maleiñ'oom hasta na nndaⁿ w'aa'ñeeⁿ?

29 Xeⁿ ticats'aaⁿ na ljo', jnda s'aaⁿ tsiaⁿtsjo' ndo' nljeiiⁿ na taticatquii nnts'aaⁿ, quia jo' cha'tso nn'aⁿ na nnty'iaa na ljo', nnto'na na nla'jnaaⁿna jom.

30 Nluena: "Tsaⁿm'aaⁿl' togoⁿ cwii ts'iaaⁿ saā cwe' ts'iaaⁿ taⁿl'. Títseicandaā'ñê."

31 Mati cwii rey na tseixmaⁿ qui meiⁿ sondaro, ¿aa nts'aacheⁿna' na nncjaacatjomñê cwicheⁿ rey na nndyocats'aa tia' nacjoom'm na matseixmaⁿ ntquiuu meiⁿ sondaro? ¿Aa chii nncjaacjoojñeeⁿ na nntseitiuuyaaⁿ, aa nndaⁿ nnts'aaⁿ?

32 Ndo' xeⁿ nnty'iaaⁿl'aⁿ na tixocandaā nnts'aaⁿ, quia jo' nntseicwanoom ñ'oom ñequio ts'aⁿ

'naaⁿlaⁿ na nntseity'ooñê na cwitsaaⁿ! tia', cwii na ndicwaⁿ tquia ndyo tsaⁿñeeⁿ.

³³Jo' chii meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ 'o na tica'ndii cha'tso na matseixmaⁿ nquii, xocandaꝯ nntseijomñê ñ'eⁿndyo.

Til'ue tsjaaⁿ! xeⁿ na jndaꝯ jlui' na chjeⁿna'
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴Jeeⁿ l'ue tsjaaⁿ! saꝯ xeⁿ nlui' na chjeⁿna', ¿ljo' ñ'eⁿ cwii nleichjeⁿnnda'na'?

³⁵Taxocwil'uena', meiⁿ quio tyuaa, meiⁿ ñ'eⁿ to'. Cwe' quiityeⁿquiee' nn'aⁿ joona'. Maluaa' matseijomna' 'o, m'aⁿyo' cha'cwijom tsjaaⁿ! na til'ue xeⁿ tyootei'jndei'yo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ. 'Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candiia.

15

Cantyja 'naaⁿ catsmaⁿ na tsuuñe
(Mt. 18:10-14)

¹Cha'tsondye nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom Roma ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oꝟs'om cantyja na nquiu nn'aⁿ fariseos, jla'candyoo'ndyena nam'aaⁿ Jesús na ndyena ñ'oom na nntseineiⁿ.

²Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'moꝟⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés tyotio'ñ'oomna jom. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ! ya ñ'oom jom ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oꝟs'om ndo' macwaaⁿ!aⁿ ñ'eⁿndyena.

³Quia jo' seineiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaꝯna, tsoom:

⁴—Xeⁿ cwiindyoy' 'o m'aaⁿ cwii siaⁿnto canmaⁿ ntsmeiⁿ! ndo' xeⁿ nntsuuñe cwii jooyo', ¿aa nchii

n'ndiyaaⁿ ñequieen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' ñjeeⁿ quioo'ñeeⁿ yuu na cwicwa'yo' ndo' nncjaacal'ueeⁿ juu catsmaⁿ na tsuuñe hasta xjeⁿ na nljeiiⁿcheⁿ?

⁵ Xeⁿ jnda ljeiiⁿ catsmaⁿñeeⁿ, nlei'caljoom juuyo' xtyoom'm ñequio na neiiⁿeⁿ.

⁶ Ndo' quia na nncueⁿeⁿ waⁿ'aⁿ, nntseitjoom nc'iaaⁿ'aⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo' waⁿ'aⁿ. Nntsoom ndaana: “C'o^onya na neiiⁿya, ee catsmaⁿ tsmaaⁿ'a na tsuuñe jnda ljeinnda'a juuyo'.”

⁷ Luaa nntsjoo ndye'yo', maluaa' na t'manti neiiⁿ Ty'o^ots'om na m'aaⁿ cañoom'luee cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿjnaⁿ na cwilcwe' ts'om, nchiiti ñequieen'aaⁿ nchoo' nqui nchoo' ñjeeⁿ ts'aⁿ na mach'ee yuu na maty'iomyana' na ticaⁿ'na' na nlcwe' ts'om.

Tsjo'ñjeeⁿ na tsuu

⁸ 'Oo cal'uu na m'aaⁿ cwii yuscu na maleiñ'oom qui xjeⁿ s'om xuee, ndo' xeⁿ nntsuuñê cwii joona' naquii' w'aa, ¿aa nchii nntseicanaaⁿñê chom, ndo' ya ya nlcaañe, tcuutcuu nl'ueeⁿ juuna' hasta xjeⁿ na nljeiiⁿcheⁿ?

⁹ Ndo' xeⁿ jnda ljeiiⁿ, nntseitjoom nc'iaaⁿ'aⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo' waⁿ'aⁿ ndo' nntsoom ndaana: “C'o^onya na neiiⁿya, ee jnda ljeiya tsjo'ñjeeⁿ na tsuu.”

¹⁰ Luaa nntsjoo ndye'yo', maluaa' jeeⁿ cwila'neiiⁿndye ángeles cwentaa' Ty'o^ots'om cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿjnaⁿ na cwilcwe' ts'om.

Seit'maⁿ ts'om ts'aⁿ jnaaⁿ

¹¹ Seineiⁿticheⁿ Jesús, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tyom'aⁿ we ntseinaaⁿ na naⁿnom.

12 Juu tsaⁿchee tsoom nnom tsotyeeⁿ: “Ta, quiaa' 'naⁿ na tseixmaⁿya na nnc'o'ñ^o.” Quia jo' t^oⁿ tsotyeeⁿ 'naⁿ na niom, tquiaa nnoom.

13 Tyoowijndye xuee na tuii na ljo', seitjoom cha'tso 'naaⁿ'aⁿ, tjaaⁿ tquia cwiiⁿcheeⁿ ndyuaa. Jo' jo' seico^oⁿ cha'tso 'naaⁿ'aⁿ cwe' luaa'.

14 Jnda na ndyueñ'eⁿ seicatsoom, seijomna' jndyo cwii jndo' t'maⁿ tyuaa'ñeeⁿ. Jnaⁿ'na' na tco'wi'na' jom na tjaa'naⁿ ljo' cwii ya nleil'uee'ñê.

15 Quia jo' tjaaⁿ, tjaquiee'toom na nnts'aaⁿ ts'iaaⁿ moso 'naaⁿ' cwii ts'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. Jñom tsaⁿ'ñeeⁿ jom na nnteix'eeⁿ calcu jo jnda^a.

16 Jeeⁿ ñe'cwaaⁿ'aⁿ meiiⁿ cwe' nlcwa jnda^a na cwicwa' calcu. Saa meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ tquiaa ljo' nlcwaaⁿ'aⁿ.

17 Quia jo' tjañjoom' ts'oom, seitioom: “Jndye moso m'aⁿ waa' tsoty^a, hasta ma'ndiina' nantquie na cwicwa'na. Ndo' ja ñjaaⁿ m'aaⁿya, mañe'c'ioya na ñe'jndo'a.

18 Je' yuu' nluii'a ljoo, nncj^olcwa'nda'a m'aaⁿ tsoty^aya, ndo' nntsjo^o nnoom: Ta, jnda seitjo^ondyo nnom Ty'o^ots'om ndo' njom' 'u.

19 Tacatseixmaⁿya na nntsu' na jnda' ja. Catsa' cwe' cha'na cwii moso' ja.”

20 Quia jo' mana tjalcweeⁿ'eⁿ na m'aaⁿ tsotyeeⁿ.

'Tquia ndicwaⁿ wjaanoom, ljeii tsotyeeⁿ jom. Tioo na jeeⁿ jnda ntyjii ñ'eⁿñê. Jleinom, tja-catjomñe jom. Taxcweeñe ndo' t'uu ntsmaaⁿ'aⁿ.

21 Quia jo' tso jnaaⁿ nnoom: “Ta, jnda seitjo^ondyo nnom Ty'o^ots'om ndo' njom' 'u. Tacatseixmaⁿya na nntsu' na jnda' ja.”

22 Jnda tquiaena na waa w'aa, tso tsotyeeⁿ ndaa mosoo': “Cwa queⁿndyo' quia'yo' liaa na yati, ndo'

cala'cwe'yo' jooṇa' jom. Ndo' catjaa'ndyo' tsei'x'ii ts'ooṇ cala'ñjom'yo' lcoom jom.

23 Ndo' mati tsaac'om'yo' quioo'jndyo chjoo na t'meiiñe. Cala'cue'yo' juuyo'. Nlcwaa'a ndo' nl'aaya xuee.

24 Ee ti'jndaaya luaa, cha'cwijom jnda tuee^{ne} ndo' wando'nnaa^{na}, tsuuñe ndo' teijndaa'ñenna^{na}.” Quia jo' to'na na tyola't'maa^{na}ndyena.

25 'Saa jnaaⁿ tsa^{nt}quiee, tic'oomñe, jndaṁ tja. Quia na jnda tyjee' ndyowindyoo' na waa w'aana, jndii na cwitzo' ndo' cam'aaⁿ jnoom.

26 Tcwaaⁿ cwii mosoona, tax'eeⁿ 'ndyoo ljo' cwiluii.

27 T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom: “Ti'ty'iu' jnda tyjee^{ne} jo' na seicuee' tsotye' quioo'jndyo chjoo na t'meiiñe ee ya tyjee^{ne}, tiwee^{ne}.”

28 Saa tsaⁿñeeⁿ seiw'eeⁿ, meⁿ quii' w'aa ti'cjaaque^{ne}. Jo' chii jlui' tsotyeⁿ ndo' s'aa ty'oo nnoom na cjaaque^{ne}.

29 Saa jom t'ooṇ nnom tsotyeⁿ, tsoom: “Queⁿ cwenta, teijndye ndyu mand'i'ntjo^{na} njom' meⁿ tyootseiquie' ts'ooṇya yuu na matsa'ntjom' ja. Saa meⁿcwii ndii' tyooñequiaa' meⁿ cwe' canch'ioo ndyua na nntseicua' na nnc'ooṇya na nei^{na} ñequio nc'iaya.

30 Saa je' na tyjee' ti'jnda' luaa' na tjatseicooṇ 'naⁿ ñequio lculjaa', jnda'jom quio'jndyo chjoo na t'meiiñe jnda seicue' cwentaa^{na}.”

31 Ndo' t'o tsotyeⁿ nnoom, tso: “U jndaaya, maxjeⁿ m'aaⁿ ñ'eⁿndyo ndo' cha'tso 'na^{na} 'u 'naⁿ.

32 Saa maty'iomna' na cal'aaya xuee ndo' c'ooṇya na nei^{na} ee ti'ty'iu' luaa' cha'cwijom

jnda tueeⁿeⁿ ndo' wando'nnaaⁿaⁿ, jnda tsuuñê saa teijndaa'ñennaⁿaⁿ.”

16

Mosotquiee na seitjoñe

¹ Mati seineiⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya ndo' t'oom cwii mosotquiee 'naaⁿaⁿ. Jla'candii nn'aⁿ jom na cwe' matseicatsuuto tsaⁿñeeⁿ 'naaⁿaⁿ.

² Quia jo' tqueeⁿñê juu, tsoom nnom: “¿Chiuu waayuu ñ'oom na mandii cantyja 'naⁿ? Quiaa' cwenta ts'iaaⁿ na mache' ee ma'ndiina' 'u na m'aaⁿ mosotquiee.”

³ Quia jo' seituu mosotquiee naquii' ts'oom: “¿Chiuu nnts'aayo na cwii nncwantjoⁿ? Ee patrom 'naⁿya macwjeeⁿeⁿ ja na m'aaⁿya mosotquiee. Ee tijndo na nnts'aa ts'iaaⁿ jndaⁿ ndo' jnaaⁿa na cwe' ndaa nn'aⁿ nlcaaⁿa ljo' na macaⁿa ja.

⁴ Mantyjii chiuu nnts'aa cha nnto'ñoom nn'aⁿ ja l'aana xeⁿ jnda 'ndiina' ja na mosotquiee.”

⁵ Quia jo' tqueeⁿñê cwii ndo' cwii nn'aⁿ na cho'jnaⁿ nnom patrom 'naaⁿaⁿ. Tax'eeⁿ nnom ts'aⁿ najndyee: “¿Cwanti t'maaⁿ chujnaⁿ nnom patrom 'naⁿya?”

⁶ T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom, tso: “Ja chojnaⁿ cwii siaⁿnto ncjo seitye.” Ndo' tsoom nnom: “Luua co'ñom' tsom na teiljeii cwanti chujnaⁿ. Queⁿndyu', cajmaⁿ, catseiljei'xco' na ñe'wen'aaⁿ nchoo' qui ncjo chujnaⁿ.”

⁷ Jnda jo' tax'eeⁿ nnom cwicheⁿ, tsoom: “Ndo' 'u je', ¿cwanti chujnaⁿ?” T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom: “Ja chojnaⁿ cwii siaⁿnto xuu lqueeⁿ trigo.” Quia jo'

tsoom nnom: “Lluaa co'ñom' tsoom na chuuna' cwanti chujnaⁿ. Catseiljei'xco' na ñe'ñequieen'aaⁿ xuu lqueeⁿ trigo chujnaⁿ.”

⁸ Ndo' tjawee' ts'om tsaⁿtya na luaa' s'aa moso tiaa'ñeeⁿ, ee na jndo' ts'oom ts'iaaⁿ na s'aaⁿ. Ee nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancuewaa, jndo'ti n'omna quii'ntaaⁿ nc'iaana, nchiiti nn'aⁿ na la'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ naxuee.

⁹ 'Candyeyo' ntsjoo, cwil'uee'ndyo' 'naⁿ'yo' na niom tsjoomnancue na quio nla'jndyeendyo' nn'aⁿ na nljoya ñ'oom ñ'endyo'. Quia jo' quia na nntycwii 'naⁿ'yo' jo', m'aⁿ 'ñeeⁿ nnto'ñoom 'o jo nandy cañoom'luee.

¹⁰ 'Ts'aⁿ na ya matseicanda ñ'oom na tit'maⁿ, mati ntseicanaaⁿ ñ'oom na t'maⁿ. Ndo' ts'aⁿ na titseicanda meiiⁿ ñ'oom na ti't'maⁿ tseixmaⁿna', majndeiticheⁿ ti'xotseicanaaⁿ ñ'oom na t'maⁿ.

¹¹ Saã xeⁿ 'o ticalacanda'yo' ñequio 'naⁿ'yo' na waa tsjoomnancuejnaⁿwaa, tjaa 'ñeeⁿ juu nñequiaa na nnto'ñoom'yo' 'naⁿ na mayuu'cheⁿ na jnda matseixmaⁿ.

¹² Ndo' xeⁿ 'o tis'a cwenta cwil'a'yo' ñequio 'naⁿ na nchii 'naⁿ'yo' joona', meiiⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu na nñequiaa naya luee'yo' na nla'xmaⁿna' cwenta'yo'.

¹³ 'Tjaa'naⁿ moso na ndaa nndi'ntjom nnom we patrom. Ee nnc'oom na ticuee' ts'oom cwii, ndo' cwiicheⁿ nncjaawee' ts'oom. Oo na nncjaañ'oomñe ñ'eⁿ cwii, saã cwiicheⁿ nntseijnaaⁿaⁿ. 'O xocandaã nndye'ntjom'yo' nnom Ty'oots'om ndo' mati ndaa s'om.

¹⁴ Nn'aⁿ fariseos na m'aⁿ jo' jo', tyondyena cha'tso ñ'oommeiⁿ na seineiⁿ Jesús. Ndo' ty-

ola'jnaaⁿna jom, ee jeeⁿ cwila'candya' n'omna s'om.

¹⁵ Saa tsoom ndaana:

—'O cwitjei'yandyo' cheⁿncjo'yo' jo ndaa nn'aⁿ saa Ty'o^ots'om wajnaⁿaⁿ naquii' n'om'yo'. Cha'tso nnom na jeeⁿ neiⁿncoo' nquiu nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena, Ty'o^ots'om jnoom'm nmeiⁿ'.

Xocantycwii ñ'oom' Ty'o^ots'om

¹⁶ 'Tyola'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om na tqeⁿ Moisés, ñequio ñ'oom ndyuee profetas hasta quia na tyjee' Juan. Quia ljo'cheⁿ jnaⁿna' na cwiwineiⁿ ñ'oom cantya 'naaⁿ' na matsa'ntjom Ty'o^ots'om nn'aⁿ. Ndo' je' je' jnda tue'ntyjo xjeⁿ na ticwii cwii ts'aⁿ matseijndeiⁿ cha nndaⁿ nncjaaquiee'ñe cantya 'naaⁿ'aⁿ.

¹⁷ 'Tijndei'tina' na nntsuu tsjo'luee ñequio tsjoomnancue, nchiiti na titseicandaⁿñena' meiiⁿ ñe'cwii ljeii cachjoo na quio teiljeii ñ'oom' Ty'o^ots'om na matsa'ntjomna'.

Ticatsona' na nntyuii' ljeii cantya na toco ts'aⁿ
(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ 'Meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseityuii' ljeii 'naaⁿ' ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, tsaⁿ'ñeeⁿ mach'eena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Ndo' mati meiⁿ'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ yuscu na jnda tyuii' ljeii 'naaⁿ' ñ'eⁿ saa', mati tsaⁿ'ñeeⁿ mach'eena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ.

Tsaⁿtya ñequio tsaⁿ'ñeeⁿ' Lázaro

¹⁹ 'Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na ñequii'cheⁿ tyocweⁿ liaa na jeeⁿ ya ndo' jndana' na tuiina' ñ'eⁿ tsaⁿ lino. Ndo' 'io ndii 'io tyocwaaⁿ'aⁿ nantquie na yaticheⁿ.

20 Jo 'ndyoots'a tiom waa' tsaⁿtya'ñeeⁿ tyowa-catyeeⁿ cwii tsaⁿjñeeⁿ na jndyu Lázaro. Cha'waañê chom ntyje'.

21 Tyocantyjaa' ts'oom na nlcwaaⁿ'aⁿ meiiⁿ cwe' na cajndāa na cwiquiaa nacjee' meiⁿsa 'naaⁿ tsaⁿtya. Ndo' calue' tyonquiocatyueendyeyo' ntyje' na chom.

22 Tue'ntyjo xuee na tue' tsaⁿjñeeⁿ, ndo' tyeñ'om ángeles añmaaⁿ'aⁿ paraíso na m'aaⁿ Abraham. Mati tue' tsaⁿtya ndo' tjacanty'iuu'ñê.

23 Tyom'aaⁿñê yuu na ñjomndye l'oo. Jlundaañê, nty'iaa'tquiaaⁿ na m'aaⁿ Lázaro nacañoom' Abraham.

24 Quia jo' seixuaⁿ, tsoom: “Tsotyaya, Abraham, c'oom' na wi' ts'om' ja. Cajñom' Lázaro na canchjeeñê nomts'ooⁿ naquii' ndaatioo cha nntseicanaⁿ'aⁿ tsaya. Ee jeeⁿ t'maⁿ wi' matjoⁿya naquii' chomwaa.”

25 Sāa tso Abraham nnoom: “Jndaaya, cjaañjoom' ts'om' cha'tso na ya na ñeto'ñom' xjeⁿ na ñetando', ndo' Lázaro wi' ñetjoom. Sāa je' je' jom ljoo mawajñeeⁿ ndo' 'u je', wi' matjom'.

26 Ndo' nchii macandā cwe' jo'. Quii'ntaaⁿ jâ ñ'eⁿndyo' 'o waa cwii tsue'tsjoom na tjaa yuu cwintycwii na njoom, cha 'ñeeⁿ jâ na ñe'c'oo na m'aⁿ' 'o, xocandāa nncwinom. Ndo' meiⁿ nn'aⁿ nam'aⁿ yuu jo' xocandāa nncwinom ntyjawaa.”

27 Quia jo' matso tsaⁿtya: “Ta, mats'aa ty'oo njom', cwa cajñom' jom waa' tsotyā,

28 ee jo' jo' m'aⁿ 'om ti'ntyjo. Cjaanquiaaⁿ ñ'oom ndāana cha ticandyochuuna' joona ljooñe yuu na jeeⁿ wi'.”

29 Sāa tso Abraham nnoom: “Joonā

macwilei'ñ'omna ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas. Ñ'oommei' candyena.”

³⁰ Saa jom tsoom nnom Abraham: “Tiyuu' ta, xe' cwii joo nn'aⁿ na jndạ tjạ wjaa na m'aⁿna, maxjeⁿ nlcwe' n'omna.”

³¹ Ndo' t'o Abraham nnoom: “Xe' tiñe'candyena ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas, mati xocandyena ñ'oom 'ndyoo cwii ts'aⁿ meiiⁿ na nncwando'nnda' na jndạ tue'.”

17

Waa na teincuu' na nntseiquioo jnaⁿ ts'aⁿ
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Tso Jesús ndaạ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm:

—Tijoom jaawintyjee'na' na ñe'catseiquiaana' nn'aⁿ na cal'ana jnaⁿ, saạ nnt'uiwi'na' ts'aⁿ na jnaaⁿ juu nncjaachuuna' nn'aⁿ na mati nl'ana jnaⁿ.

² Yati xeⁿ cwityeⁿ cwii tsjo'suu xtyo' tsaⁿñeeⁿ ndo' catuee' nn'aⁿ jom ts'om ndaaluee nchiiti na nntseiquioona' cwii joo nn'aⁿ na tyoowijndaya cantyja na cwila'yu'.

³ Queⁿyo' cwenta cantyja 'naⁿyo'.

'Xeⁿ cwii nn'aⁿ na matseyu' matseitjooñê njom', cwaⁿya' jom. Ndo' xeⁿ cwilcwe' ts'oom, catseit'maⁿ ts'om' jom.

⁴ Ndo' meiiⁿ matseitjooñê njom' ntquiee' ndii' na cwii xuee, ndo' cwii cwii ndii' nncjaacatsoom njom': “Catseit'maⁿ ts'om' ja, cwilcwe' ts'ooⁿ”, maxjeⁿ ñequii'cheⁿ catseit'maⁿ ts'om' jom.

Na matseyiyu'ya ts'om ts'a^n, t'ma^n najndeii mat-seixma^nna'

⁵ Apóstoles jluena nnom Ta Jesús:

—Quiaa' na t'ma^nti nlayu'ya n'oo^nyá.

⁶ Tsoom ndaána:

—Meii^n na jee^n cachjoo cwilayu'ya n'om'yo' cwe' cha'na cachjoo cwii ts'om lquee^n mostaza, nndaá nndu'yo' nnom ts'oom sicómorowaa': “Catyendyu'ndo' co'na' 'u ts'om ndaalúe.” Ndo' maxje^n nntse-icandána' ñ'omndyue'yo'.

Ts'a^n na mandí'ntjom maca^nna' na catseicanaa^n

⁷ 'Cal'uu cwiindyó' 'o m'aa^n mosoo' na mat-seindyaa oo na mach'ee cwenta quíoo' jo jndaá, ndo' quia jnda tyjee' tsa^nñee^n na jna^n jndaá, ¿aa mantya nntsu' nnom: “Cwinoom' luaa, cajma^n na nlcwa'”?

⁸ ¿Aa nchii najndyee nntsu' nnoom?: “Cwa catseijndaa'ndyu' je', catseíñ'oom'ndyu' na nlcwaa'a. Xe^n jnda tcwaa'a ndo' jnda t'ua, quia ljo'che^n nlcwa' ndo' nnc'ua'.”

⁹ ¿Aa nnts'aache^nna' na ñequiaa' na quianl'uaa' moso' nc'e na seicanaa^n ñ'oom na sa'ntjom' jom? Matseitiuu xocatsa' na ljo'.

¹⁰ Mati 'o, quia na jnda l'a'yo' cha'tso na matsa'ntjomna' na cal'a'yo', quia jo' candu'yo': “Já cwiluiindyô moso na tjaa yuu l'uendye. Ee cwe' tomti na laxmaa^nyâ na cal'aayâ jnda ñel'aayâ.”

Sein'ma^n Jesús qui ts'a^n na chuu tycu lepra

¹¹ Quia jo' tjatjati Jesús na mawja^n Jerusalén, teinoom tyencoo' ts'ondaá Samaria ñequio ts'ondaá Galilea.

12 Cha'na tjaqueⁿeⁿ cwii tsjoom chjoo, jlui'nom qui nn'aⁿ na cho tycu lepra, tquia ty'emei'ntyjee'na.

13 Jndei jla'xuaana, jluena:

—'U Jesús na ma'mo^oñ' ñ'oom' Ty'o^ots'om ndaa nn'aⁿ, c'oom' na wi' ts'om' jâ.

14 Quia na nty'iaa' Jesús joona, tsoom nda^ana:

—Catsala'ca'moⁿndyo' nda^a ntyee.

Ndo' yocheⁿ na cwi'oona, jliuna cwa jnda ljuu'ndyena tycu'ñeeⁿ.

15 Ndo' cwii tsaⁿ'ñeeⁿ, quia na ljeiiⁿ na jnda n'maaⁿ, tjalcweeⁿeⁿ, c'uaa 'ñom na matseit'maaⁿ'ñe Ty'o^ots'om.

16 Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús, tquiaaⁿ na quianl'uaa'. Ts'aⁿ samaritano tsaⁿ'ñeeⁿ.

17 Quia jo' tso Jesús:

—¿Aa nchii quindyee nn'aⁿ na ljuu'ndye? Ndo' nt'omcheⁿ ñjeeⁿ je' ¿yuu m'aⁿ?

18 Macanda juu tsa^m'aaⁿ na nchii ts'aⁿ judío, jndyotseit'maaⁿ'ñe Ty'o^ots'om.

19 Quia jo' tso Jesús nnom:

—Quicantyja', cja'to'. Nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñ'eⁿndyo jnda n'maⁿ'.

Luaa waa na nncwjee'cañoom na matsa'ntjom Ty'o^ots'om

(Mt. 24:23-28, 36-41)

20 Tyota'x'ee nn'aⁿ fariseos nnom Jesús cwaaⁿ nncwjee'cañoom juu na matsa'ntjom Ty'o^ots'om. T'o^oñ nda^ana, tsoom:

—Xocala'noⁿ'yo' aa jnda tue'ntyjo juuna' cwe' cwii 'naaⁿ na nleitquioo'.

21 Tjaa 'ñeeⁿ nnda_a nntso: “Llua' m'aaⁿ”, oo “La'ñeeⁿ m'aaⁿ na matsa'ntjoom”, ee jnda ma-matsa'ntjom Ty'o_ots'om naquii' n'om'yo'.

22 Tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm:

—Manncue'ntyjo xuee na nntseiqueeⁿna' n'om'yo' na ñe'canty'ia'nnda'yo' ja na cwiluiindy_o nquii na jnaⁿ cañoom'luee, saa taxocanty'ia'yo' ja.

23 Nluena ndaa'yo': “Llua' jom”, oo “Llua.” Saa tintsantyja'yo'. Meiⁿ tintsantyjo'yo'.

24 Ee cha'xjeⁿ na maco' tsueechom matseixueena' cwii ntyjaa' tsjo'luee xjeⁿ cwiicheⁿ ntyjaa'na', maluaa' nntseijomna' quia na nndy_oonnda'a na cwiluiindy_o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

25 Saa najndyee macaⁿna' na t'maⁿ nawi' catjo_n ndo' mati cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ je' na ticuee' n'omna ja.

26 Cha'xjeⁿ na tyol'a nn'aⁿ xjeⁿ na tyom'aaⁿ Noé, maluaa' nntseijomna' nl'a nn'aⁿ xjeⁿ na manndy_oonnda'a na cwiluiindy_o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

27 Ee quia ljo'cheⁿ tyocwa'na, tyowena. Tyo'uncona, tyoñequiana ndana na nnc'unco hasta xuee quia na tu_o Noé ts'om w'aandaa. Quia jo' jnaⁿna' na tua'nty'a, tjā cha'tsondye naⁿñeeⁿ.

28 Ndo' majo'ti tuii quia na tyom'aaⁿ Lot, tyocwa'na, tyowena. Tyola'jndana, tyonda_aana. Tyonomna ntjom, tyol'ana l'aa.

29 Saa juu xuee na tjei' Ty'o_ots'om Lot tsjoom Sodoma, tua' ndaaluaa' chom ñequio ljo' sufrā na jnaⁿna' tsjo'luee. Ndo' seicwjeena' cha'tso nn'aⁿ tsjoom' ñeeⁿ.

³⁰ Maluaa' nnts'aana' xuee na nleitquioo'ndyo ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

³¹ 'Majuu xuee'ñeeⁿ, ts'aⁿ na m'aaⁿ ch'eⁿ, tintse-icandya' ts'oom 'naaⁿ'aⁿ na nncjaaqueⁿ'eⁿ naquii w'aa na nncwjeeⁿ'eⁿ jooa'. Ndo' majo'ti ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jndaä tindyolcweeⁿ'eⁿ na nndyochoom 'naaⁿ'aⁿ.

³² Cjaañjoom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ' scuu' Lot.

³³ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cwji'n'maaⁿ'ñe cheⁿnquii, majo'to jo' nntsuuñe. Saä meiⁿnquia ts'aⁿ na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom, tsaⁿ'ñeeⁿ nlu'i'n'maaⁿ'ñê.

³⁴ 'Candyeyo' nntsjoö, juu teijaaⁿ'ñeeⁿ quia na nndyoönnda'a, we nn'aⁿ maⁿ' cjoo' jnduu, cwii tsaⁿ'ñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwi-icheⁿ ma'ndiina'.

³⁵ We yolcu ñe'naaⁿ' cwitua, cwii tsaⁿ'ñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'.

³⁶ We nn'aⁿ m'aⁿ jo jndaä na cwil'a ts'iaaⁿ, cwii tsaⁿ'ñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwi-icheⁿ ma'ndiina'.

³⁷ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ'ñê, ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Yuu cwii jom jo', Ta?

T'öoⁿ ndyueena cwii ñ'oom na tjañoom' na ma'moⁿ'na' na maxjeⁿ nntu'xeⁿndye naⁿ'ñeeⁿ. Tsoom:

—Yuu na meindyuaa 'naⁿ to', jo' jo' nntjomndye cant'eiⁿ.

18

Yuscu na jnda ljoñe ndo' jwe

¹ Mati seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom na tjañoom'. Ma'moⁿna' na ñe'quii'cheⁿ cala'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'o^oots'om, tincwintqueeⁿna.

² Tsoom nda^ana:

—Tyom'aaⁿ cwii jwe cwii tsjoom. Juu tsaⁿñeeⁿ meiⁿ Ty'o^oots'om tinquiaⁿaⁿ, meiⁿ nn'aⁿ tiqit-seit'maaⁿñê.

³ Mati tyom'aaⁿ cwii yuscu tsjoom'ñeeⁿ na jnda ljoñe na tue' saa'. Juu yuscu'ñeeⁿ ñequii'cheⁿ na tyocaa na m'aaⁿ jwe'ñeeⁿ na catseijndaa'ñe ñ'oom 'naaⁿaⁿ. Tyotsoom nnom: “Cwañom' ja ñ'oom cantu na s'aa ts'aⁿ nacjoya.”

⁴ Jndye xuee tîcatsein'oom'ñe jwe yuscu'ñeeⁿ, saa jnda jo' seitioom naquii' ts'oom: “Meiiⁿ na tinquiaya Ty'o^oots'om ndo' meiiⁿ na ticat-seit'maaⁿndyo nn'aⁿ,

⁵ saa cwe' ee na jeeⁿ matseilioo' yuscum'aaⁿ ja, nncwañom'to jom cwitjoocheⁿ nntycwii na t'maⁿ ts'o^on ñ'eⁿñê.”

⁶ Tso Ta Jesús:

—Jwe'ñeeⁿ meiiⁿ na wi'ñe saa ¿aa cwiqueⁿyo' cwenta na tsoom na nncwañom'toom yuscu'ñeeⁿ?

⁷ Majndeiticheⁿ nquii Ty'o^oots'om, ¿aa nchii nncwañom'm nn'aⁿ na jnda tjeii'ñê cwentaaⁿaⁿ, na cwilcwii'na jom naxuee ndo' natsjom? Xocats'aaⁿ na mayo ticatseiñ'oom'ñê joona.

⁸ Nndye'yo' nntsjoo, jom mantyja nntseiñ'oom'ñê. Saa quia na nndyoonnda'a, ja na cwiluiindyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ¿aa ndya' cwii nljei na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om ñ'eⁿ Ty'o^ots'om?

Ts'aⁿ fariseo ndo' tsaⁿquiñom s'om

9 Mati seineiⁿ Jesús ñ'oom tjañoom'waa ndaa nn'aⁿ na cwitjeii' cheⁿnquiee cwenta na jeeⁿ ya cwil'a, saa m'aⁿna na ticuee' n'omna nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Tsoom:

10 –Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ fariseo ndo' mati tyom'aaⁿ cwii tsaⁿquiñom s'om cwentaa' gobiernom. We naⁿñeeⁿ mañejuu xjeⁿ ty'ena wats'om t'maⁿ na nla'neiⁿna nnom Ty'o^oots'om.

11 Juu fariseo teintyjeeⁿeⁿ, luaa waa ñ'oom na tsoom nnom Ty'o^oots'om: “U Ta Ty'o^oots'om, mañequiaya na quianl'ua' na ticatseixmaⁿya cha'na nt'omcheⁿ nn'aⁿ, cha'na nn'aⁿ na canty'uendye, nn'aⁿ na quil'a yuu na ticaty'iomyana', nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñ'eⁿ nc'iaa, mati meiiⁿ nchii cha' tsaⁿm'aaⁿl', tsaⁿquiñom s'om.

12 Ja we ndii' matseicwejndo'ndyo na cwii smaⁿna, ndo' cha'tso na mawantjoⁿ mañequiaya diezmo.”

13 Saa juu tsaⁿquiñom s'om, tquia tjameintyjeeⁿeⁿ, meiⁿ na nlu'ndaañê tsjo'luee. Macanda tyomeiiⁿeⁿ nda' tsei'jñaaⁿ na tyotseinty'iaa'ñê, tsoom: “U Ty'o^oots'om, c'oom' na wi' ts'om' ja ts'aⁿjnaⁿ.”

14 Candye'yo' nntsjoo, tsaⁿquiñoom s'om tjalcweeⁿeⁿ waⁿaⁿ na jnda seit'maⁿ ts'om Ty'o^oots'om jom, nchiiti cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquioo Ty'o^oots'om juu. Ndo' ts'aⁿ na maju'cjeñe, maxjeⁿ nntseit'maaⁿñeeⁿ Ty'o^oots'om tsaⁿñeeⁿ.

*Matio'naaⁿñe Jesús yocanch'u
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)*

15 Tqúiocho nn'aⁿ yocanch'u na m'aaⁿ Jesús na nntioom'l'ooⁿ nacjoona. Ndo' quia na nty'iaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na luaa', jla'tia'na nn'aⁿ na tqúiocho yocanch'u'ñeeⁿ.

16 Quia jo' tqueeⁿñe Jesús yocanch'u ndo' tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ:

—Ca'ndye'yo' na ñeⁿequio yocanch'u na m'aaⁿya, tila'ntycwi'yo' joona ee yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om, juuna' matseixma'na' cwentaa nn'aⁿ na ntyjaandye ja cha'na quil'a yosanch'um'aⁿ.

17 Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticantyjaa' ts'om na nntsa'ntjom Ty'oots'om juu cha'na ntyjaa' ts'om cwii yucachjoo, tsaⁿñeeⁿ xocandaaⁿ nncjaaquiee'ñe jo' jo'.

*Matseineiⁿ tsaⁿtya ñ'eⁿ Jesús
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)*

18 Cwii ts'aⁿ judío na cwiluiitquieñe tax'ee nnoom:

—'U Ta na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ na ya ts'aⁿndyu', ¿chiiu ya nnts'aa cha nndaya na ticantycwii na nncwa'ndo'a?

19 T'o Jesús nnom:

—Matsu' na ja ya ts'aⁿndyo, macandaⁿ nquii Ty'oots'om cwiluiiñê na ljo'.

20 'U mantyji' ñ'oom na matsa'ntjoom na matsona': "Tinc'oom'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Tintseicue' ts'aⁿ. Tinch'uee' 'naaⁿ ts'aⁿ. Tintseineiⁿ cantu nacjoo' ts'aⁿ. Catseit'maaⁿndyu' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo'."

21 Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Cha'tso ñ'oommeiⁿ matseicandaⁿ xjeⁿ na cachjoondyo.

22 Quia na jndii Jesús na luaa', tsoom nnom:

—Cwii waa na cwii matsei'tjoo'. Cajndaḡ' cha'tso na maleichu' ndo' quiaa' ndaḡ ndyeñeeⁿ. Quia jo' nnc'oom' na tyandyu' cañoom'luee. Jnda jo' candyotseijomndyu' ñequiondyo.

23 Saḡ quia na jndii tsaⁿ'ñeeⁿ na luaa', se-ichjoo'na' ts'oom ee jeeⁿ tyañê.

24 Quia na nty'iaa' Jesús na jeeⁿ chjoo' ts'oom, tso:

—Jeeⁿ ndya' jndei'na' na ñe'quiandye naⁿtya na nntsa'ntjom Ty'oots'om joona.

25 Tijndei'tina' na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'ee tsei'nchquia nchiiti na nncjaaquiee' cwii tsaⁿtya ntyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

26 Ndo' nn'aⁿ na jndye ñ'oomwaa', tyolue:

—¿Quia jo' 'ñeeⁿ juu nndaḡ nlui'n'maaⁿñe?

27 Tso Jesús ndaḡana:

—Yuu na xocandaḡ nl'a nn'aⁿ, nquii Ty'oots'om nndaḡ nnts'aaⁿ.

28 Tso Pedro:

—Canty'ia', jâ jnda 'ndyaayâ cha'tso 'naaⁿya na cwilajomndyô ñ'eⁿndyu'.

29 Tso Jesús ndaḡana:

—Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ma'ndii waa' oo scuu', ntyjee, tsotyee, tsondyee, oo ntseinda nc'e na matseijomñe cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'om,

30 tsaⁿ'ñeeⁿ jndyeti nmeiⁿ nnc'o'ñoom tiempomeiiⁿ, ndo' xuee na cwii nndyotina' nnc'oom na ticantycwii na wanoom'm.

Matseicandiinnda' Jesús na nncuee^{n'e}

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Quia jo' tjei'ndyo Jesús nn'aⁿ can-
choo'wendye. Tsoom ndaana:

—Que^{n'}yo' cwenta, je' macwitsaawaaya
Jerusalén. Jo' jo' nntseicandaa'ñena' cha'tso
ñ'oom' Ty'o^ots'om na jla'ljeii profetas cantyja
'naⁿya na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

32 Ee nñe'quia nn'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ gen-
tiles, nla'jnaaⁿna ja, cwajndii ñ'oom na nluena
cjoya ndo' njñomna ndaajnaⁿ ja.

33 Mati nntjaa'na ja, ndo' xeⁿ jnda nla'cuee'na ja,
saa xuee jnda ndyee nncwando'xco.

34 Saa naⁿñeeⁿ tícala'nqⁿna ljo' cwit'mooⁿ
ñ'oommeiⁿ ee tyootseicanooⁿ Ty'o^ots'om jona'
ndaana. Jo' chii tíleicala'nqⁿna.

Matsein'maⁿ Jesús cwii tsaⁿnchjaaⁿ'

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Luaa tuii. Quia na ty'ewindyoona tsjoom
Jericó, jo' wacatyeeⁿ cwii tsaⁿnchjaaⁿ 'ndyoo nato,
macaaⁿ ljo' tjo^oñê ndaaⁿ nn'aⁿ.

36 Quia na jñeeⁿ na jndyendye nn'aⁿ cawi'nom,
tax'eeⁿ ljo' cwiluii.

37 Jluena nnoom:

—Jesús na jnaⁿ Nazaret jom luaa' mawinoom.

38 Quia jo' seixuaⁿ, tsoom:

—Jesús, 'u na cwiluiindyu' tsjaaⁿ 'naaⁿ David na
jndyowicantyyoo', c'oom' na wi' ts'om' ja.

39 Nn'aⁿ na 'oojndyee jla'tia'na jom, jluena catse-
icheeⁿ, saa jom yacheⁿ jndei seixuaⁿ:

—'U na cwiluiindyu' tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndy-
owicantyyoo', c'oom' na wi' ts'om' ja.

40 Quia jo' tjameintyjee' Jesús, sa'ntjoom na quioñ'omna tsaⁿñeeⁿ na m'aaⁿ. Quia tuee'cañoom tsaⁿñeeⁿ, tax'eeⁿ nnom, matsoom:

41 —¿Ljo' l'ue ts'om' na cats'aa ñ'eⁿndyu'?

T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, l'ue ts'o^o na nleitquioya.

42 T'o Jesús nnom:

—Cwitquio'. Nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñ'eⁿndyo, jo' na jnda n'maⁿ.

43 Mañoom' teitquoom'm. Tjantyjo^o naxeⁿ Jesús, tyotseit'maaⁿñê Ty'o^ots'om. Ndo' mati nn'aⁿ na jndyendye, quia nty'iaana na luaa', tyola't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om.

19

Jesús ñ'eⁿ Zaqueo

1 Quia na jnda tjaquiee' Jesús tsjoom Jericó, tjawinoom quii' tsjoom.

2 Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na jndyu Zaqueo. Tsaⁿñeeⁿ cwiluiitquieñê jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom.

3 Tyoqueñê na nncwajnaⁿaⁿ ñeeⁿ jo' na Jesús, saⁿ tileicandaⁿ ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ ndo' na cat'aa'ñê.

4 Jo' chii jleinoom, tjañetyeeⁿ, tjawaaⁿ cwii ts'oom sicómoro na nnty'iaaⁿaⁿ Jesús ee na jo' jo' nncwinom tsaⁿñeeⁿ.

5 Quia na tue'cañoom Jesús jo' jo', jlundaⁿñê, tsoom nnom:

—Zaqueo, catseityuaa', candyo'cue' ee xuee je' macaⁿna' na caljoo'ndyo wa'.

6 Quia jo' seityuaaⁿaⁿ jndyocueeⁿ. Ñequio na neiiⁿeⁿ seiljoom Jesús waⁿaⁿ.

7 Saa quia na nty'iaa nn'aⁿ na luaa', cha'tsondyena tyola'ncjoo'ndyena, jluena:

—Cwa jndaa' tjaqueⁿeⁿ na nljoo'ñê waa' ts'aⁿ na matseitjooñe nnom Ty'oots'om.

8 Ndo' teintyjee' Zaqueo, tsoom nnom Jesús:

—Aa ndi', Ta, xcwe 'naⁿya na niom manñequiaya ndaa ndyeñeeⁿ ndo' xeⁿ na x'uaya 'naaⁿ ts'aⁿ, je' manntseilcwa'a ñequiee ndii' cha'xjeⁿ na tjeii'a.

9 Tso Jesús nnoom:

—Xuee je' juu na macwji'n'maañe Ty'oots'om nn'aⁿ, jnda tyjee'na' w'aawaa. Ee mati tsaⁿm'aaⁿ cwiluiñê ts'aⁿ tsjaaⁿ Abraham.

10 Ee ja na cwiluiindyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyocal'ua ndo' jndyocwji'n'maaⁿndyoo nn'aⁿ na cwitsuundye añmaaⁿ.

'Ndi ts'aⁿ s'om luee mosoom'm

11 Nn'aⁿ na tyondye ñ'oommeiⁿ jla'tiuuna tyuaa' nleitquioo' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om, ee manndyoo' m'aaⁿ Jesús tsjoom Jerusalén. Jo' chii, tsotyeeⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana.

12 Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiñe. Tjaaⁿ tquia cwiicheⁿ ndyuaa na nnco'ñoom ts'iaaⁿ na nntseixmaaⁿ rey, ndo' xeⁿ jnda ndyolcweeⁿeⁿ.

13 Cwii tjocheⁿ na nncjaⁿ, tqueeⁿñê qui nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnoom. T'maⁿ s'om tei-jndeiyyaaⁿ nnom cwii cwii tsaⁿñeeⁿ. Tsoom ndaana: “Cal'ueendyo' chiuu nl'a'yo' ts'iaaⁿ na nntantjom'yo' ñ'eⁿ joona' yocheⁿ na ja nncwja.”

14 Saa nn'aⁿ ndyuaa tsjom'm, jndoona jom. Jo' jñoomna nn'aⁿ ndyuaa yuu na tjaaⁿ, ty'ecalue

naⁿñeeⁿ: “Jâ tical'ue n'ooⁿya na tsa^m'aaⁿ nluuñê rey cwentaaya.”

15 Jnda na toñom tsaⁿñeeⁿ n'iaaⁿ na nnc'oom, jndyolcweeⁿeⁿ. Tqueeⁿñê nn'aⁿ na tquiaaⁿ s'om 'naaⁿ'aⁿ ndaa. Ee ñe'caljeiiⁿ cwanti jnda ta'ntjom cwii cwiindyee naⁿñeeⁿ.

16 Tyjee' tsaⁿ najndyee, tso nnoom: “Nmeiiⁿ s'om 'naⁿ, ta, qui ndii' cha'xjeⁿ na toñooⁿ jnda tantjoⁿ ñ'eⁿ juuna'.”

17 Quia jo' tsoom nnom: “Ya sa', 'u mosoya, meiiⁿ cachjoo na toñom' saa seicanda'. Jo' chii je' maquaⁿya 'u nnc'oom' ts'iaaⁿ, nntsaⁿ'ntjom' qui tsjoom.”

18 Ndo' tyjee' tsaⁿ na jnda we, tso nnoom: “Nmeiiⁿ s'om 'naⁿ, ta, 'om ndii' cha'xjeⁿ na toñooⁿ jnda tantjoⁿya ñ'eⁿ juuna'.”

19 Quia jo' majo'ti tsoom nnom: “Je' maquaⁿya 'u nnc'oom' ts'iaaⁿ, nntsaⁿ'ntjom' 'om tsjoom t'maⁿ.”

20 Tyjee' cwiicheⁿ ts'aⁿ, tso nnoom: “Luaa s'om 'naⁿ, ta, na seiwaⁿ naquii' payom.

21 Ee ja jeeⁿ nquiaya 'u na jeeⁿ jnda ñ'oom tseineiⁿ!. Ee 'u maco'ñom' yuu na nchii cwenta', ndo' quitsei'we' yuu na nchii 'u jnom'.”

22 Quia jo' tsoom nnom: “U moso 'naⁿya na tia matseitiuu', majuuti ñ'oom 'ndyo' nnts'aaya na nncu'xeⁿna' 'u. Xeⁿ ntyji' na ja ts'aⁿ na jeeⁿ jnda ñ'oom tseineiⁿ ndo' na maco'ñooⁿ yuu na nchii cwentaya ndo' na quitseiwaya yuu na nchii nnc^o jnooⁿa,

23 quia jo' ¿chiiu na tîcja'ca'ndii' s'om 'naⁿya banco yuu na nncwantjomna' cha quia na nndyoonnda'a, nncoon^o s'om 'naⁿya mandiñ'eeⁿ ts'iaaⁿndaana'?”

24 Ndo' tsoom ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm: “Catjei'yo' s'om 'naⁿya l'ooⁿ ndo' quia'yo' juuna' nnom tsaⁿm'aaⁿ na tantjom qui ndii'.”

25 T'oo naⁿñeeⁿ, jluena: “Ta, ¿chiiu ndo' maleiñ'oom qui ndii' na laa'ti'?”

26 Candye'yo' nntsjoo, meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maniom na maleichuu, nlo'ñomti. Saa ts'aⁿ na tjaa'naⁿ na cuaa l'o, nlui'ñ'eⁿ cwanti na maleiñ'oom.

27 Mati joo nn'aⁿ na jndoo ja, na tical'ue n'om na nntsaⁿntjoⁿya joo, quiocho'yo' joona ñjaaⁿñe ndo' ñequio na ndoo'a catyje'yo' cantyo'na.

Tjaquiee' Jesús Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

28 Jnda seineiⁿ Jesús ñ'oomwaa', tjatjatyeen na nncueⁿeⁿ Jerusalén.

29 Ndo' quia na tjawiñoom'm tsjoom Betfagé ñequio tsjoom Betania ndyoo' yuu waa ta na jndyu Olivos, jñoom we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na c'oona l'aa.

30 Tsoom ndaana:

—Catsa'yo' juu tsjoom chjoo na m'aaⁿ ndyeyu jo ndaa'yo', ndo' cha'na nntsaaqueie'yo' jo', nliu'yo' cwii snom chjoo na ñjom. Juu quioo'ñeeⁿ meiⁿcwii ndii' tyoowa'ljoo ts'aⁿ. Calacana'yo', nquioñ'om'yo' juuyo' ñjaaⁿ.

31 Ndo' xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na nncwax'ee ndaa'yo' chiiu na cwilacana'yo' juuyo', luaa candu'yo' nnom: “Nquii Ta na matsaⁿntjom já tjooñê juuyo'.”

32 Quia jo' ty'ena l'aa na jñoom joona ndo' jliuna cha'xjeⁿ na tsoom.

33 Yocheⁿ na cwila'canaⁿna snom, jlue nn'aⁿ na njmeiⁿ juuyo':

—¿Chiuu na cwilacanaⁿyo' snomm'aaⁿ'?

34 Quia jo' t'oona:

—Nquii Ta tjoõñê juuyo'.

35 Mana ty'eñ'omna snom'ñeeⁿ na m'aaⁿ Jesús. Jnda tioona liaana naxeⁿyo', tei'caljoona jom.

36 Yocheⁿ na mawjaawinoom, tyotsa' nn'aⁿ li-aateincoo 'naaⁿna ts'om nato.

37 Quia na jnda 'oowindyoona tsjoom Jerusalén yuu na wjaacue nato ta na jndyu Olivos, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, to'na na jndei tyola'xuaana. Tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om cantyja cha'tso ts'iaaⁿ t'maⁿ na nty'iaana na tyoch'ee Jesús.

38 Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ cwiluiñê Rey na matsa'ntjoom jaa. Macwje'cañoom ñequio xuee' nquii na tjacantya cwilui t'maⁿñe. Jom catio'naaⁿñe Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee. Cwiljoya ts'oom ñequio nn'aⁿ. Catseit'maaⁿñena' nqueⁿ na m'aaⁿ nandyetichēⁿ.

39 Nt'om nn'aⁿ fariseos na ñ'eeⁿndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye jluena:

—'U na ma'moõⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ, catseitia' naⁿm'aⁿ na cwila'jomndye ñ'om'.

40 T'oõⁿ ndaana, tsoom:

—Candyeyo' nntsjoõ, xeⁿ naⁿm'aⁿ nla'cheⁿna, quia jo' joo ljo' nla't'maaⁿndyena' ja.

41 Quia tueⁿeⁿ nnom tsjoom'ñeeⁿ, ndo' quia nty'iaaⁿaⁿ juuna', ty'ioom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿjo'jo'.

42 Tyotseineiⁿ cha'cwijom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Toom cwe' xuee je' cwila'noⁿyo' ljo' na macaⁿna' cha nnda^a ljoya ts'om Ty'o^ots'om ñ'eⁿndyo'. Saa je' cwe' wanty'iuu' m'aaⁿna' jo nda^ayo'.

⁴³ Ee nncue'ntyjo xuee na joo nn'aⁿ na jndoo 'o nl'ana tiomtsjo' ndiocheⁿ nnom tsjom'yo' na nncwañoom'na' joona. Ndo' nntaⁿna 'o meiⁿnquia ntyja.

⁴⁴ Nla'tyuiiñ'eⁿna 'o ndo' nla'cwjeena nda'yo'. Ndo' nla'tyuii'na niaⁿljo' tsjom'yo'. Meiⁿcwii tsjo' taxoca'ndyena nacjoo' x'iaa'na', cwe' nc'e na ticalañ'oom'ndyo' ja na jñom Ty'o^ots'om cha nnda^a nlui'n'maaⁿndyo'.

*Macwji' Jesús nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ
(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)*

⁴⁵ Jnda jo' tjaquiee' Jesús wats'om t'maⁿ, to^on^on tjeiiⁿeⁿ nn'aⁿ ch'eⁿ, joo nn'aⁿ na cwindaa^a ndo' nn'aⁿ na cwila'jnda jo' jo'.

⁴⁶ Tsoom nda^ana:

—Waa ljeii 'naaⁿ Ty'o^ots'om na matsona': “W'aya cwiluiiñ'ena' w'aa yuu na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'o^ots'om.” Saa 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjö' yuu na cwicatoo'ndye naⁿcanty'ue.

⁴⁷ Ndo' ticwii xuee tyo'mo^on ndaa^a nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Saa nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa^a ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mo^on ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, tyol'uee'ndyena chiuu ya nl'ana na nla'cuee'na jom.

48 Saa meiⁿchjoo tileicaliuna chiuu ya nl'ana ee cha'tsondye nn'aⁿ tyocantyyaa' n'om ñ'oom na tyotseineiⁿ ndaana.

20

Najndei na matseixmaⁿ Jesús (Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

1 Tju'na' cwii xuee'ñeeⁿ na ma'moⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Mañequiaaⁿ ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^oots'om nn'aⁿ, ndo' xjeⁿñeeⁿ tquie'cañom ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom.

2 Jlue naⁿñeeⁿ nnoom:

—Catsu' ndaayâ, ¿yuu ty'om' najndu' na mache' nmeiiⁿ? Ndo' ¿'ñeeⁿ tquiaa na matseixmaⁿ na luaa'?

3 Quia jo' t'o Jesús ndaana:

—Mati ja mawax'a cwii ñ'oom ndaa'yo'. Cat'o'yo' nndii.

4 Na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najeiⁿ? ¿Aa nam'aaⁿ Ty'o^oots'om oo aa cwe' ñ'om ndyuee nn'aⁿ?

5 Quia jo' tyola'neiⁿ cheⁿnquieena ñ'eⁿ ncl'iaana, tyoluena:

—Xeⁿ nl'uuya na m'aaⁿ Ty'o^oots'om jnaⁿna', quia jo' nntsoom: “¿Chiuu na tîcala'yuy'o' ñ'eⁿñê?”

6 Saa xeⁿ nl'uuya nam'aⁿ nn'aⁿ jnaⁿna', nla'cwjee nn'aⁿ jaa ñ'eⁿ ljo', ee cwilayu'yana na Juan cwiluiiñê profeta.

7 Jo' chii t'oona nnoom:

—Jâ ticaliuuyâ yuu jnaⁿyuu najndeii Juan na tyotseits'oomñê nn'aⁿ.

⁸ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Meiⁿ ja, xocatsjoo ndaa'yo' 'ñeeⁿ mañequiaa najndõ na mats'aa nmeiiⁿl.

*Nn'aⁿ na tyol'a cwenta l'oontjom
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)*

⁹ Tooⁿõⁿ na tyotseineiⁿ ñ'oom tjañoom'waa ndaa nn'aⁿ, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ. Tcoom'm l'oo uva tyuaaⁿaⁿ. Jnda jo' teijndeiiyaaⁿ joona' nn'aⁿ na nl'a ts'iaaⁿ jo' jo' ndo' jndye xuee tjaaⁿ cwiicheⁿ ntyja.

¹⁰ Quia na tue'ntyjo xjeⁿ na tquie ntjom'ñeeⁿ, jñoom cwii mosoom'm na m'aⁿ naⁿñeeⁿ na nñe'quiiana na tseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ. Saa tyotjaa' naⁿñeeⁿ juu, jñoomna juu na tjaa ljo' tjachuu.

¹¹ Jo' chii jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ mosoom'm. Mati tsaⁿñeeⁿ tyotjaa'na ndo' tyolajnaaⁿna juu, jnda chii jñoomna juu na tjaa ljo' tjachuu.

¹² Jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ moso na jnda ndyee. Juu tsaⁿñeeⁿ jla'quiee'ndyena, jnda chii tjeii'na juu naquii' ntjom'ñeeⁿ.

¹³ Quia jo' tso ts'aⁿ na ntjoom' jo': “¿Chiuu chiuu nnts'aayo? Luaa nnts'aa, njñooⁿ nquii ti'jndaa na jeeⁿ candya' ts'ooⁿ. Nnts'aacheⁿndyo quia na nnty'iaana jom, nla't'maaⁿndyena jom.”

¹⁴ Saa nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaaⁿaⁿ, quia na nty'iaana na nquii jnaaⁿ jo', tyoluena ndaa nc'iaana: “Luaa' ts'aⁿ na cwiljo ntjom l'o. Cwa nla'cuaa'a jom cha jaa nljo ntjom luaaya.”

15 Jo' chii, tjeii'na jom nnom ntjom ndo' jla'cuee'na jom.

Tax'ee Jesús ndaa nn'aⁿ, tsoom:

—Nquii ts'aⁿ na ntjoom' jo', ¿ljo' nts'aaⁿ quio naⁿñeeⁿ?

16 Nñoom ndo' nntseicwjeⁿ joona. Ndo' nñe'quiaaⁿ ntjom 'naaⁿaⁿ ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

Jnda na jndyena na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, jluena:

—Tijoom cwancuee' Ty'ooots'om na caluii na luaa'.

17 Saa Jesús nquiee nty'iaaⁿaⁿ ndaana. Tjeiiⁿeⁿ cwii ñ'oom na seijoom'ñe cheⁿnqueⁿ na tsjo' na ya jom. Tsoom:

—Quia jo' ¿ljo' ñe'ca'moⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'ooots'om na mawaa na matsona'?:

Majuu tsjo' na t'cwil'uee'ndye luañeⁿ na cwil'a tsiaⁿtsjo',

jnda mameiⁿntyjee'na' nqui tsiaⁿtsjo'.

18 Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na tileicatsei'noⁿ cantyja 'naⁿya, maju'wi'na' juu cha'cwijom ts'aⁿ na toomñe na tiooñe nacjoo' tsjo'. Saa ts'aⁿ na tiñe'catseyu' ñ'eⁿndyo, maxjeⁿ nlco'wi'na' jom. Nntseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na tiao cwii tsjo' t'maⁿ nacjoo', na seitiuuujndaana' juu.

Ñeeⁿ nnom nñe'quiana ts'iaaⁿndaana

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

19 Nquiee ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, mañejuu xjeⁿñeeⁿ tyola'jndana na nnt'uena Jesús, ee jla'noⁿna na nacjoo joona seineiiⁿ ñ'oom na tjañoom'waa'. Saa nquiaana nn'aⁿ na jndyendye,

20 jo' chii jñoomna nn'aⁿ na ty'equeⁿ cwenta ñ'oom na matseineiiⁿ. Tyol'a naⁿñeeⁿ na ya nn'aⁿndyena, cha nnty'iaana aa nntseineiiⁿ ñ'oom na quio majuutina' nnda^a nla'quioona jom l'o gobiernom na cu'xeⁿ tsaⁿñeeⁿ jom.

21 Joo naⁿñeeⁿ ta'x'ee nnoom:

—'U Maestro na ma'mo^oⁿ ñ'oom' Ty'o^o^t'om nda^a nn'aⁿ, nquiuuyâ na ndyeyu matsei'neiⁿ ndo' ya ma'mo^oⁿ meiⁿ tyooche' na cwe' jndaa' ñeeⁿ neiⁿ. Ñe'quii'cheⁿ ñ'oom na mayuu' ma'mo^oⁿ cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'o^o^t'om.

22 Ndo' je' Ta, ñe'candya^ayâ, ¿aa matsona' na ñe'quiaayâ ts'iaaⁿnda^ayâ nnom César, oo aa ticatsaⁿntjomna'?

23 Saa jom sei'no^oⁿ cwe' na ñe'c'omna cwenta jom. Tsoom nda^ana:

—¿Chiuu na ñe'cal'a'yo' na cat'uiina' ja?

24 Cat'moⁿ'yo' cwii tsjo'ñjeeⁿ no^oⁿ. ¿Ñeeⁿ 'ndyoonnom luaa ndo' ñeeⁿ xuee' ljeiiwaa?

Jlue naⁿñeeⁿ:

—Nquii César, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma.

25 Quia jo' tsoom nda^ana:

—Catiom'yo' ts'iaaⁿnda^a'yo' nnom César yuu na tseixmaⁿ'na' cwentaaⁿ'aⁿ, ndo' quia'yo' cwentaa' Ty'o^o^t'om yuu na tseixmaⁿ'na' cwentaa' nqueⁿ.

26 Tîcandaa nnc'omna jom ñ'eⁿ ñ'oom na matseineiiⁿ. Yacheⁿ jla'cheⁿna na tjawee' n'omna ñ'oom na t'o^oⁿ.

*Cwita'x'eena cantyja na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)*

27 Jnda jo' tquie'cañom nt'om nn'aⁿ saduceos nam'aaⁿ Jesús. Jooná nn'aⁿ na cwilue na xocata'ndo'nnda' nn'aⁿ.

28 Ta'x'eena nnoom, jluena:

—'U Maestro na ma'mooⁿⁱ ñ'oom' Ty'ooots'om ndaaⁿ nn'aⁿ, 'ndii Moisés ñ'oom luayâ na matsona' xeⁿ nncue' cwii tsaⁿs'a ndo' nljoñe scoom'm na tjaa'naⁿ ntseinda, quia jo' tyjee ts'oo'ñeeⁿ coocom ñ'eⁿ scuu' xioom. Nnc'om ntseinaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ cha nntseinoomñê na tjaa ntseinda xioom t'om.

29 Luaa tuii. Tyom'aⁿ ntquiee' naⁿnom ñenquii ts'aⁿ ntseinda. Juu tsaⁿtquiee tocoom ndo' tyuaa' tueeⁿeⁿ, tjaa ndana ñ'eⁿ scoom'm.

30 Jnda chii tsaⁿ na jnda we tocoom ñ'eⁿ scuu' xioom, ndo' mati jom tueeⁿeⁿ, tjaa ntseinaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ.

31 Quia jo' tsaⁿ na jnda ndyee tocoom ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Ndo' majo'ti cha'tso ntquiee'ndyena cwii ndo' cwiindyena to'ñoomna jom na scuuna ndo' tjana. Meiⁿcwii ndana tjaa'naⁿ ñ'eⁿñê.

32 Ndo' na cwiimacanda tue' yuscu'ñeeⁿ.

33 Quia jo' quia na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja, ¿'ñeeⁿ cwiindyena jooná na saaⁿ'aⁿ? Ee cha'tso ntquiee'ndyena ñ'eⁿ scuuna jom.

34 T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Nn'aⁿ tsjoomnancue cwi'unco ndo' cwiñe'quia nda na cwi'unco.

35 Saa m'aⁿ nn'aⁿ na majnda majndaa'ya na la'xmaⁿ na nnta'ndo'xcona na jnda tja. Ndo' la'xmaⁿna na nnc'omna tiempo na nncuaaxco tsjoomnancue. Naⁿ'ñeeⁿ taxoc'uncona, meiⁿ naⁿnom, ndo' meiⁿ naⁿlcu.

36 Meiⁿ taxocwjennⁿda'na ee nntseijomna' jooⁿa cha'na ángeles. Ndo' nc'e na cwicandaana na nnta'ndo'xcona, jo' chii matseijomna' na cwita'ndo'na cha'na wando' nguii Ty'o^oots'om.

37 Sa^a cantyja 'naaⁿ na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja, maquiiti Moisés t'mo^o na ljo' ñequio ñ'oom na seiljeiⁿ cantyja 'naaⁿ ts'oom nioom zarza. Naquii' ñ'oom'ñeeⁿ tsoom na Ta Ty'o^oots'om cwiluiiñê Ty'o^oots'om cwentaa' Abraham, Isaac, ndo' Jacob.

38 Ee jom nchii cwiluiiñê Ty'o^oots'om cwentaa l'oo, jom cwentaa nn'aⁿ na cwita'ndo'. Jo' chii maxjeⁿ ma'moⁿna' na cha'tso nn'aⁿ cwita'ndo'na cantyja 'naaⁿaⁿ.

39 Cwantindye nn'aⁿ na cwit'mo^o ljeii na tqeⁿ Moisés t'o^oona nnoom, jlueⁿ:

—'U Maestro na ma'mo^o ñ'oom' Ty'o^oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ majo'ndyo ñ'oom matsu'.

40 Ndo' taticandaa' n'om nn'aⁿ saduceos na cwii nnta'x'eeⁿtina nnoom.

¿Ñeeⁿ jnda cwiluiiñê Cristo?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

41 Tso Jesús ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ:

—¿Chiuu na cwilue nn'aⁿ na Cristo cwiluiiñê ts-jaaⁿ David na jndyowicantyyoo'?

42 Ee naquii' libro na chuu Salmos, maquiiti David tsoom:

Nquii Ta Ty'o^oots'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja:

“Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na mat-seit'maaⁿñena' 'u,

43 hasta xjeⁿ na jnda tsa'a nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ.”

44 Cwe' jo' mawax'aya ndaa'yo':

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na cwiluiiñe Cristo tsjaa' David na jndyowicantyjoo' ee manquiti David matsoom na juu cwiluiiñe Ta na matsa'ntjom jom?

Matseitia' Jesús nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

45 Luaa ñ'oom na tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê, ñequio na ndye cha'tsondye nn'aⁿ:

46 —Que'ndyo' cwenta na til'a'yo' cha'na cwil'a nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ee joona jeeⁿ neiiⁿna na nnc'o'nomna na cwee'na liaa na jnda na tei'ncoo. Ndo' l'ue n'omna na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ joona na quia naⁿñeeⁿ na xmaⁿndyena ñequio na jndoo' jndye nn'aⁿ. Mati na nncwindyuaandyena yuu na matseit'maaⁿñetina' joona naquii' lan'om. Ndo' na nncwindyuaandyena yuu na yati cwiwiñ'oom' na waa xuee.

47 Ndo' cwinty'uetyeⁿnquiona 'naaⁿ yolcu na jnda ljondye na tja noom. Juu xjeⁿ na cwil'ana na ljo', jeeⁿ teincoo ñ'oom cwila'neiⁿna nnom Ty'oots'om cha tinooⁿ na ljo' cwila'xmaⁿna. T'maⁿti lco'wi'na' naⁿñeeⁿ nnts'aa Ty'oots'om.

21

Tsjo'ñjeeⁿ na tquiaa yuscu nnom Ty'oots'om
(Mr. 12:41-44)

1 M'aaⁿ Jesús wats'om t'maⁿ, ndo' jleinty'iaaⁿaⁿ naⁿtya na cwiñe'quia ofrendas cwentaa' Ty'oots'om. Cwitiomna joona' ts'om castom.

² Mati nty'iaaⁿaⁿ cwii yuscu na jnda ljoñe, na jeeⁿ jñeeⁿñe. Tsaⁿñeeⁿ tjacjoom'm we tsjo'ñjeeⁿ na ticajndana' jo' jo'.

³ Tso Jesús:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo, yuscum'aaⁿ na jnda ljoñe, ndo' jñeeⁿñê, saa t'maaⁿti tquaaⁿ cwentaa' Ty'o^oots'om, nchiiti na tquia cha'tsondye nt'omcheⁿ.

⁴ Ee cha'tso naⁿm'aⁿ cwe' na waljoo' tuee'na na cwiñe'quiana nnom Ty'o^oots'om, saa yuscum'aaⁿ meiiⁿ na jñeeⁿñê, tju'ñ'eeⁿ mandi cantyja na nl-cwaaⁿaⁿ.

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Tyola'neiⁿ nt'om nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ wats'om t'maⁿ na jeeⁿ chjoomna' ñequio ljo' na neiⁿncoo' ndo' ñequio 'naⁿ na ya na cwiñe'quia nn'aⁿ.

⁶ Tsoom:

—Cha'tso na cwinty'ia'yo' nmeiⁿ, manncue'ntyjo xuee na nntyuii'ñ'eⁿna'. Taxocaljoo' cwii tsjo' nacjoo' x'iaa'na'.

'Naaⁿ na nluii cwitjoocheⁿ na nntsuu

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Quia jo' ta'x'eena nnoom:

—'U Maestro na ma'mo^oñ' ñ'oom' Ty'o^oots'om ndaa nn'aⁿ, ¿cwaaⁿ nluii na luaa'? Ndo' ¿cwaaⁿ cwii 'naaⁿ m'moⁿna' na jnda teinndyoo' nluii nmeiⁿ'?

⁸ Tsoom ndaana:

—Queⁿyo' cwenta cha tinguio'nn'aⁿ nn'aⁿ 'o. Ee jndye nn'aⁿ nlquie'cañom na nlue na joona cwilui-indyena Cristo. Nluena: “Ja cwiluiindyjo Cristo”, ndo' nluena: “Je' jnda tue'ntyjo xjeⁿ.” Saa 'o tilajomndyo' ñequio naⁿñeeⁿ.

9 Meiⁿ tila'catyuendyo' quia na cwindye'yo' na nndyocwje'cañoom ntia' ndo' cwila'wendye nn'aⁿ nacjoo gobiernom 'naaⁿna. Ee jndei'na' na nmeiⁿ cwinomjndyee, saꞗ tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntsuu tsjoomnancue.

10 Ndo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaꞗana:

—Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuaa nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. Ndo' cwii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñê nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ.

11 Jndye joo jndeiⁿ nnts'eii ndo' nnc'oom jndo' nt'maⁿ ñequio ntycu na wjaatcuuñena'. Ndo' t'maⁿ nla'catyuendye nn'aⁿ na nnty'iaana jndye 'naaⁿ t'maⁿ na nleitquioo' tsjo'luee.

12 'Saꞗ cwii tjoꞗcheⁿ na nluii cha'tso nmeiⁿ, nnt'ue nn'aⁿ 'o nawi' ndo' nlei'ntyjona 'o ndo' mati ññe'quiana cwenta 'o ndaꞗ nn'aⁿ naquii' lan'om nch'u ndo' nntioomna 'o l'aancjo. Ndo' nnc'oochona 'o jo ndaꞗ nn'aⁿ na cwitsa'ntjom ñequio naⁿmaⁿn'iaaⁿ t'maⁿ, cwe' cantyja 'naaⁿ xueya.

13 Quia na nntjom'yo' nmeiⁿ nncju'naaⁿñena' na nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'naⁿya.

14 Cala'jndaa'ndyo'ya'yo' na tinc'oom' n'om'yo' cwaaⁿ ñ'oom na nnt'o'yo' cha nncwañoom'na' 'o,

15 ee xjeⁿñeeⁿ nncꞗ nncwjaa'ndyo ñ'oom quii' ndyue'yo' ndo' ññequia na jndo' n'om'yo' hasta meiⁿcwiindye joo nn'aⁿ na jndoo 'o xondaꞗ nluena na til'ue ñ'oom na nndu'yo' meiⁿ na nluena na tiyuu'na'.

16 Mati lotye'yo', londyee'yo', ntyjee'yo', nn'aⁿyo', nn'aⁿ na ya ñ'oom 'o ñ'eⁿndye, ññe'quiana cwenta 'o luee nn'aⁿ ndo' nt'omndyo' nla'cwjee naⁿñeeⁿ.

17 Cha'tsondye nn'aⁿ nnc'omna na ticuee' n'omna 'o cwe' nc'e na m'aⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ xueya.

18 Sāa xoca'ndiya na nntsuundyoy'. Hasta meiⁿ cwe' cwii soonqueⁿ'yo' xocatsuuna' ñ'eⁿndyo'.

19 Ndo' nc'e na tica'ndyenc'uaa'ndyo' nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'.

Nntyuii' tsjoom Jerusalén

20 'Sāa quia na nnty'ia'yo' na cwitjaa'ndye son-daro tsei ndiocheⁿ Jerusalén, quia jo' cala'noⁿ'yo' na jnda tue'ntyjō xjeⁿ na nntyuii' tsjoom'ñeeⁿ.

21 Quia ljo' nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ondaa Judea, c'ooleinomna, c'oona quii' ntsjō. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ quii' tsjoom'ñeeⁿ calui'na jo' jo'. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ jo jndāa tinc'oolcwe'na tsjoom'ñeeⁿ.

22 Ee quia jo' ncuee na cwitioomndye nn'aⁿ cantyja na wi'ndyena cha nntseicandāa'ñena' cha'tso ñ'oom' Ty'oōts'om na jndāa teiljeii.

23 Nty'iaandye yolcu na ndeiindye joo ncuee'ñeeⁿ ñequio yolcu na 'ndaandye nda. Ee nnquioo cwii nawi' t'maⁿ nacjoo nn'aⁿ tyuaawaa ndo' jeeⁿ t'maⁿ nawi' na nnt'uiina' jooa.

24 Nncwjena ñ'eⁿ xjo ndo' nt'om nnc'oocho nn'aⁿ prašo na ticwii cwii ndyuaa. Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos nlco'na tsjoom Jerusalén jndye xuee, hasta nncuee' xjeⁿ na jndāa seijndāa'ñe Ty'oōts'om na nncjaawintyjee' na cwiluii na ljo'.

Luaa nnts'aana' quia na ndyonna' Jesús

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 'T'maⁿ 'naaⁿ nleitquioo' nnty'iaa nn'aⁿ nnom ñ'e'quioom' ñ'eⁿ chi' ñ'eⁿ cancjuu. Ndo' nnom tsjoomnancue t'maⁿ nntsei'ndaa'na'

n'om nn'aⁿ. Nntseiñ'eeⁿna' joona quia na nndyena na jeeⁿ c'uaa manquiuu' nmoⁿ ndaaluee, nntseicaty'uena' joona.

26 Nnts'aana' na tajndei' n'omna nc'e na cwicatyuena ñequio na m'aaⁿticheⁿ n'omna chiuu cwii wjaach'heetina' nnom tsjoomnancue. Ee nntseicwachuu'ñena' cha'tso 'naⁿ najnda na matseixmaⁿ tsjo'luee.

27 Quia ljo'cheⁿ nnty'iaana ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na macwjaacañōōⁿnda'a tsjoomnancue. Nndyōō naquii' nchquiu ñequio najndei' na matseixmaⁿya ndo' ñequio na neiⁿncōō' nacaxuee na cwiluiit'maⁿndyō.

28 Quia na jnda jnaⁿna' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ, c'omt'maaⁿndyō' n'om'yo', c'om'c'eendyō' ee jnda teindyōō' na nluin'maaⁿndyō'.

29 Mati seineiiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana, tsoom:

—Cala'nōⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ ts'oom higuera ndo' cha'tso nt'omcheⁿ n'oom.

30 Quia cwinty'ia'yo' na jnda macwicalui' tscōō'na', cwila'nōⁿ'yo' na jnda teindyōō' ncueesua'.

31 Mati quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ, cala'nōⁿ'yo' na jnda teindyōō' m'aaⁿna' na nntsa'ntjom Ty'ōōts'om.

32 'Candy'e'yo' nntsjoō, mayuu'cheⁿ na xocw-jeñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' hasta xjeⁿ na jnda se-icandañ'ñena' cha'tso ñ'oommeiⁿ.

33 Tsjo'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue nntycwiiñ'eⁿna' sãã juu ñ'oom 'naⁿya tijoom cwinom'na' juuna'.

34 'Cal'andyō' cwenta na tincjaachuna' 'o na ñoomñoom na nl'a'yo', oo na nnc'om'yo' na can-

dye'yo', oo na nncuaa ñ'omtiuu 'naⁿ'yo' 'naⁿ na macaⁿ'na' 'o. Cha tints'aana' na tic'omc'eendyo' ndo' majndeiiito nncwjee'cañoom xuee'ñeeⁿ 'o.

³⁵ Tintjom'yo' cha'cwijom na nnquioo cwii teinco' ee nnt'uiina' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa nnom tsjoomnancue.

³⁶ Jo' chii c'om'c'eendyo' cha'waa xuee na m'aⁿ'yo'. Ndo' calaty'oondyo' nnom Ty'o^oots'om cha nnc'oom jndei' n'om'yo' na nnda^a nnaⁿndyo' nawi' na quia ndyo, ndo' nnda^a nncwintyje'tyeⁿ'yo' jo no^o na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

³⁷ Naxuee tyo'm^o Jesús nda^a nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Ndo' quia tmaaⁿ tyocalueeⁿ'e, tyocaⁿ ta na jndyu Olivos.

³⁸ Ndo' cha'tso nn'aⁿ cwitsjoom tyoquiena wats'om t'maⁿ na ndyena ñ'oom na ñeequiaⁿ.

22

Cwi'maⁿna na nnt'uena Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Majnda jaawindyoo' nncuee' xuee pascua na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'.

² Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye nda^a ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mo^o ljeii na tqeⁿ Moisés, cwe' nty'iu tyol'ueendyena chiuu ya cha nnda^a nla'cuee'na Jesús, ee nquiaana nn'aⁿ na neiiⁿ jom.

³ Xjeⁿ'ñeeⁿ tu^o Satanás naquii' ts'om Judas, tsaⁿ na mati jndyu Iscariote. Jom cwii joo nn'aⁿ na canchoo'wendye.

4 Tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwi-jndoo' ts'iaaⁿ na cwiluii wats'om. Tjatseijn-daa'ñê chiuu ya nnts'aaⁿ na ññequiaaⁿ cwenta Jesús lueena.

5 Ndo' naⁿñeeⁿ jeeⁿ jla'neiiⁿndyena, tjoom' t'maⁿna na ññe'quiiana s'om nnoom.

6 Mati jom seijomñê na ljo'. Tyol'ueeⁿ cwaaⁿ nncju'naaⁿñena' na ññequiaaⁿ cwenta Jesús lueena xjeⁿ na ticajndoo' nn'aⁿ.

Seijndaa'ñe Jesús na cuaa Cena

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

7 Tue'ntyjoⁿ ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Ncuee'ñeeⁿ macaⁿna' na cala'cwjeena canmaⁿ cantyja 'naaⁿ ncuee pascua.

8 Ndo' jñom Jesús Pedro ñequio Juan, tsoom ndaana:

—Catsa'yo', nlajndaa'ndyo' yuu na nlcwaa'a cantyja 'naaⁿ ncuee pascua.

9 Ta'x'eena nnoom:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nlajndaa'ndyô?

10 T'oqⁿ ndaana:

—Quia na jndaⁿ saaquie'yo' naquii' tsjoomwa'ñeⁿ, nntjomndyo' cwii tsaⁿs'a na ñ'oom tsjoo na ñjom ndaa. Catsaantyjo'yo' naxeeⁿeⁿ hasta na nncueⁿeⁿ w'aa yuu na nncjaaqueⁿeⁿ.

11 Jo' jo' candu'yo' nnom ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ: “Nquii ts'aⁿ na ma'moⁿ ndaaya mawax'eeⁿ: ¿Yuu waa cuarto na nlcwaa'â cwentaa' xuee pascua ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo?”

12 Quia jo' juu tsaⁿñeeⁿ m'mooⁿ ndaa'yo' cwii cuarto t'maⁿ, w'aa nandye na maniomcanda^a'naⁿ. Jo' jo' calajndaa'ndyo'ya'yo'.

13 Ty'ena ndo' jliuna cha'xjeⁿ na tsoom. Ndo' jla'jndaa'ndyena na nlcwa'na, nntquiina catsmaⁿ.

14 Quia na jnda^a tmaaⁿ, tue'cañoom Jesús, tjacjom nacañoom' meiⁿsa ñequio canchoo'we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê.

15 Tsoom nda^ana:

—Jeeⁿ ntyjaa' ts'ooⁿya na nlcwaa'a nantquie pascuawaa ñ'eⁿndyo' cwii tjoocheⁿ na nnc'io.

16 Ee candye'yo' nntsjo^o, taxocwa'nnda'a juuna' hasta xjeⁿ na jnda^a seicanda^a'ñena' yuu na matsa'ntjom Ty'o^ots'om.

17 Jnda^a jo' to'ñoom cwii waso, jnda^a chii tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'o^ots'om ndo' tsoom nda^ana:

—Cato'ñoom'yo' wasowaa, calui' cjaana' cwii ndo' cwiindyo', cwe'yo'.

18 Ee candye'yo' nntsjo^o, je' na cwii wjaatina', taxoc'ua ndaawinom hasta quia nncue'ntyjo^o xjeⁿ na nntsa'ntjom Ty'o^ots'om.

19 Ndo' to'ñoom tyoo', tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'o^ots'om, jnda^a chii tyjeeⁿ juuna', tquiaaⁿ nda^ana. Tsoom:

—Tyoo'waa cwiluiiñena' seii'a na mañequiaandyo na nnc'io. Luaa' nntsaal'a'yo' na cwicañjom n'om'yo' ja.

20 Jnda^a na tcwa'na tyoo'ñeeⁿ, majo'ti s'aaⁿ, to'ñoom waso. Tsoom:

—Juu ndaa winom na ñjom wasowaa tseixmaⁿna' ñ'loom xco na maquaⁿtyaⁿ ñequio niroom'a na nnquioo cwenta'yo'.

21 'Saa queⁿ'yo' cwenta, ñe'cwii meiⁿsa na cañom' meindyuaandyo ñequio ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja.

22 Ndo' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, mayuu'cheⁿ manntjoⁿ cha'xjeⁿ na jnda teijndaa' cantyja 'naⁿya, saa nnt'uiiwi'na' juu ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja.

23 Quia jo' to'na na tyota'x'eendyena ndaana, ñeeⁿ cwiindyē joona na nnts'aa na ljo'.

¿Ñeeⁿ cwiluiit'maⁿñeti?

24 Mati jla'ñ'eeⁿ ndyueena 'ñeeⁿ cwiindyē joona na nnc'oom na t'maⁿñeti.

25 Saa jom tsoom ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ tsjoomnancuewaa ñequio nn'aⁿ na cwitsa'ntjom, cwinchjeena nn'aⁿ na cwindyē'ntjom ndaana, saa cwila'cajndyu yo'ñeeⁿ joona nn'aⁿ na ya cwil'a.

26 Saa quii'ntaaⁿ 'o nchii luaa' nncuaa. Ee juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñeti c'oom cha'na ts'aⁿ na cje tseixmaⁿ. Ndo' ts'aⁿ na matsa'ntjom c'oom cha'na ts'aⁿ na mandi'ntjom.

27 Ee ¿ñeeⁿ cwiluiit'maⁿñeti, aa juu ts'aⁿ na wacatyeeⁿ nacañoom' meiⁿsa, oo aa juu ts'aⁿ na mandi'ntjom jo' jo'? ¿Aa nchii maxjeⁿ juu ts'aⁿ na wacatyeeⁿ nacañoom' meiⁿsa? Saa queⁿ'yo' cwenta, ja m'aaⁿya quii'ntaaⁿ'yo' na mandi'ntjoⁿ.

28 'O ñequii'cheⁿ ñ'eⁿ'yo' ñ'eⁿndyo cha'tsoti na maqueⁿna' xjeⁿ ja.

29 Jo' chii cha'xjeⁿ na tqueⁿtyeⁿ Tsotyaya ñ'oom na ja nnts'a'ntjoⁿ, malaa'ti' maquaⁿ na 'o nnts'a'ntjom'yo'.

³⁰ Yuu na nntsa'ntjōⁿya, jo' ññequiaya na nlcwa'yo' ndo' nncwe'yo' ñ'eⁿndyō cañoom' meiⁿsa 'naⁿya. Ndo' nncwindyuaandyo' ntio yuu na nntu'xeⁿ'yo' canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ Israel.

Matseicandii Jesús na nncwji'ñe Pedro
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Tso ta Jesús:

—U Simón, queⁿ cwenta, jnda tcaⁿ Satanás ñ'oom na nntseitei'ncweeⁿeⁿ 'o cha'na matse-icueeñe ts'aⁿ lqueeⁿ trigo,

³² saa ja jnda ñes'aa ty'oo nnom Ty'oots'om cantyja 'naⁿ cha tintseintycwiina' na matsei'yua'ya' ts'om'. Ndo' xeⁿ jnda tco'ndyu'xcwe'nnda', quiaa' ñ'oom t'maⁿ ts'om ndaa nn'aⁿ nmeiiⁿ na cwila'yua'.

³³ T'ō Simón nnoom, matso:

—Ta, m'aaⁿc'eendyo na nncjo w'aancjo ñ'eⁿndyu'. Ndo' tints'aa meiiⁿ na nnc'iō ñ'eⁿndyu'.

³⁴ Tso Jesús nnoom:

—Aa ndi', Pedro, njom' matsjoo, cwii tjoocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo je'je'cheⁿ, saa 'u xjeⁿñeeⁿ jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' na ticwajnaⁿ ja.

Nntseicandaa'ñena' ljeii na mawaa

³⁵ Tso Jesús ndaana:

—Quia na jñooⁿya 'o na saanquia'yo' ñ'oom 'naⁿya, tsjoo na tícatsañ'om'yo' tsjo'ñjeeⁿ, meiⁿ chetsja', meiⁿ lcoom, ¿aa waa na seitjooⁿa' 'o?

Jluena nnoom:

—Meiⁿcwii tjaa'naⁿ.

³⁶ Tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Saa je', ñeeⁿ juu na maleiñ'oom 'naⁿ na cwicañjom s'om, cjaañ'oom juuna' ndo' mati chet-sja'. Ndo' ñeeⁿ juu na tjaa'naⁿ xjo espada, cajndaā liaatco 'naaⁿ', chii c'oom xjoo'.

³⁷ Ee candye'yo' nntsjoō, maxjeⁿ jndei'na' na cat-seicandaā ñena' ljeii na mawaa cantyja 'naⁿya na matsona': “Tjeii'na cwenta na ljo'yu wi'ñê cha'xjeⁿ nn'aⁿ na wi'ndye.”

³⁸ Jluena nnoom:

—Ta, canty'ia', luaa mawaa we xjo espadas.

T'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Malei'tyeⁿ luaa'.

Matseineiⁿ Jesús nnom Ty'oōts'om

(Mt. 26:36; Mr. 14:32-42)

³⁹ Quia jo' jlueeⁿeⁿ w'aa yuu na tcwa'na, tjaaⁿ ta na jndyu Olivos yuu na maxjeⁿ quicaⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, mandi'ntyjona naxeeⁿeⁿ.

⁴⁰ Quia na tquiena jo' jo', tsoom ndaana:

—Calaneiⁿ'yo' nnom Ty'oōts'om cha juu na ñequeⁿna' xjeⁿ 'o tincwantjomna' 'o.

⁴¹ Ndo' teiñooⁿ nacañoomna, tjaaⁿ cha'na tquia na nncju' ts'aⁿ cwii tsjo'. Tcoom'm xtyeeⁿ ndo' seineiⁿ nnom Ty'oōts'om.

⁴² Tsoom:

—Tsotyaya, xeⁿ 'u l'ue ts'om', catseican-dyaandyu' ja nawi'waa. Saa ticaluii ljo' na l'ue ts'oōⁿ ja, caluii ljo' na l'ue ts'om' nncu'.

⁴³ Ndo' xjeⁿñeeⁿ tyje'cañoom cwii ángel nacañom'm na jnaⁿ cañoom'luee na tyoñequiaa najneiⁿ.

⁴⁴ Yocheⁿ na tyotsei'ndaa'na' ts'oom, tyoqueⁿñetyeeⁿ na tyotseineiⁿ nnom Ty'oōts'om

ñequio cha'waa najneiⁿ. Ndo' ndaatmeiiⁿeⁿ tyotseijomna' cha'na t'maⁿ ndaateiⁿ niom', ñecwii ndii' cwi'iuuna' xjeⁿ nomtyuaacheⁿ.

⁴⁵ Quia na jnda teicantyjaaⁿ na seineiiⁿ nnom Ty'o^oots'om, tjantyjaaⁿaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ndo' ljeiiⁿ na cwindana. Ee tîcanaⁿndyena na jeeⁿ chjoo' n'omna.

⁴⁶ Tsoom nda^aana:

—¿Chiuu na cwinda'yo'? Quicantyja'yo', calaneiⁿ'yo' nnom Ty'o^oots'om cha juu na ñe'queⁿna' xjeⁿ 'o, tincjaachuuna' 'o.

T'uena Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tq^uie'cañom nn'aⁿ na jndyendye. Jo nda^a naⁿñeeⁿ wjaajndyee Judas, cwii joo nn'aⁿ na canchoo'we. Seican-dyoo'ñê nacañoom' Jesús na nnc'om ntsmaⁿ'.

⁴⁸ Tso Jesús nnoom:

—'U Judas, ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ¿aa ma'tioo' cwenta ja luee nn'aⁿ ñequio na ma'ua' ntsmaaⁿ'a?

⁴⁹ Ndo' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê, quia na nty'iaana chiuu wjaach'eena', jluena nnoom:

—Ta, ¿aa mañejom nntua^a'a xjo?

⁵⁰ Ndo' cwii joona mañoom' seiquiee'ñe mosoo' tyee na cwiluiitquieñe. Tyjee tsua'qui tsaⁿ'ñeeⁿ ntyjaya.

⁵¹ Quia jo' tso Jesús nda^aana:

—Maya, ca'ndye'yo'.

Ndo' tyenquiom'm tsua'qui tsaⁿ'ñeeⁿ, sein'maaⁿ juu.

52 Ndo' nn'aⁿ na tquio nacjoom'm, joo ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ cwentaa' wats'om, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, tsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—Jnda'jom ñequio ncjo espadas ndo' ñ'eⁿ n'oom nch'io na tquio'yo' nacjoya. Ndo' na tquioc'om'yo' cwii tsaⁿcanch'ue.

53 'Io ndii 'io tyom'aaⁿya quii'ntaaⁿ'yo' naquii' wats'om t'maⁿ meiⁿ t'icat'ue'yo' ja. Saa je' je' jnda tue'ntyjo na juu na jaaⁿñe maqueⁿna' xjeⁿ.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

54 Jnda na t'ue naⁿñeeⁿ jom, ty'eñ'omna jom waa' tyee na cwiluiitquieñe. Ndo' Pedro tjantyjooⁿ tquiacheⁿ tquia.

55 Jo' jo' jla'ntjoomndye nn'aⁿ chom tach'eⁿ, tyomeindyuaandyena ndiocheⁿ nacañoom' chom. Ndo' mati Pedro tjacjom quii'ntaaⁿna.

56 Cwii yuscu na mandiantjom ljeii jom na wacatyeeⁿ 'ndyoo chom, jeeⁿ nquiee nty'iaa' nnoom ndo' tso:

—Mati tsaⁿm'aaⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ!

57 Saa jom tjei'ñê, tsoom:

—Jeeⁿ 'u yuscu ticwajnaⁿ'a tsaⁿm'aaⁿ!

58 Tyoowiquiuu' ljeii cwiicheⁿ ts'aⁿ jom, tso nnoom:

—'U, maxjeⁿ cwiindye jona.

Saa t'ooⁿ:

—Nchii jo' ja.

59 Jnda tjawiquiuu'ticheⁿ, cha'na cwii hora, cwiicheⁿ ts'aⁿ tyotseijndei' 'ndyoo, tso:

—Tsaⁿm'aaⁿ, mayuu'cheⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ
ee ts'aⁿ ts'ondaa Galilea jom.

⁶⁰ T'o Pedro nnom:

—Ja re, meiⁿchjoo ticaljeii ñ'oom na matsu'.

Ndicwaⁿ matseineiiⁿ ñ'eⁿ tsaⁿñ'eeⁿ ndo' seixuaa
caxtijndyo.

⁶¹ Quia jo' taqueⁿ Ta Jesús ndyeyu jo ndo'
na m'aaⁿ Pedro ndo' nty'iaa' nnoom. Ndo'
mañoom' tjañjoom' ts'oom ñ'oom na jnda tso
nnoom: “Cwii tjoocheⁿ na nntseixuaa caxti-
jndyo je'je'cheⁿ saa xjeⁿñ'eeⁿ 'u jnda ndyee ndii'
macwji'ndyu' ñ'eⁿndyo.”

⁶² Quia jo' mana jlui' Pedro quii'ntaaⁿ naⁿñ'eeⁿ.
Jeeⁿcheⁿ ndya' tyoty'ioom na jnda ntyjeeⁿ.

Cwila'jnaaⁿna Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Nn'aⁿ na tyol'a cwenta Jesús, tyola'jnaaⁿna
ndo' tyotjaa'na jom.

⁶⁴ Mati tyola'tyeⁿna liaa nnoom, tyotmeiiⁿna
nda' nnoom ndo' tyoluena:

—Cjaawee' 'ndyo' 'ñ'eeⁿ juu macwja' 'u.

⁶⁵ Ndo' jndye ñ'oom ticuee' ts'om tyoluena
nacjoom'm.

'Ooqueⁿna Jesús luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Quia na jnda teixuee, tjomndye ntyee na
cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na
cwijndoo' ts'iaaⁿ wats'om t'maⁿ ñequio nn'aⁿ na
cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ty'eñ'omna Jesús
na m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena n'iaaⁿ ndaa nn'aⁿ
judíos. Jlué naⁿñ'eeⁿ nnoom:

⁶⁷ —Catsu' ndaayâ, ¿aa 'u cwiluiindyu' Cristo?

Jom t'ooⁿ ndaana:

—Meiiⁿ xeⁿ na nntsjo^o ndaa'yo', saa xocala'yu'yo'.

⁶⁸ Ndo' meiiⁿ xeⁿ na cwax'aya ndaa'yo', 'o xocat'o'yo' 'ndyo, xocalacandyaandyo' ja.

⁶⁹ Saa je' xuee na cwii wjaana', ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncjocajmaⁿ ntyjaa' Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñetina' ja. Jo' jo' nntseijomndyo ñ'eⁿñê cha'tso najndeiⁱ na matseixmaaⁿ.

⁷⁰ Cha'tsondyena ta'x'eena:

—Quia jo' ¿aa 'u cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om?

T'ooⁿ ndaana:

—Mancjo'ti'yo' jnda macwindu'yo'.

⁷¹ Quia jo' jluena:

—¿Ljo' cwii macaⁿtina' na nlui'yuu' nacjoom'm? Ee mancjootyaa jnda jndyaaya ñ'oom 'ñom.

23

Ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye jo' jo', tei'cantyjana, ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato.

² To'na na tyoñequiana jnaaⁿaⁿ. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ jnda jliuuyâ na matsei'naⁿaⁿ n'om nn'aⁿ ndyuaayâ. Ee quitsoom na ticwanaaⁿ na ñe'quiaayâ ts'iaaⁿndaayâ nnom César. Ndo' manquityeeⁿ matsoom na cwiluiñê Cristo ndo' rey jom.

³ Quia jo' ta'x'ee Pilato nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwiluiindyu' rey na catsaⁿntjom nn'aⁿ judíos?

T'o Jesús nnom:

—Maxjeⁿ jo' ja, cha'xjeⁿ na matsu'.

⁴ Ndo' tso Pilato ndaa ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na jndyendye:

—Ja meiⁿ cwii jnaaⁿ! tsaⁿs'am'aaⁿ! ticaljeiya.

⁵ Saa naⁿ ñeeⁿ jla'jndei' ndyueena, jluena:

—Ñ'oom na ma'mooⁿ matseijmeiⁿna' nn'aⁿ cha'waa ts'ondaa Judea. Tyoch'eeⁿ na ljo' ts'ondaa Galilea, ndo' mati ñjaaⁿ.

Ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Herodes

⁶ Jnda na jndii Pilato ñ'oom cantyja 'naaⁿ Galilea, tax'eeⁿ:

—¿Aa ts'aⁿ ts'ondaa Galilea tsaⁿs'am'aaⁿ?

⁷ Quia na ljeii jndaa'ñê na jnaⁿ Jesús ts'ondaa Galilea yuu na matsa'ntjom Herodes, quia jo' seicwanoom Jesús na m'aaⁿ Herodes'ñeeⁿ na tsaⁿñeeⁿ cu'xeeⁿ Jesús. Ee tyjee' tsaⁿñeeⁿ Jerusalén quia jo'.

⁸ Ndo' jeeⁿ neiiⁿeⁿ quia na nty'iaaⁿaⁿ Jesús ee jaach'ee xuee na jeeⁿ ñe'cwajnaⁿaⁿ juu ndo' na jndye ñ'oom jnda jñeeⁿ cantyja 'naaⁿ! Jo' jeeⁿ queeⁿ ts'oom na nnty'iaaⁿaⁿ na nnts'aa Jesús cwii ts'iaaⁿ na xocandaⁿ nnts'aa na cwe' cwii ts'aⁿ.

⁹ Ndo' jndye ñ'oom tyowax'eeⁿ, saa meiⁿ cwii ñ'oom tic'o Jesús.

¹⁰ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, mati ty'ena na m'aaⁿ. Tyoqueⁿya n'omna na tyoñequiana jnaaⁿ Jesús.

¹¹ Ndo' mati Herodes ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ, cwe' tyoncona Jesús ndo' tyola'jnaaⁿna jom. Jla'cweena jom cwii liaa na jnda, jnda chii jla'cwanomnda'na jom na m'aaⁿ Pilato.

12 Juu xuee'ñeeⁿ ljoyaañe Pilato ñ'eⁿ Herodes, ee ñet'omntiaa'ndyena.

Cwiwijndaa'tyeⁿ na cue' Jesús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

13 Quia jo' seitjom Pilato ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ n'iaaⁿ ñequio nn'aⁿ na jndyendye.

14 Tsoom ndaana:

—'O tquioñ'om'yo' tsaⁿs'am'aaⁿ na cwindu'yo' matseijmeiiⁿeⁿ nn'aⁿ judíos. Saa queⁿ'yo' cwenta, jo ndaa cha'tsondyo' jnda tcaaⁿ'a ñ'oom nnoom, ndo' meiⁿcwii jnaaⁿ'aⁿ tîcaljei na cha'tso ñ'oom na cwiqueⁿ'yo' nacjoom'm.

15 Meiⁿ Herodes tîcaljeii jnaaⁿ'aⁿ, jo' na seicwanomnnda' tsaⁿ'ñeeⁿ jom na m'aaⁿya. Queⁿ'yo' cwenta, meiⁿcwii tyootseitjooñê na matsa'ntjomna' na cueeⁿ'eⁿ.

16 Jo' chii nnchuu'jñeeⁿ xeⁿ jnda nntseican-dyaandyo jom.

17 Ndo' waa costumbre na jndei'na' na catse-icandyaañe Pilato cwii praso jo ndaa nn'aⁿ xcwe na waa xuee.

18 Saa cha'tso nn'aⁿ na jndyendye, ñe'cwii ñ'oom jla'xuaana, jluena:

—Quindyoo' luaa' ñjaaⁿ'ñe ndo' catseican-dyaandyu' Barrabás.

19 Tsaⁿ'ñeeⁿ tuee'na jom w'aancjo ee teijndaa' jnaaⁿ'aⁿ na seiweñê nacjoo' gobiernom. Ndo' se-icueⁿ'eⁿ ts'aⁿ.

20 Ndo' Pilato nc'e na ñe'catseicandyaañê Jesús, seineiⁿ'nnaaⁿ'aⁿ ndaa nn'aⁿ.

21 Saa joo naⁿ'ñeeⁿ jndeiiti jla'xuaannda'na, jluena:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ. Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

²² Tsoom ndaana na jnda ndyee ndii':

—¿Ljo' jeeⁿcheⁿ tis'a s'aaⁿ? Meiⁿcwii jnaaⁿ'aⁿ tîcaljeiya na matsaⁿ'ntjomna' na cueeⁿ'eⁿ. Jo' chii nnchuu' jñeeⁿ, xeⁿ jnda nntseicandyaandyo jom.

²³ Saa naⁿ'ñeeⁿ jndei' ndyueena, jndei' tyola'xuaana, tyotaⁿna na cañoom ts'oom'naaⁿ. Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ na tyoluena ñequio ntyee na cwilui-itquiendye ndaa ntyee jnaⁿ'jndeiina'.

²⁴ Jo' chii Pilato tquiaañetoom ñ'oom na caluii cha'xjeⁿ na cwitaⁿna.

²⁵ Seicandyaañê ts'aⁿ na tyotaⁿna na m'aaⁿ w'aaⁿcjo, meiiⁿ na tyotseiweñe nacjoo' gobier-nom ndo' seicuee' ts'aⁿ. Ndo' tquiaaⁿ Jesús lueena na cal'ana chiuu na l'ue n'omna.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Xjeⁿ na ty'eñ'om sondaro Jesús na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ, t'uena cwii ts'aⁿ na jnaⁿ jnda, ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón. Jla'cachuuna jom ts'oom'naaⁿ tyojaantyyooⁿ naxeⁿ Jesús ñ'eⁿ juuna'.

²⁷ Ndo' cwii tmaaⁿ t'maⁿ nn'aⁿ ty'entyjo naxeⁿ Jesús, ndii ñ'eeⁿ yolcu na jeeⁿ cwityuee ndo' cwila'xuaa na matsei'ndaa'na' n'om na cwinty'iaa na luaa' matjoom.

²⁸ Saa taqueⁿ Jesús, tsoom:

—O yolcu Jerusalén, tandyuee'yo' cantyja 'naⁿ ja luaa, catyuee'yo' cantyja 'naⁿ ncjo'yo' ñ'eⁿ nda'yo'.

29 Ee queⁿyo' cwenta, manncueⁿntyjo xuee na nlueneⁿna: “Jeeⁿ teijnoom yolcu na tileic^oom nda, na tîcandeiindyē, meiⁿ tjaa yo'ndaa jla'cantei'.”

30 Ncuaeⁿñeeⁿ nnto' nn'aⁿ na nluena ndaa ntsjo: “Catquiaandyo' nacjooyâ”, ndo' nluena ndaa nta: “Cala'cata'yo' jâ.”

31 Ee xeⁿ nmeiiⁿ macwil'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyō ja na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿya, cwanti na t'maⁿti nawi' nntjoom naⁿñeeⁿ na waa jnaaⁿna.

32 Ndo' mati ty'echona we nn'aⁿ na wi'ndye na nnty'ioomna n'om'naaⁿ.

33 Quia na tquiena cwii joo na jndyu Ta Tsei'xqueⁿ Ts'oo, ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ jo' jo' ñequio naⁿñeeⁿ na wi'ndye, cwii tsaⁿñeeⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjaya ndo' cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjatymaaⁿ!

34 Tsoom:

—Tsootyaya, catseit'maⁿ ts'om' jooa, ee ticala'nōⁿna ljo' cwil'ana ñ'eⁿndyō.

Ndo' tyo'oo sondaro x'iaa na nnty'iaana 'ñeeⁿ nleijnoom' cwii cwii liaⁿaⁿ.

35 Jo' jo' jndye nn'aⁿ na cwe' ty'ecanty'iaa na luaa'. Saa naⁿmaⁿn'iaaⁿ jeeⁿ ticuee' n'omna jom, tyoluena:

—Jeeⁿ ya tjei'n'maaⁿñê nt'omcheⁿ nn'aⁿ, je' cwji'n'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ xeⁿ mayuu' cwiluiiñê nquii Cristo tsaⁿ na tjeii'ñe Ty'oots'om na catsa'ntjom.

36 Mati tyola'jnaaⁿ sondaro Jesús. Ty'entyjaa'na na ñe'quiiana winom na tã na nnc'om.

37 Jluena:

—Xeⁿ 'u cwiluiindyū' Rey na catsa'ntjom' nn'aⁿ judíos, cwji'n'maaⁿndyū' cheⁿnncu'!

38 Ndo' jo ndyeyu ts'om xqueen ty'ioomna ljeii ñ'oom griego, latyeⁿ, ñ'eⁿ hebreo. Matsona': "Lu-aañe Rey cwentaa nn'aⁿ judíos."

39 Cwii joo naⁿñeeⁿ na wi'ndye na ñoom ñ'eⁿñê, seijnaaⁿ jom. Tso:

—¿Aa nchii Cristo cwiluiindyu'? Cwa cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿncu' ndo' mati já.

40 Saa t'õ cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ, seitiaaⁿaⁿ x'iaaⁿaⁿ, tsoom:

—Cwa tinquia' Ty'õots'om. Ndo' 'u jnda t'uiityeⁿna' na maxjeⁿ nnc'io'. ¿Aa ticando' mañejo'ti matjom' cha'xjeⁿ matjom jom?

41 Ndo' wendyo jaa nmeiiⁿ mayuu'cheⁿ maty'iomyana' na catjooⁿya na luaa ee cwitiooⁿndyo cantyja na ñel'aaya. Saa juu Tam'aaⁿ meiⁿcwii nawi' t'icats'aaⁿ.

42 Quia jo' tsoom nnom Jesús:

—'U Ta, cjaañjoom' ts'om' ja quia na ndyo' na nntsa'ntjom'.

43 Tso Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mayuu'cheⁿ matsjoo njom', xuee je' nnc'oom' ñ'eⁿndyo jo paraíso yuu na m'aaⁿ nquii Ty'õots'om.

Tquiaañe Jesús na tueeⁿeⁿ

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

44 Xjeⁿ na tuee' quiajmeiⁿ, teijaaⁿ cha'waa tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ.

45 Ee na teijaaⁿ ñe'quiom'. Ndo' juu liaa tco na ntyjaty'io naquii' wats'om t'maⁿ ty'ioo'xcwena'.

46 Quia jo' jndei seixuaa Jesús, tsoom:

—Tsotyaya, ma'ndiya cantyja na wandõ'a naquii' l'õ'.

Jnda tsoom na luaa', mana tueeⁿeⁿ.

47 Quia na nty'iaa' tyo na matsa'ntjom sondaro chiuu waa na tuii, seit'maa'nîê Ty'oots'om, tsoom:

—Mayuu'cheⁿ tsa^m'aaⁿ matseixmaaⁿ ts'aⁿ na lju' cwiluiiñe.

48 Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tjomndye na nty'iaa na ljo' tuii, quia ty'elcwee'na l'aana, tyotmei'na'nda' ndei'candyaana na cwit'mooⁿna na matsei'ndaa'na' nquiuna.

49 Ndo' cha'tso nn'aⁿ na ta'jnaaⁿna Jesús ñequio yolcu na ty'entyjo naxeeⁿeⁿ na jnaⁿ Galilea, ty-onty'iaa tquiiana na luaa' tjom Jesús.

'Oocaty'iuuna Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

50 Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu José na jnaⁿ tsjoom Arimatea ts'ondaa Judea. Tsaⁿñeeⁿ cwii joo nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jom ya ts'aⁿñê ndo' mach'eeⁿ na maty'iomyana'.

51 Mati tyomeinom'm juu na nntsa'ntjom Ty'oots'om. Tîcatseijomñê ñ'oom na t'maⁿ nt'omcheⁿ nc'iaaⁿaⁿ na cue' Jesús.

52 Tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato ndo' tcaaⁿ ts'oo Jesús.

53 Jnda chii tjacatyjeeñê juu. Seityjooñê liaa sábara tsaⁿ lino ndo' tjaa'ñê juu naquii' tsue'tsjö' na tuiiya. Jo' jo' meiⁿcwii tjaa'na' ñeeⁿ co-jaaquiee'.

54 Juu xuee'ñeeⁿ, maxuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ na nnta'jndyeena xuee sábaro. Ndo' xjeⁿñeeⁿ majaawe'e'ya xjeⁿ cantyja 'naaⁿna'.

55 Yolcu na tquio ñ'eⁿñê na jnaⁿna Galilea, ty'enty'iaana tsei'tsuua, tqueⁿna cwenta chiuu waa na tjacanty'iuu'ñê.

56 Jnda jo' ty'elcwee'na Jerusalén, ty'ela'jndaa'ndyena nasei cachi ndo' ncheⁿ. Ndo' ta'jndyeena juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ cha'xjeⁿ matsa'ntjom ljeii naqui.

24

Cantyja na tando'xco Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

1 Cwitsjoomya xuee najndyee smanaⁿ, ty'ena yuu waa tsei'tsuaa. Ty'echona nasei cachi na jnda jla'jndaa'ndyena.

2 Jnda na tquiena jliuna na jnda teindyo tsjo' na ta' 'ndyoo tsue'tsjo'.

3 Quia na ty'equie'na jo' jo', taticaliuna sei'ts'o 'naaⁿ Ta Jesús.

4 Xcwe na matseiñ'eeⁿñena' jona na cwicatyena, ndo' teitquioo'ndye we nn'aⁿ nacañoomna na jeeⁿ canchii', caxuee liaa.

5 Jeeⁿ ndya' tyuena, jla'ntyjanquioondyena nqueⁿna nomtyuaa. Jlue naⁿñeeⁿ ndaana:

—¿Chiuu quii'ntaaⁿ l'oo cwil'ue'yo' ts'aⁿ na wando'?

6 Tac'oomñê ñjaaⁿ, jnda wando'xcoom. Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na seineiiⁿ ndaa'yo' quia na ndi m'aaⁿ ts'ondaa Galilea.

7 Tsoom na nqueⁿ na cwiluiiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ññe'quia nn'aⁿ cwenta jom luee nn'aⁿjnaⁿ. Ndo' naⁿñeeⁿ nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Saã xuee jnda ndyee ncwando'xcoom.

8 Quia jo' tjañjoom' n'omna ñ'oom na tyot-seineiiⁿ.

9 Jnaⁿna yuu na waa tsei'tsuaa, ty'elcwee'na ndo' jla'candiina nn'aⁿ canchoo'cwii ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ chiuu waa na tuii.

10 María Magdalena, ñ'eⁿ Juana, ñ'eⁿ María tsondyee Jacobo, ñ'eeⁿ nt'omcheⁿ yolcu na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyena, joona jla'candiina nn'aⁿ canchoo'cwii ñ'oom'ñeeⁿ.

11 Saa apóstoles ndoo' nquiuna cwe' ñ'omnco jo'. Tícala'yu'na.

12 Saa Pedro teicantyjaaⁿ, jleinoom, tjaaⁿ yuu waa tsei'tsuaa. Quia na nty'iaaⁿaⁿ naquii' tsei'tsuaa, cwe' liaa canchii' ljeiiⁿ. Ndo' tjalcwe'nnaaⁿaⁿ waⁿaⁿ, jaawa jaacue tyom'aaⁿ ts'oom cha'tso na jndá tuii.

Ñjomndye we nn'aⁿ nato Emaús

(Mr. 16:12-13)

13 Majuuti xuee'ñeeⁿ we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús cwi'oona cwii tsjoom chjoo na jndyu Emaús na m'aaⁿ na' canchoo'cwii kilómetros na tquiana' ñ'eⁿ Jerusalén.

14 Ndo' cheⁿnquieena cantyja cha'tso na nmeiiⁿ tuii.

15 Yocheⁿ na luaa' jeeⁿ cwila'neiⁿna, manquiiti Jesús tue'ntyjoⁿ joona. Ñ'e'cwi tjaaⁿ ñ'eⁿndyena.

16 Saa tícata'jnaaⁿna jom ee s'aana' n'omndaana cha'cwijom na titquioona.

17 Tsoom ndaana:

—¿Ljo' ñ'oom jeeⁿ cwilaneiⁿ'yo' na tsa'yo' nato? Quia jo' ty'emeintyjee'na na chjoo' n'omna.

18 Ndo' cwiindye joona na jndyu Cleofas t'o nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwii ts'aⁿ na cwe' tyje'ya Jerusalén, jo' chii ticaljei' chiuu waa na tuii wja mawena'?

19 Quia jo' t'ooⁿ ndaana:

—¿Ljo' tuii?

Joona t'oona nnoom:

—Aa, waa na tuii cantyja 'naaⁿ Jesús, ts'aⁿ tsjoom Nazaret na tyotseixmaⁿ profeta. T'maⁿ najneiⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ ñequio ñ'oom na tyotseineiⁿ jo ndaa cha'tso nn'aⁿ ndo' jo nnom Ty'ooots'om.

20 Saa nquiee ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio naⁿmaⁿn'iaaⁿ cwentaayâ tquiana cwenta jom na cat'uiityeⁿna' jom na cueeⁿeⁿ, ndo' ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ.

21 Ndo' já jeeⁿ ñentyjaa' n'ooⁿnyâ na jom nluuiñê nquii na nntseicandyaañe nn'aⁿ Israel. Ndo' waa cwiicheⁿ, je' jnda ndyee xuee na tuii na nmeiiⁿ.

22 Ndo' nchii macanda jo', mati joo yolcu na ñ'eeⁿ tmaaⁿ na laxmaaⁿyâ, tquiomna ñ'oom na jeeⁿ seiñ'eeⁿna' já. Ee mateincooquiuu' ty'ena yuu waa tsei'tsuaⁿaⁿ,

23 saa taticaliuna sei'ts'o 'naaⁿaⁿ. Tquiol-cwee'na, tyoluena na mati tco'na' ángeles ndaana na jlue yo'ñeeⁿ ndaana na jom wanoom'm.

24 Jo' chii ty'e nt'om nc'iaayâ yuu waa tsei'tsuaa ndo' jliuna na mayuu' cha'xjeⁿ na jlue yolcu'ñeeⁿ. Saa maxjeⁿ tîcanty'iaana nquii Jesús.

25 Quia jo' tso Jesús ndaana:

—'O nn'aⁿ na tileicala'noⁿyo' maxjeⁿ tiqueⁿyo' cwenta ndo' ticjoo' n'om'yo' na nlayu'yo' cha'tso ñ'oom na tyolue profetas.

26 Aa nchii maxjeⁿ matsona' na nquii Cristo catjoom cha'tso nawimeⁿ cwitjoocheⁿ na nnt-seit'maaⁿñena' jom.

27 Quia jo' tyo'mooⁿ naquii' ljeii 'naaⁿ Ty'ooots'om cha'tso ñ'oom na matseineiⁿna'

cantyja 'naaⁿ nqueⁿ. Tooⁿoⁿ ñequio ljeii na tqeⁿ Moisés ndo' tcuu ty'oorna' hasta xjeⁿ ljeii na tqeⁿ cha'tso profetas.

²⁸ Quia na ty'ewindyona tsjoom chjoo yuu na cwi'oona, quia jo' s'aaⁿ na ndoo' wjaatyeeⁿcheⁿ.

²⁹ Sāā joona l'ana na jndei'na' na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena. Jluena:

—Caljoo'ndyu' ñ'eⁿndyô ee je' jndā tmaaⁿ ndo' manleinc̄oⁿl'.

Jo' chii tjaqueⁿeⁿ naquii' w'aa na nljoo'ñê.

³⁰ Ndo' quia na tjacjom nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿndyena, to'ñoom tyoo', tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿna', tyjeeⁿ ndo' tquiaaⁿ juuna' ndāana.

³¹ Ndo' xjeⁿñeeⁿ s'aana' joona cha'cwijom ts'aⁿ na ya teitquioo'nnda' ndo' ta'jnaaⁿna na manquii Jesús jo'. Sāā jom mana tsuñê jo ndāana.

³² Tyoluena ndāā ntyjeena:

—Aa tiyuu' s'aana' jnda'jom teiiⁿ n'oⁿya yocheⁿ na matseineiiⁿ ndāaya xjeⁿ na ñjomndyⁿ nato quia na seicanⁿoⁿ chiuu ma'moⁿ ñ'oⁿom' Ty'oots'om na teiljeii.

³³ Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ teicantyjana, ty'elcwee'na Jerusalén. Jliuna nn'aⁿ na canchoo'cwii ñ'e'naaⁿl' m'aⁿ naⁿñeeⁿ ñequio nt'omcheⁿ nc'iaana.

³⁴ Quia jo' jlue naⁿñeeⁿ ndāana:

—Jeeⁿ sa, mayuu'cheⁿ jndā mawando'xco Ta Jesús, ee jndā teitquioo'ñê nnom Simón.

³⁵ Quia jo' joona tyola'neiⁿna chiuu waa na tuii quia na m'aⁿna nato ndo' chiuu waa na ta'jnaaⁿna jom quia na tyjeeⁿ tyoo'.

Teitquioo'ñe Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Yocheⁿ na cwila'neiⁿna ñ'oommeiⁿl, teitquioo' meintyjee' Jesús xcwe quii'ntaaⁿna. Tquiaaⁿ na xmaⁿndyena. Tsoom:

—C'om'yo' na tjaañomtiuu quii' n'om'yo'.

³⁷ Saaⁿ joona nioom tyuena, ee jla'tiuuna na cwe' ncwaaⁿl'aⁿ jo' cwinty'iaana.

³⁸ Ndo' tsoom ndaaⁿna:

—¿Chiuu na jeeⁿ matsei'ndaa'na' nquiu'yo' ndo' na luaa' m'aaⁿl' n'om'yo'?

³⁹ Canty'ia'yo' l'ooya ñ'eⁿ nc'aya na manncoty^a luaa. Ndo' nquio'yo' ja, ee ncwaaⁿl' ts'aⁿ tjaa'naⁿ sei' cachuuna', meiⁿ ndei' cha'na cwinty'ia'yo' na cho ja.

⁴⁰ Jndaⁿ tsoom na luaa', t'mooⁿ l'ooⁿ ndo' nc'eeⁿ.

⁴¹ Saaⁿ ndicwaⁿ cwe' matseitsaⁿtona' joona na jeeⁿ neiiⁿna, jeeⁿ cjaawee' n'omna, hasta tile-icalayu'na na jom. Quia jo' tsoom ndaaⁿna:

—¿Aa cwilei'ñ'om'yo' na ya nlcwa' ts'aⁿ?

⁴² Jo' chii tquiana cwii taⁿl' catscaa jneiⁿ ñequio tscuu na ñjom tsiom'.

⁴³ To'ñoom ndo' tcwaaⁿl'aⁿ ñequio na jndoo'na.

⁴⁴ Ndo' tsoom ndaaⁿna:

—Cha'tso ñ'oom na teiljeii cantyja 'naⁿya naquii' ñ'oom na tqueⁿ Moisés ñequio profetas, ndo' mati naquii' salmos, ñ'oom'ñeeⁿ tyo'mooⁿya ndaaⁿyo' quia na ndicwaⁿ m'aaⁿya ñ'eⁿndyo'. Joona' wjaat-seicandaaⁿñena', ndo' je' macwiluii cha'xjeⁿ na tsjoo.

⁴⁵ Quia jo'cheⁿ tquiaa Jesús na nla'noⁿna ñ'oom' Ty'oⁿts'om na teiljeiina'.

46 Tsoom ndaana:

—Ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, matsona' na nquii na cwiluiiñe Cristo, jndei'na' na nntjoom nawi' t'maⁿ, ndo' xuee na jnda ndyee nncwando'xcoom na tueeⁿeⁿ.

47 Ñequio xuee' jom ññe'quia nn'aⁿ ñ'oom na cal-cwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿna cha na nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om joona. Ñ'oommeiiⁿ nnaⁿna' Jerusalén, nncjaanty'eena' xjeⁿ cha'waa tsjoomnancue.

48 Ndo' 'o la'xmaⁿ'yo' na catjei'yuu'ndyo' ñ'oommeiiⁿ.

49 Queⁿ'yo' cwenta, ja njñooⁿya nquii Espíritu Santo na jnda tso Tsotyaya na ññequiaaⁿ ndaa'yo'. Jo' chii, caljoo'ndyo' tsjoom Jerusalén hasta na nnto'ñoom'yo' juu na nnaⁿ nandye na ññequiaa najnda'yo'.

Tjawa Jesús cañoom'luee

(Mr. 16:19-20)

50 Quia jo' jlui'na tsjoom'ñeeⁿ. Tjachom joona nndyoo' tsjoom Betania. Seintyjooⁿ l'ooⁿ nacjoona, tio'naaⁿñê joona.

51 Majuu xjeⁿ na matio'naaⁿñê joona toⁿ'na' jom ñ'eⁿndyena. Tjañ'oomna' jom nandye cañoom'luee.

52 Ndo' joona, quia jnda jla't'maaⁿ'ndyena jom, ty'elcwee'na Jerusalén na jeeⁿcheⁿ ndya' neiiⁿna.

53 Ñe'quii'cheⁿ tyom'aⁿna wats'om t'maⁿ na tyola't'maaⁿ'ndyena Ty'oots'om. Mantyjati luaa'ndyo.

**Ñ'oⁿ xco na tq^en ty'o^ots'om cantxja 'naa'
Jesucristo
New Testament in Amuzgo, Guerrero
(MX:amu:Amuzgo, Guerrero)**

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Guerrero Amuzgo (Amuzgo, Guerrero)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amuzgo, Guerrero

amu

Mexico

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Amuzgo, Guerrero

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2024-02-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

3a693cf5-26ad-5db1-89e8-29e6d3f52b61